Doğan Kardeş

Şubat 1961 ★ 125 Kuruş

TİK-TAK AMCA

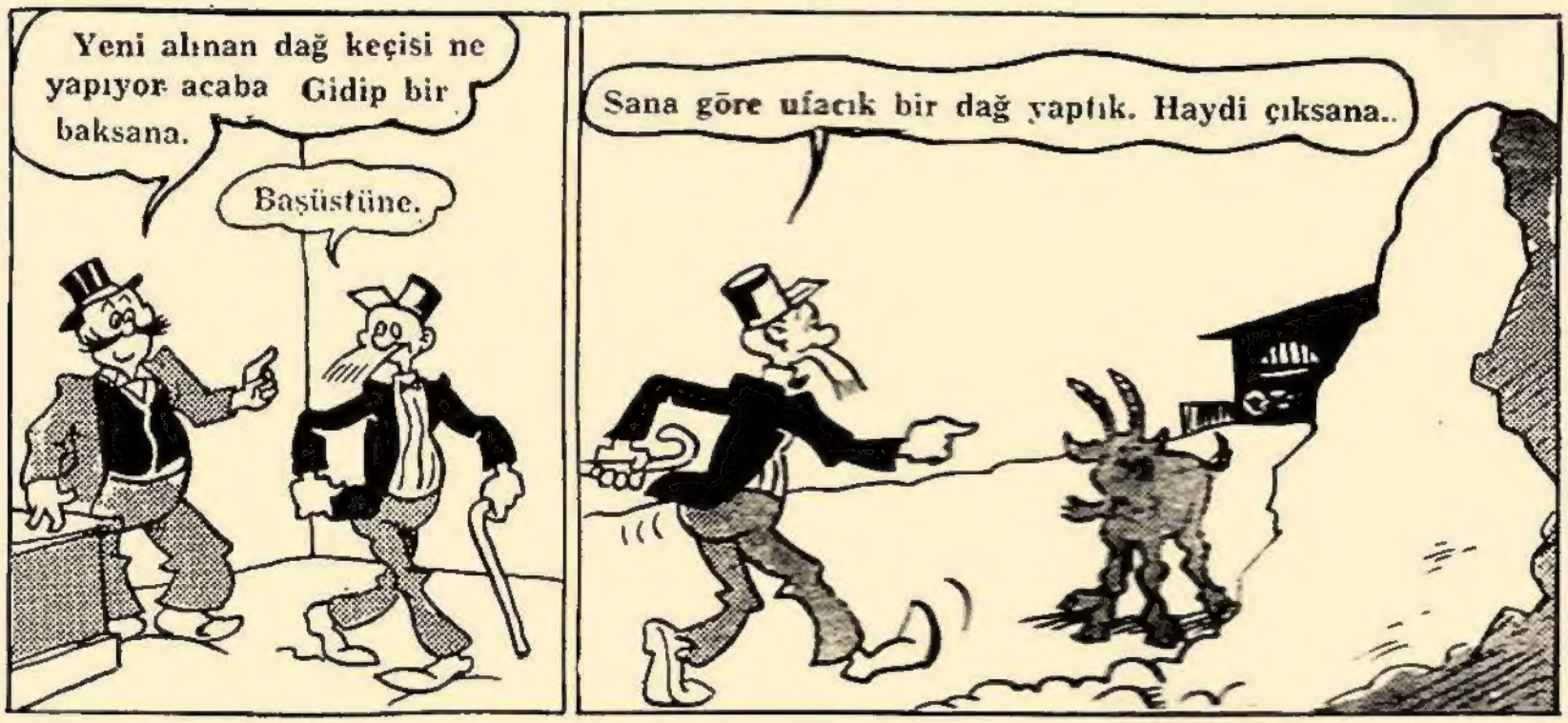

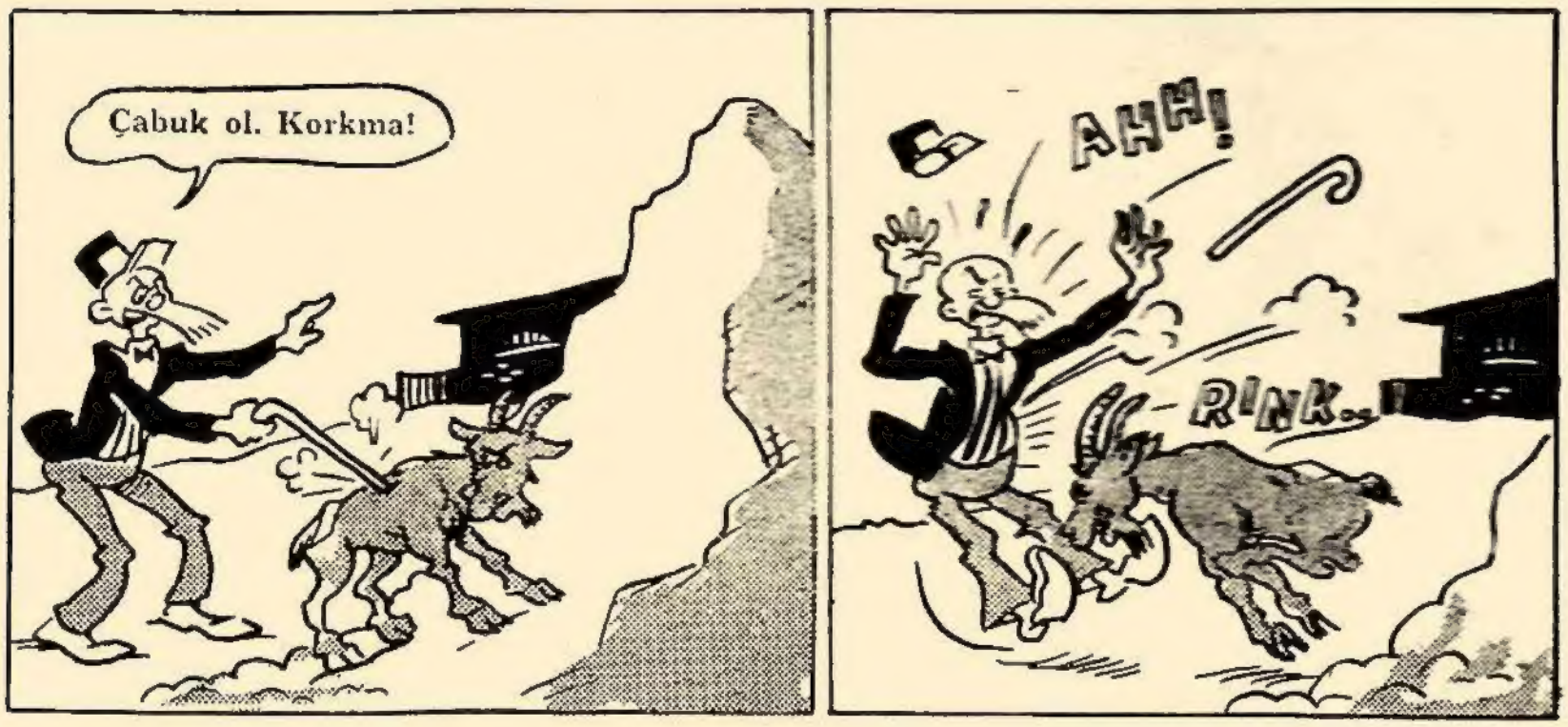

Kapak resmimiz : (Foto Ara Güler)

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

•

Sayı : 503 - Şubat 1961

Fiatı: 125 kuruş

•

Aylık çocuk dergisi ✶ Sahibi: Kâzım Taşkent ✶ Yazı işlerini fiilen idare eden: Vedat Nedim Tör ✶ Yazı işleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✶ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 - Beyoğlu ✶ Yazı işleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✶ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✶ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✶ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✶ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✶ Yurt dışı iki misli ✶ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✶ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✶ Basıldığı yer: Doğan Kardeş Yayınları A. Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI *nın kültür hizmetlerinden biridir.*

Elma Yiyen Çocuk

Kapak resmimizdeki çocuk elma yiyor. Hem de kabuğuyla... Tabiî annesi elmayı iyice yıkadıktan sonra ona vermiştir. O da kırmızı kabuklu elmayı iki eliyle sıkıca tutmuş dişliyor.

Elmayı kabuğuyla beraber yemenin çok faydalı olduğunu biliyor mu dersiniz? Hiç sanmıyoruz. Daha pek küçük. Okula falan gitmiyor ki, nereden bilsin? Ama madem ki yiyor, demek ki, Tabiat - Ana burada da ona doğru yolu göstermiş. Siz de, kardeşlerim, bol bol elma yiyiniz. Hem de kabuklariyle beraber yiyiniz. Tabiî iyi çiğnemek şartiyle. Kabuklu elmada, biliyorsunuz ki, birçok faydalı madenler ve vitaminler vardır. Zaten bütün yemişler sağlığımız için çok yararlıdırlar. Onlardan bol bol faydalanmasını bilen çocuklar hem daha sağlam olurlar, hem de daha çabuk büyürler.

■

ŞEHİR TİYATROSUNDA ÇOCUK TEMSİLLERİ

14 ocak 1961 cumartesi gününden itibaren Şehir Tiyatrosunda çocuk temsillerine başlanmıştır. Temsiller cumartesi ve çarşamba günleri Yeni Tiyatroda saat 14,30 da verilmektedir. Oynanan ilk eser «Peter Pan» adlı piyestir.

■

YENİ ÇIKAN KİTAPLARIMIZ

HALİME — Cumhuriyetin ilk yıllarında bir Alman kadını tarafından yazılmış olan bu eserde Anadolu insanının içyüzünü ve devrimlerimizin ilk yıllarını daha yakından tanıyacaksınız.

GÖKTEN ÜÇ ELMA DÜŞTÜ — Eflâtun Cem Güney'in usta kaleminden çıkmış bu eserde en güzel Türk masallarını zevkle okuyacaksınız.

WİLHELM TELL — Bu kitapta da bir ulusun hürriyet uğrunda giriştiği yüce savaşın destanı canlandırılmaktadır.

■

Mektup içinde pul ve para yollamayın

Bazı kardeşlerimiz abone ve kitap bedeli karşılığı olarak bize mektup içinde pul ve ara sıra da para göndermektedirler. Bunlar çok defa kaybolmakta ve elimize geçmemektedir. Bundan böyle her türlü siparişlerinizi ödemeli olarak veya posta havalesiyle «P. K. 1146 - İstanbul» adresine bildirin. Hiç bir şekilde mektup içinde pul veya para yollamayın.

KURUCU MECLİS

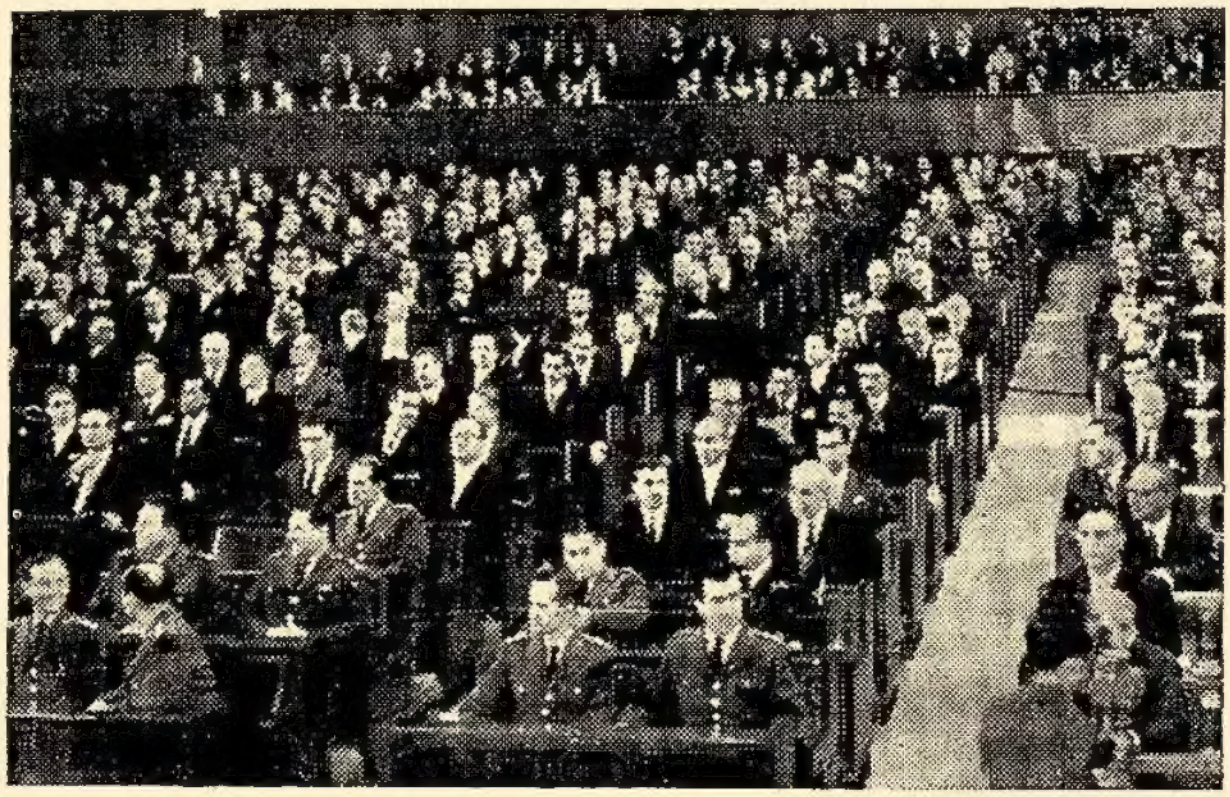

Kurucu Meclis yeni binasında toplantı halinde

GEÇEN Ocak ayının altıncı Cuma günü başkent Ankara daha sabahtan bayraklarla donanmıştı. Mevsim kıştı, fakat hava baharmış gibi ılıktı; gün ışığı altında her taraf parıl parıldı. Büyüklü küçüklü, kadınlı, erkekli bir kalabalık sokaklara dökülmüştü. Yüzlerde sevinç ve neşe okunuyordu. Okullarla resmî daireler tatil edildiği için şehrin bu hali akşama ve gece yarısına kadar hep böyle sürdü. Askerî törenler, bando mızıka, halk oyunları, fener alayları ile şehir, günü tam bir bayram havası içinde geçirdi. Hem yalnız Ankara değil, yurdun her köşesi, kendi durumuna ve haline göre donandı bayram etti.

Çünkü o gün Kurucu Meclis açılıyordu. Kurucu Meclis 27 Mayıs inkılâbının ruhuna göre yeniden kurulacak İkinci Cumhuriyetimizin anayasasını yapacak, bir de yeni ve eldekinden daha demokratik bir seçim kanunu çıkaracaktır. Bunun mânası şudur: Kurucu Meclis İkinci Cumhuriyetin temellerini atacak ve binasını kuracaktır. İşte bu sebeptendir ki Meclisin açıldığı gün bir halk bayramı olarak karşılanmıştır. Zalen 6 Ocak da artık resmen millî bayramlarımız arasında sayılan bir gün oldu, tıpkı 23 Nisan, 30 Ağustos ve 29 Ekim gibi.

★

PROJELERİ Atatürk'ün sağlığında hazırlanmış olan yeni Meclis binasının uzun yıllar süren inşası daha yeni bitmişti. Ne mutlu, ne güzel bir tesadüf, yeni Meclis binası, sanki, yeniden kurulan ikinci Türkiye Cumhuriyeti için mahsus hazırlanmış gibi oluyor ve tam zamanında hazır bulunuyordu.

Yeni Meclis gerçekten çok gösterişli ve alımlı bir bina. Her taraftan alabildiğine büyüklük ve alabildiğine genişlik. Dünyanın başka Millet Meclisi binaları arasında büyüklükçe dördüncü olduğu söyleniyor.

İki geniş toplanma salonundan başka daha birçok küçüklü büyüklü salon ve odaları var.

İşte Kurucu Meclis kendine pek yakışan bu muhteşem binanın içinde 6 Ocak 1961 Cuma günü pek vakur bir tören havası içinde açıldı. Devlet ve Hükümet adamları, müessese şefleri, yabancı devletlerin elçileri törene davetli idiler.

Açılış töreni, eski âdete göre, en yaşlı temsilci üyenin başkanlığı altında başladı. Meclis en yaşlı üye, Türk milletine, yarım asrı aşan uzun bir müddet

idare, politika ve diplomatlık alanlarında ve Hukuk profesörü olarak hizmet etmiş olan 82 yaşında Yusuf Kemal Tengirşenk tarafından kısa bir nutukla açıldı. Sonra Devlet Başkanı Orgeneral Cemal Gürsel'in güzel bir açma nutku, onun adına Başbakan yardımcısı tarafından okundu. Ne yazık ki Devletimizin aziz Başkanı, milletin pek sevgili önderi Sayın Cemal Gürsel, rahatsız olduğundan törende bulunamadı.

Daha sonra üyeler Yurda ve Millete sadakatle hizmet edeceklerine, insanlık hakları ve hukuk devleti ilkelerine bağlı olarak anayasayı çabuk çıkarıp İkinci Cumhuriyetin bir an önce kurulmasına bütün güçleri ile çalışacaklarına ant içtiler. Eski Genel Kurmay Başkanı emekli Org. Sayın Kâzım Orbay Temsilciler Meclisine başkan seçildi.

O gün böyle törenle açılan Kurucu Meclis 9 Ocaktanberi çalışmalarına devam etmektedir.

Kurucu Meclis iki bölümdür: 1) Millî Birlik Komitesi, 2) Temsilciler Meclisi. Her kanun tasarısı ilkin Temsilciler Meclisinden geçtikten sonra Millî Komite tarafından okunur. Meclis tasarıyı kabul ederse Devlet Başkanı tarafından Resmî Gazete ile ilân edilir. Böylece tasarı olarak Meclise gelen belge kanun olarak ortaya çıkar.

Kurucu Meclis Devlete ait bütün işlerle ilgili olmakla beraber birinci vazifesi İkinci Cumhuriyetin anayasasını yapmak ve tamamiyle demokratik esaslara göre bir seçim kanunu çıkarmaktır.

Kurucu Meclis çalışmalarının Türk milleti için hayırlı ve mutlu olması hepimizin en büyük dileğidir. **A. B.**

MARŞLARIMIZ

İstiklâl Marşı

ÇOCUKLAR, bu defaki konumuz, ulusal marşımız olan İSTİKLÂL MARŞI'dır. Hepiniz bilirsiniz, her bağımsız ve özgür devletin bir ulusal marşı vardır. Bayrak gibi, ulusal marş da bir ulusu temsil eder. Bayraklar direklere ulusal marşla çekilir, törenlere bu marşla başlanır. Seslerden örülmüş birer sembol olan ulusal marşlar, karakter ve ifade bakımından çok gösterişli, dolgun armonili; çalımış hareketleri bakımından da ya az ağır, ya da biraz hızlı olurlar. Yürüyüş marşı olarak hiç kullanılmazlar. Ulusal marşları, baş açık, hazırol durumunda ve sessizce dinlemenin, uluslararası bir gelenek ve saygı olduğunu hiç unutmayınız.

Şimdi sizlere kısaca, İstiklâl Marşı'mızın tarihçesini anlatayım. Bundan 40 yıl önce, şair Mehmet Akif Ersoy, yurt sevgisinin, Mehmetçik sevgisinin verdiği bir duygu ile, edebî bir anıt olan İstiklâl Marşı adlı şiirini yazdı. Bu yurtsal şiir, 1921 yılı Mart ayının 12 nci günü Büyük Millet Meclisi'nde okundu. Milletvekili olan şair Ersoy da bu tarihsel oturumda hazırdı. Kurtuluş Savaşının devam ettiği bir zamanda, İstiklâl Marşı'nın birbirini kovalıyan ateşli satırları, derin bir sessizlik içinde dinliyenleri, yurt ve özgürlük sevgisinin verdiği ulusal bir duygu ve coşkunlukla ürpertti. Şiir biter bitmez, bütün milletvekilleri yerlerinden kalkarak, ayakta, gönlü özgürlük ve insanlık sevgisi dolu yüce şairi dakikalarca alkışladılar, İstiklâl Marşı şiirini ulusal marşımızın güftesi olarak kabul ettiler. Bundan iki yıl kadar sonra da o zamanın seçkin müzisyenlerinden İsmail Zühtü, Ali Rıfat, Ahmet Yekta, Zati Arca ve Zeki Üngör İstiklâl Marşı'nı bestelediler. Bunlardan Zeki Üngör'ün bestesi daha çok beğenildi ve ulusal marşımız oldu.

İstiklâl Marşımızı dinlerken hem ulusal varlığımızın, hem de bu güzel ve cennet yurdu bizlere bırakan İstiklâl şehitlerimizin önünde olduğumuzu unutmayalım.

İstiklâl Marşı'mızın şairi Mehmet Akif Ersoy, 1936 yılı Aralık ayının 27 nci günü 63 yaşında; yine bu marşın değerli bestecisi Zeki Üngör de 1958 yılı Şubat ayının 28 inci günü 78 yaşında İstanbul'da hayata gözlerini yumdular.

Ş. Şahinoğlu

AĞAÇLARI SEVELİM
ORMANLARIMIZI KORUYALIM

Keçilerin Marifeti

ŞU keçiler ne hoş hayvanlardır. Hele yavrularına, o uzun sarkık kulaklı, küçük kıvrık boynuzlu, parlak kıvırcık tüylü, havalarda sallanan püsküllü kuyruklu, incecik çevik bacaklı oğlaklara doyum olmaz. Yalnız görünüşe aldanmıyalım:

Bu hayvancıklar, ağaçlarımız ormanlarımız ve çayırlarımız için çok zararlıdırlar. Onların dişleri öyle yapılmıştır ki, ağaçları, çayırları çekirge gibi kemirip sömürürler. Keçinin yaşadığı yerde hiçbir bitki yaşıyamaz. Keçi yeşillik düşmanıdır. Onun içindir ki, bütün ileri milletler, orman bölgelerinden keçileri uzaklaştırmış, onların yerine koyun ve inek koymuşlardır.

Bizim memlekette ise insandan çok keçi vardır. Onun için topraklarımız da gittikçe çoraklaşmaktadır. Orman bölgelerinde ille keçiler yüzünden fidanlar bir türlü büyüyüp yetişemez. Tam tersine ormanlar, korular, fundalıklar keçi sürüleri tarafından kemirilip sömürülmektedir.

İşte size keçilerin marifetlerini anlatan birkaç ibret verici örnek:

YAKTİYLE Sainte - Hélene adası yemyeşildi. Artık çırçıplak. Eski cennet, bir kayalığa dönmüştür. Keçinin marifetidir bu. 1513 de Portekizliler adaya birkaç keçi getirmişlerdi. Bunlar yüzlercelik sürüler haline geldi. Adanın üzerinden üç numara bir tıraş makinası gibi geçti. 1810 da bir vali, keçileri yoketti ise de pek geç. Keçi dişleri kökleri söktüğü için tutunamıyan toprak yağmur altında aktı, gitti.

★

Akdeniz çevrelerini çıplak kılan da keçi. Provance onun yüzünden ağaçsız. Yunanistan'ı, Sicilya'yı, Güney İtalya'yı fakirleştiren o. İspanya'yı kemiklerine kadar yolan o. Berberistan'ı harap eden o. Lübnan'ı, Suriye'yi, Filistin'i çorağa çeviren o. Bütün Asya, Çin'e kadar, onun dişleri altında çölleşti. ve aynı zamanda fakirleşti.

Cook, Hawai adalarına 1778 de bir erkek, iki dişi keçi getirir. Üreye üreye binlercelik sürü. Son yeşillikleri kurtarmak için hepsini öldürmek lâzım gelir.

★

Fas'ta en genç sedir çamı 400 yaşında. 4 asır önce Fas'a giren keçiler ondan sonra artık hiçbir sedir çamı yetişmesine imkân vermediler.

★

Madagaskar güneyi ormanlarla kaplı idi. 1935 de tiftik keçisi üretilmiştir. 1950 de 250.000 keçi. Fakat artık hemen hemen hiç orman yok.

★

Venezuella'da otomobil yolunun etrafı tepelik. Keçilere yamaç topraklarını tutan otları söktürmemek için silâhlı nöbetçi bekler. Otlayan keçiyi öldürür. Öyle olmazsa seller toprağı akıtacaktır. Şoseyi darmadağın edecektir.

Yine Venezuelle'da Tacagaa bölgesini çölleştirmekten kurtarmak için hükûmet keçileri sahiplerinden satın aldı ve keçi beslemeyi yasak etti. Yeniden yetiştirene hapis ve para cezası. Üç yıl sonra genç sürgünler toprağı kaplamıştır. Hayat yeniden doğmuştur.

★

Kıbrıs'ta «Keçi Yasağı Kanunu» 1914 de yürürlüğe girmiştir. Hükûmet halkı terbiye ederek ve keçisini koyunla değiştirerek kalan yeşilliği kurtarmıştır.

★

Bu hayvan, toprağı bitkisiz kılmakta çekirgeden beter. Koyun ve inek otu kırkıp yer. Keçi kökünden söker. Yeni sürgünleri ve yetişkin ağaçların kabuklarını kemirir. Onlarda ölüm yarası açar. Tırmanıp dalları indirir.

Akılsız insan ormanı tahrip eder. Keçi, eğer yeniden orası yeşerecekse bu ihtimali de ortadan kaldırır. Düzlükleri yavaş yavaş vuran aşınma, nebatları köklerine kadar sökülen yamaçları birkaç günde, hattâ birkaç saatte topraksız bırakıverir.

Gençken bilgi ağacını dikmezsek, yaşlandığımız zaman gölgesine sığınacak bir ağacımız olmıyacaktır.

Fil Yardıma Koştu

SERPİL, damın kenarında duran kedisini :

— Seni yaramaz seni, diye azarlıyordu. Çabuk in aşağı bakayım.

Kedi tüylerini kabartmış korkuyla aşağı bakıyordu. O sırada postacı geldi.

— Bana bak kızım, diye seslendi. Kediyi oradan nasıl indireceksin?

Bu soru kızı düşündürmüştü.

— Kediyi ben mi indireyim, dedi. Bakın bu hiç aklıma gelmemişti. Çıktığı gibi kendi kendine insin diyordum.

— Kediyi indirmek için dama merdiven dayamalı. Ama o kadar uzun merdiveni nereden bulacaksın?

Serpil üzüntüyle başını salladı.

— Ah, ne olur babam bu akşam eve erken dönse. O buna mutlaka bir çare bulurdu.

Onlar böyle konuşurlarken karşıdan süslü atlar, arabalar görünmüştü. Postacı :

— Yeni gelen sirk geçit resmi yapıyor, dedi. Aklıma ne geldi biliyor musun? Sirkte uzun bir zürafa olmalı da onu sizin evin yanına getirmeli. Kedi de boynuna tutunarak aşağıya kaymalı.

Serpil hiçbir şey söylemedi. Postacının hayallerine gülemiyecek kadar canı sıkılıyordu.

Atların arkasından bir fil göründü. Filin yanında aşağı yukarı Serpil'in yaşında bir oğlan çocuk vardı. Hintliler gibi giyinmiş, başına bir sarık sarmıştı. Sarığının önündeki taşlar pırıl pırıl parlıyordu. Elindeki sopayı taşımaktan gurur duyduğu her halinden belli oluyordu. Serpil'lerin evinin önüne gelince damdaki kediye gözü ilişti. Serpil'e bakarak gülümsedi. Sonra da koşup yanına geldi.

— Kardeşim, kedinin biri dama çıkmış haberiniz var mı, diye sordu.

— Evet, o benim kedim. Bir türlü aşağı inmiyor.

Postacı söze karıştı :

— Kediyi oradan nasıl indireceğimizi bilemiyoruz. Sen ne kadar açıkgöz bir çocukmuşsun. Kediyi hemen görüverdin.

Çocuk :

— Eğer her an gözümüzü açmazsak sirkte ortalık karmakarışık olur, diye güldü.

Fil de yolun kenarında durmuş, bakıcısını bekliyordu. Çocuk ansızın :

— Belki bizim Filiş size yardım edebilir, dedi. Filiş, buraya gel.

Serpil :

— Filin ne tuhaf adı varmış, diye mırıldandı.

Fil hortumunu sallıyarak eve yaklaştı. Bakıcısı :

— Filiş, bak, diyerek eliyle damdaki kediyi gösterdi. Aşağı indir onu.

Filiş kendisinden ne istendiğini anlamış gibi hortumunu dama uzattı. Kedi bu acayip şeyi görünce ne yapacağını şaşırmıştı. Kaçsın mı yoksa karşı koyup tırmık mı atsın bilemiyordu. Fil hortumunu çabucak kedinin gövdesine doladı. Hiç canını yakmadan damdan alıp yere bıraktı. Postacı şaşkınlık içinde :

— Gözlerimle görmeseydim böyle bir şeyin olabileceğine inanmazdım, diye söyleniyordu.

Serpil filin bakıcısına durup durup teşekkür ediyor :

— Bana yaptığınız iyiliği hiç unutamıyacağım, diyordu. Elimden gelse ben de size bir yardımda bulunmak isterdim.

— Bize yapacağınız en büyük yardım sirke müşteri toplamanızdır. Bütün tanıdıklarınıza haber verin, temsillerimize gelsinler. Siz de gelin.

Serpil gülümsiyerek :

— Bütün arkadaşlarıma haber veririm, dedi. Bu gece annemle babama söyliyeyim de ilk temsile gelelim.

Filiş geçit resmindeki diğer hayvanların uzaklaştığını görünce sabırsızlanmaya başlamıştı. Bakıcı çocuğu hortumuyla tuttuğu gibi sırtına çıkarıverdi. Çocuk giderken filin üstünden evde kalanlara el sallıyordu. Serpil de postacıya :

— Sirkte çok eğleneceğiz, diyordu. Oradaki hayvanlardan birinin, hem de kocaman bir filin işimizi göreceği doğrusu hiç aklımıza gelmezdi.

Oblek Yağıyor

O yıl kıral, gökyüzüyle kavgaya tutuşmuştu. Eğer sadık uşağı Noyan çok akıllı bir çocuk olmasaydı gökyüzü kırala ve ülkesine büyük bir ceza verecekti. Kıral bütün yıl göğe karşı yumruklarını sallıyor, kötü sözler söylüyordu. İlkbaharda yağmura, yazın güneşe, sonbaharda sise, kışın kar'a kızıyor, gökyüzünün bu dört şeyinden bıktım artık, diyordu. Noyan kıralın öfkesini yatıştırmaya çalışarak :

— Efendim, bunlar tabiat olaylarıdır, yıllardan beri aynı şekilde olagelmişlerdir. Siz bu şeyleri değiştirmeye kalkışamazsınız, dedi.

Kıral :

— Ben kıralım, bunların değişmesini emrediyorum, diye bağırdı. Daha doğrusu gökten yeni bir şey yağmasını istiyorum.

Noyan ezilip büzülerek :

— Nasıl olur efendimiz, dedi. Siz bu memleketi istediğiniz gibi idare edersiniz ama, gökyüzüne söz geçiremezsiniz. Hiçbir kıral böyle bir şey yapamaz.

Kıral bu sözleri duyunca daha da öfkelenmişti.

— Belki başka kırallar gökyüzüne söz geçiremezler, ama göreceksin ben ülkeme gökyüzünden yeni bir şey yağdıracağım.

Kıral bundan sonra günlerce sarayda bir aşağı bir yukarı gezinerek bu işi nasıl yaptıracağını düşündü. Bir gece yatağına girmeden önce heyecanla yerinden sıçradı. Gözlerinde vahşi bir ışık belirmişti.

— Sihirbazlarım bu arzumu yerine getirebilirler, dedi. Noyan, çabuk sihirbazları çağır.

Sihirbazlar arka arkaya dizilip kıralın odasına girdiler. Kıral onları ayakta bekliyordu.

— Gökyüzünden topraklarıma öyle bir şey yağdırın ki, şimdiye kadar hiçbir yerde eşi görülmemiş olsun, ne kara, ne yağmura benzesin, dedi.

Sihirbazlar birkaç dakika derin düşüncelere daldılar. Sonra hep birden kırala bir kelimeyle cevap verdiler.

— Oblek.

Kıral şaşkınlıkla bu sözü tekrarladı :

— Oblek mi? Bu nasıl bir şey?

— Kara da, yağmura da benzemiyecek. Size ancak bu kadarını söyliyebiliriz. Şimdiye kadar hiç oblek yapmamıştık.

Sihirbazlar odadan çıkarlarken Noyan kırala dedi ki:

— Efendimiz, galiba bunlar hoş bir şey yapmıyacaklar. Ne olur durdurun onları, vazgeçin.

Kıral gülerek :

— Bana bütün dünyayı verseler bu emri geri almam, dedi. Yarın oblek yağacak, anlıyor musun? Herkes benim, dünyanın en kudretli kıralı olduğumu öğrensin bakalım.

Kıral neşe içinde yatağına girdi. Noyan üzüntüsünden bütün gece uyuyamadı. Bir pencerenin önüne oturup, «Acaba sihirbazlar ne yapacaklar,» diye düşündü. Sabah gün doğarken gökyüzünde acayip bir şey gördü. Bu ilk zamanlarda yeşilimsi bir buluta benziyordu. Gittikçe şehirdeki evlerin ve bahçelerin üstüne yaklaştı. Çok geçmeden havadan bulgur gibi yeşil damlalar yağmaya başladı. Çocuk korkusundan hızla pencereyi kapadı. Koşup kıralı uyandırdı. Kıral yatağından çıkınca havaya bakıp sevincinden zıplamaya başladı.

— Oh, ne güzel, oblek yağıyor, yaşadık, diyordu.

Uşak :

— Ben bunu sevmedim, diye söylendi. Damlaları büyüyor. Şimdi hepsi bezelye kadar oldu.

Kıral :

— Büyük olsun daha iyi ya, diyerek güldü. Bugün halkım tatil yapsın. Oblek yağarken herkes sokaklarda dansetsin. Çancıbaşıya söyle de büyük çanları çalarak halka bugün tatil olduğunu haber versin.

Uşak, çancıbaşının kulesine koştu.

— Büyük çanları çal, diye bağırdı. Kıral bu günü halka tatil günü olarak ilân ediyor.

Çancıbaşı hemen yatağından kalkıp çanların ipini çekti.

— Bugün ne için tatil yapılacak, diye sordu.

— Yakında anlarsın.

Adam çanların ipine asıldıkça asıldı. Tuhaf değil mi, hiç ses çıkmıyordu. Başını kaldırıp :

— Allah Allah, bu çanlara da ne olmuş böyle, diye söylendi. Hepsinin üstünde yeşilimsi, yoğurt gibi bir şeyler var.

— Yalnız çanlara değil, bunlar her yere yapışmış. Şu kuşa bak. Yuvasına yapışmış uçamıyor. Oblek düştüğü yere zamk gibi yapışıyor. Halka bunu mutlaka haber vermeli. Borazancıbaşıya söyliyeyim.

Çılgın gibi koşarak borazancıbaşının odasına girdi. Oblek taneleri pencerelere çatır çatır vuruyordu. Şimdi gökten ceviz büyüklüğünde taneler halinde dökülüyordu.

Borazancıbaşıyı uykusundan uyandırıp borazanını eline tutuşturdu.

— Çabuk halka tehlike işareti ver, dedi.

Borazancıbaşı esniyerek dışarı baktı.

— Havadaki o yeşil şeyler ne, diye sordu.

— Sihirbazların marifeti.

— Sahi mi? Hemen borazan çalıp halka haber verelim. Kıral son zamanlarda bizi düşünmez oldu.

Boruya kuvvetle üfledi, ama hiç ses çıkmadı.

— Borunun içine o yeşil şeylerden dolmuş. Onları temizleyip de öyle çalayım.

Oblek lâstik gibi bir şeydi. Adam elini borazanın ağzına sokar sokmaz yapışkan madde onu daha içerilere doğru çekti. O kadar kuvvet sarfettiği halde bir türlü kolunu çıkaramıyordu.

Artık iş işten geçmişti. Oblek iri iri toplar halinde yağıyordu. Sarayın bahçesine tonlarcası yığılmıştı. Bunların altında kalan hayvanlar hareket edemiyorlardı. Sarayın içinde de bir felâket havası esiyordu. Pencerelerden, kapıdan, bacadan oluk oluk sızan oblekler bir şeye çarpıp yapışıncaya kadar hızla akıyorlardı. Aşçı elindeki kepçesiyle bir kazana yapışıp kalmıştı. Kıralın bile etrafı bu maddelerle çevriliydi. Tahtında oturduğu yerden bir türlü ayağa kalkamıyordu. Uşağını görünce:

— Sihirbazları çağırıver, Noyan, diye yalvardı. Sihir-

(Arkası sh. 49 da)

KAHKAHA ÇİÇEĞİ

Vaktiyle bir çalıkuşu, büyük bir ağacın tepesine yuva yapmış. Bir de yavrusu olmuş. Yavrusu başlangıçta uçamıyacak kadar küçük olduğu için hiç yuvadan dışarı çıkamıyormuş. Annesi her gün uçup kendisine ve yavrusuna yiyecek ararmış. Yuvaya döndüğü zaman ona dünyada gördüğü güzel şeyleri anlatırmış. Bunların içinde en beğendiği ağacın altında açan kahkaha çiçeği imiş. Yavru kuş bir gün annesine :

— Ah, ne olurdu, o çiçeği ben de görebilseydim, demiş.

Kahkaha çiçeği ağacın altından bu sözleri işitmiş. O da kendisini küçük çalıkuşuna göstermek istiyormuş. Bütün dallarını ağacın dibine doğru uzatmış. Ondan sonra da ağacın kabuğuna tutunarak yükselmeye başlamış. Kuşu sevindirmek için bütün gücüyle yuvaya ulaşmaya çalışıyormuş.

Böylece aradan günler geçtikten sonra çalıkuşu hem güzel, hem de iyiliksever kahkaha çiçeğini görebilmiş. O günden sonra bütün kahkaha çiçekleri kendilerini yavru kuşlara göstermek için yüksek yerlere tırmanmaya başlamışlar.

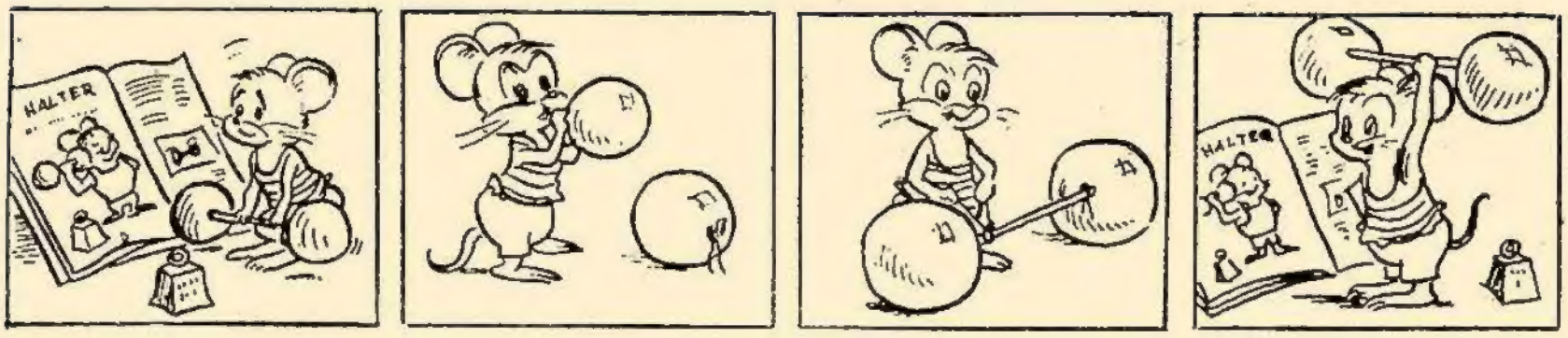

Gülelim

İki çocuk konuşuyordu:

— Başındaki o kocaman şiş neden oldu?

— Domatesten.

— Domatesten mi? Hiç domates insanın başını öyle şişirir mi?

— Konservesi şişiriyor işte.

★

Kapının önünden geçen bir çocuk evinin bahçesini süpüren arkadaşına sorar:

— Bahçeyi süpürdüğün için baban da sana bir şey yapacak mı?

— Hayır. Asıl süpürmezsem kim bilir neler yapacak...

Misafir kapıyı çalmadan orada merdivenleri süpüren çocuğa sorar:

— Annen evde mi kızım?

— Tabii. Yoksa bu merdivenleri bana kim süpürtürdü?

★

Annesi okula yeni gitmeye başlayan çocuğuna alfabedeki harfleri sırayla ezberletmek istiyordu.

— Şimdi söyle bakalım, «A» dan sonra ne gelir?

Atatürk'ü çok seven çocuk cevap verdi:

— Aa... Ta...

Misafir hanım evin küçük kızına sorar:

— Büyüyüp annen kadar olunca ne yapacaksın?

— Rejim yapacağım.

★

Ayakkabı boyacısı:

— Amca, ayakkabını parlatayım mı?

Aksi adam:

— Hayır, istemem.

Ayakkabı boyacısı:

— Niçin istemiyorsunuz. Öyle güzel parlatırım ki bakınca ayna gibi kendinizi görürsünüz.

Aksi adam:

— İstemem dedim ya!

Ayakkabı boyacısı:

— (Kendi kendine) Hakkı var adamın. Böyle suratı kim görmek ister.

KARAGÖZ OYNUYORUZ

İstanbul şivesi ile konuşabiliyor musun?

Karagözcük — Babacığım, bugün öğretmenimiz sınıfta çok kızdı.

Karagöz — Aaa... gene ne yaptınız da öyle üzdünüz kadıncağızı?

Karagözcük — Sınıfımızda birkaç çocuk var babacığım, son zamanlarda çok yapmacıklı konuşmaya başladılar.

Karagöz — Ne gibi?

Karagözcük — Bunu sana nasıl anlatayım bilmem ki... Meselâ, bir kız arkadaşımız var, (E) leri hep ağzını açarak söylüyor. Meselâ «Güzel» derken (E) yi açıyor. Bir başkası da (E) yi büzüyor, inceltiyor. Öğretmenimiz bunların ikisini de yanlış ve çirkin buluyor. Ne açık (E), ne de büzük (E), diyor.

Karagöz — Aaa... Dur bakayım, ben nasıl söylüyorum : Güzel, güzel, güzel...

Karagözcük — Bak babacığım, sen maşallah çok iyi söylüyorsun. Ne çok açık, ne de çok büzük. (E) tam yerli yerinde. Dil damağın ön tarafına değecek ve ağız pek öyle açılmıyacak.

Karagöz — Eee... tabiî ne kadar olsa eski İstanbul efendisiyiz. Bugüne bugün Türkçe'nin en güzel konuşma şivesi İstanbul ağzıdır. Öğretmeninizin yerden göğe kadar hakkı var. İnsan ana dilini yalnız iyi bilmeli değil, aynı zamanda güzel de konuşmalı.

Karagözcük — Bazı arkadaşlarımız da babacığım (A) yı çok gırtlaklarından çıkarıyorlar. Yanşak bir ses veriyor. (Anadolu Ajansı) de bakayım.

Karagöz — Anadolu Ajansı, Anadolu Ajansı.

Karagözcük — Aferin babacığım, bunu da çok güzel söyledin. Bazı arkadaşlar Anadolu Ajansı derken, (A) lar o kadar çirkin çıkıyor ki, insanın öğüreceği geliyor.

Karagöz — Öğretmeninizin bu şive işi üzerinde böyle durması çok iyi, onu candan tebrik ederim.

Karagözcük — Öyle babacığım, en küçük şiyve bozukluğunu bile hoş görmüyor, derhal düzeltiyor. Bozuk şiyveli çocukların notlarını kıracağım diyor.

Karagöz — Aferin ona çok iyi yapıyor.

Karagözcük — Öğretmenimiz bir de defterlerine, kitaplarına, üstlerine başlarına iyi bakmayan çocuklara pek kızıyor.

Karagöz — Hay Allah ondan razı olsun!

Karagözcük — Kimin defterleri, kitapları kirliyse, sahifeleri yırtıksa, uçları bükükse, saçları, kulakları, boyunları, elleri tırnakları, papuçları temiz değilse çok üzülüyor. Kendisine bakmasını bilmeyen, malının kıymetini bilmeyen insandan hayır gelmez, diyor.

Karagöz — Doğru söylüyor... Bunda da yerden göğe kadar hakkı var. Bu memleketi ancak kıymet bilen insanlar kurtaracak. Bir yandan sağlığımızı korumayı öğreneceğiz, bir yandan da malımızın kıymetini bileceğiz. O vakit memleketimiz de cennet olacak.

HALİME'yi okudunuz mu?

Bir alman kadınının yazdığı bu Anodolu köylü çocuğunun romanını küçük büyük her Türk okumalı.

HALİME'yi okuyunca, Türkiye'yi ve insanlarını daha iyi tanıyacak, onları daha çok seveceksiniz.

HALİME'yi okuyunca, Atatürk devrimlerinin mânasını daha iyi anlıyacak, bu büyük adamı daha çok seveceksiniz.

Halime'yi siz de okuyunuz. Ve okumayanlara salık veriniz.

TELEVİZYONDAKİ SÜRPRİZ

ESİN annesine :

— Anneciğim galiba yeni televizyonumuz geldi, diye seslendi. İki adam bir kamyondan büyük bir kutu çıkarıyorlar.

Koşarak sokağa çıktı. Amerika'ya birkaç hafta önce gelmişlerdi. Esin yeni İngilizce öğrendiği için Amerika'da önüne gelenle konuşmaya pek meraklıydı. Kapıdaki adamlara üstüste :

— Televizyonu eve koyunca hemen kullanabilecek miyiz? Neresinden açılıp kapanacak? İstasyonları nasıl bulacağız, gibi sorular sordu.

Adamlardan biri gülerek :

— Bir dakika küçük hanım, dedi. Yükümüz ağır. Yerine yerleştirelim, bir nefes alalım, ondan sonra konuşuruz..

Esin bunu duyunca artık başka bir şey sormadı. Babasının televizyon alacağını öğrendiği zaman çok sevinmişti. Amerika'da gördüğü yeni yeni şeylere daima hayretle bakıyor, kendi evlerinde de bunlardan bulunmasını istiyordu. Annesi adamları oturma odasına soktu.

Gelenler, televizyonu nereye koyalım, diye sordular.

— Şu iki pencerenin arasındaki köşeye koysak nasıl olur?

— Çok güzel. İki taraftan ışık gelecek. Televizyonun tam karşısında yahut arkasında parlak bir ışık bulunursa net görünmüyor.

Esin televizyonun önüne yere oturuverdi. Adamlar aleti yerleştirirlerken yakından bakmak istiyordu. Çok geçmeden sokakta konuştuğu adam :

— Küçük hanım, şimdi size televizyonun nasıl açıldığını göstereyim, dedi. Bakın, bu düğmeyi çevireceksiniz. Aynı düğmeyi çevirerek sesi istediğiniz gibi açıp kısabilirsiniz. Şu düğme de istasyonları verir.

Esin :

— Şimdi televizyonu açayım mı, diye sordu.

— Tabiî, açın. Yalnız televizyondan daha uzakça bir yere oturun. Eğer perdeye çok yakından bakarsanız, gözünüz bozulur.

Televizyonu açtıktan sonra Esin üç metre uzaktaki rahat bir koltuğa oturdu. Perdede bir resim belirdi. Adam :

— Nasıl televizyonu beğendiniz mi, diye sordu.

— Oh, çok beğendim. Teşekkür ederim.

Esin konuşurken bile gözlerini televizyondan ayırmıyordu. O kadar dalmıştı ki, adamların evden çıkışını duymadı.

Akşam babası eve döndüğü zaman Esin hâlâ televizyon seyrediyordu.

— Babacığım, koşun, «Eddie Amcanın Programı» başlıyor, diye seslendi.

Annesiyle babası kızın yanına oturdular. Bu program Chicago şehrinin hava alanından yayınlanıyordu. Bir zaman alana inip kalkan uçakları gösterdikten sonra programın spikeri Eddie Amca ortaya çıktı. Hava alanındaki yolcuların yanına gidip onlarla bazı şeyler konuşuyordu. Önce dünya seyahatinden dönen genç bir kadının yanına yaklaştı. Gittiği memleketler hakkında sorular sordu. Sonra başka yolcularla da konuştu. Program bitince Esin :

— Televizyonda en çok bu programı beğendim, dedi. İnsan sanki hava alanındaymış gibi oluyor.

Babası gülümsiyerek :

— Öyleyse akşamları bu programı hiç kaçırmıyalım, dedi. Benim de hoşuma gitti.

Yemekte annesi bir hafta sonra kızının doğum günü olduğunu hatırlattı. O gün ne yapacaklarını hiç düşünmemişlerdi. Esin :

— Benim çok güzel bir fikrim var, dedi. Okulda yeni tanıştığım Amerikalı arkadaşlarımı davet edeyim.

Babası :

— Peki ama onları nasıl eğlendireceksin, diye sordu. Canları sıkılırsa bir daha senin toplantılarına gelmezler. Onun için her şeyi önceden düşünmelisin.

— Ne yapsak acaba? Babacığım, onlara albümlerimizi, Türkiye'den getirdiğimiz resim ve kartpostalları,

resimli kitapları göstersem nasıl olur? Böylece arkadaşlarım yurdumuzu daha iyi tanırlar. Herhalde hoşlarına gider değil mi?

Babası :

— Ondan sonra da televizyon seyrederiz, dedi.

Annesi söze karıştı :

— Arkadaşlarını akşam yemeğine bırakalım. Davet ederken bunu da söyle ki, ona göre evlerinden izin alsınlar. Onlara seveceklerini tahmin ettiğim birkaç Türk yemeği yaparım.

O günden sonra Esin arkadaşlarına göstereceği resimleri hazırlayıp sıraya koydu. Ama her akşam babası eve geldiği zaman hep beraber televizyonda Eddie Amcanın programını seyretmeyi unutmuyorlardı.

Doğum gününe üç gün kala bir akşam babası eve her zamankinden erken döndü.

— Chicago'da bir işim çıktı, dedi. Yarın gidiyorum. Ama Esinciğim, doğum gününe kadar mutlaka dönmeye çalışırım. Hiç merak etme, olur mu?

Bu haber kızı pek fazla üzmedi. Babasının sözünde durup tam vaktinde döneceğini biliyordu.

Aradan üç gün geçti. Esin'in doğum günü olduğu halde babası hâlâ Chicago'dan dönmemişti. Misafir arkadaşlarıyla meşgul olurken, onlara hazırladığı resimleri gösterirken bile içinden «Babam akşam olmadan mutlaka gelir» diye düşünüyordu.

Misafirler çok eğleniyorlardı. Resimlere baktıktan sonra onlar da aralarında oyunlar oynıyarak, şarkılar söyliyerek Esin'i eğlendirdiler. Televizyonda Eddie Amcanın programını seyretmek zamanı gelmişti. Kızcağız, babası yanında olmadığı için üzüldüğünü arkadaşlarına belli etmek istemiyordu. Televizyonu açarken arkadaşlarına :

— Bu benim en sevdiğim program, dedi.

Diğer çocuklar da o programı seyretmeğe meraklıydılar. Hepsi sessizce televizyonun karşısına oturdular. Perdede büyük bir uçak göründü. Eddie Amca uçağın merdiveninin altında duruyordu. Onlara dönerek selâm verdi ve konuşmaya başladı.

— Sayın seyirciler, Eddie Amca, Chicago hava alanından sizleri selâmlamakla şeref duyar. Bugünkü programımızda buradan çok uzakta olan birisi için bir sürprizimiz var. Yolcularımızdan biri sizlere bir kutu göstermek istiyor. Önce kutunun kimin olduğunu söylemiyeceğiz. Ama eminim ki, şu anda televizyonunun karşısında bu programı seyretmekte olan sevimli bir küçük hanım bunu görür görmez kime ait olduğunu bilecek.

O sırada bir kâğıt hışırtısı işitildi. Eddie Amca :

— Lûtfen şöyle buyurun efendim. Kutuyu kıymetli seyircilerimize gösterin, dedi.

Bir erkek sesi :

— Teşekkür ederim, diye cevap verdi.

Aynı anda bunu söyliyen kimse göründü. Biliyor musunuz kimdi? Esin'in babasının ta kendisi! Elinde tuttuğu güzel bir kutunun kapağını açtı. Ansızın kutu, «Doğum günün kutlu olsun» diye bir şarkı çalmaya başladı. Müzik bitince Eddie Amca :

— Ne kadar güzel, dedi. Şimdi efendim yola çıkarken niçin bu müzik kutusunu aldığınızı bize anlatır mısınız. Seyircilerimizin içinde merak edenler bulunur.

Esin'in babası konuşmaya başladı.

— Bu müzik kutusu kızım Esin'e aldığım doğum günü hediyesidir. Şu anda yaptığı toplantıya yetişemiyeceğim diye üzülüyordum. Ama sayenizde karşılarında görünebileceğimi sanıyorum. Çünkü bu, kızımın da, hepimizin de en sevdiğimiz programdır. Hiç kaçırmayız. Çok teşekkür ederim.

Eddie Amca :

— Programımıza misafir olduğunuz için asıl ben size teşekkür ederim efendim, dedi. İnşallah bu sürpriz kızınızın hoşuna gitmiştir. Ben de programımız adına kendisine neşeli ve başarılı uzun bir ömür dilerim.

Program bittikten sonra arkadaşları Esin'in başına üşüştüler. Denny :

— Ah ne hoş bir sürpriz, diyordu.

Jane :

— Nasıl heyecanlandım bilseniz, diye atıldı.

Ann da gülerek :

— Babanız çok güzel bir hediye almış, dedi.

Esin çok mesuttu.

— Bu, bana olduğu kadar babam için de hoş bir sürpriz, dedi. Sizinle beraber televizyon seyretmemizi o düşünmüştü, ama programda kendisinin görüneceği tabiî hiç aklına gelmezdi.

Semra ÖZİN

Eğlenceli Makinalar

JİLL mutfakta bulaşıkları yıkarken ara sıra karşısındaki pencereden dışarıya bakıyordu. Ağabeyi Jack traktörle bir ileri bir geri gidip geliyordu. Kızcağız içinden :

— Ne olur bana da şu traktörü kullanmasını öğretseler, diye düşündü. Öyle şeyler çok hoşuna gidiyordu. Her gün evde ortalığı derleyip toplamaktan, yatak düzeltmekten, bulaşık yıkamaktan bıkmıştı.

Jack çiftlikteki bütün makinaları işletmeyi biliyordu. İlkbahar, yaz ve sonbaharda çiftlik işlerinde babasına yardım ederdi. Kışın beraberce makinaları temizleyip tamir ederler, yağlarlardı. Bazan bir motoru söküp sonra yeniden yerine takarlardı.

Jill yaptıkları işleri ara sıra ağabeyi ile değiş tokuş etmek istiyordu. Ama Jack her zaman :

— Kızlar erkeklerin işine burnunu sokmaz. Sen makinalardan anlamazsın, gibi sözler söylerdi.

Kızcağız artık bu lâflardan bıkmıştı.

Bir gün büyük bir şehirde oturan teyzeleri çocukları evine davet etti. Bir hafta yanında kalacaklardı. Anneleri iki kardeşi otobüse bindirirken:

— Çocuklar, teyzeniz sizi davet etmekle büyük bir nezaket gösteriyor, dedi. Bundan dolayı evde ona yük olmayın. Ortalığı dağıtmayın. Elinizden geldiği kadar işlerine yardım edin. Sakın kadıncağızı sizi çağırdığına pişman etmeyin. Göreyim sizi.

Çocuklar annelerinin istediği gibi hareket edeceklerine söz verdiler. Jill içinden:

— Nereye gitsem bana rahat yok, diye düşünüyordu. Teyzemin evinde de yatakları düzeltmek, sofra kurup kaldırmak, bulaşıkları yıkamak galiba yine bana düşecek. Herhalde orada ağabeyimin yapabileceği gibi bir iş yoktur. Yaşadı çocuk!...

Jack'ın da halinden çok memnun görünmesinden aynı şeyleri düşündüğü anlaşılıyordu.

Teyzelerinin evine öğleyin

tam yemek vakti geldiler. Yemekten sonra Jack eline bir kitap alıp bir köşeye çekildi. Jill teyzesiyle beraber sofrayı topladı. Elinde kirli tabaklarla mutfağa girdiği zaman hayretle etrafına bakındı.

— A, teyzeciğim, sizin mutfağınız çok değişmiş, diye söylendi.

— Evet yavrum, her şeyi yeniden aldık.

— Çok güzel olmuş. Tabakları nereye sıyırayım? Çöp tenekesini bulamıyorum.

Teyzesi gülerek cevap verdi.

— Çöpleri musluğun içine at. Bizim musluğun altında küçük bir motor var. Atılan her şeyi parçalayıp eritiyor. Sonra üstünden su dökünce bunlar akıp gidiyor.

— Sahi mi? Ne güzel şey! Biz çiftlikte yemek artıklarını hep tavuklara veririz. Teyze, bulaşık tası nerede?

Teyzesi bir makinanın kapağını açarak :

— Bulaşık tasım yok, dedi. Bulaşıkları makinede yıkıyorum.

Bundan sonra Jill'e tabakların nasıl makinaya konulacağını, bu iş için kullanılacak sabun tozunun nereden döküleceğini gösterdi. Jill merakla :

— Bu da çamaşır makinası gibi mi işliyor, diye sordu. Tabaklar makinanın içinde dönerken kırılmıyor mu?

—Kızım, tabaklar yerinden oynamaz. Makinanın içindeki su hareket ederek onları temizler. Haydi bakalım, şimdi makinayı işlet. Musluğun altındaki düğmeyi

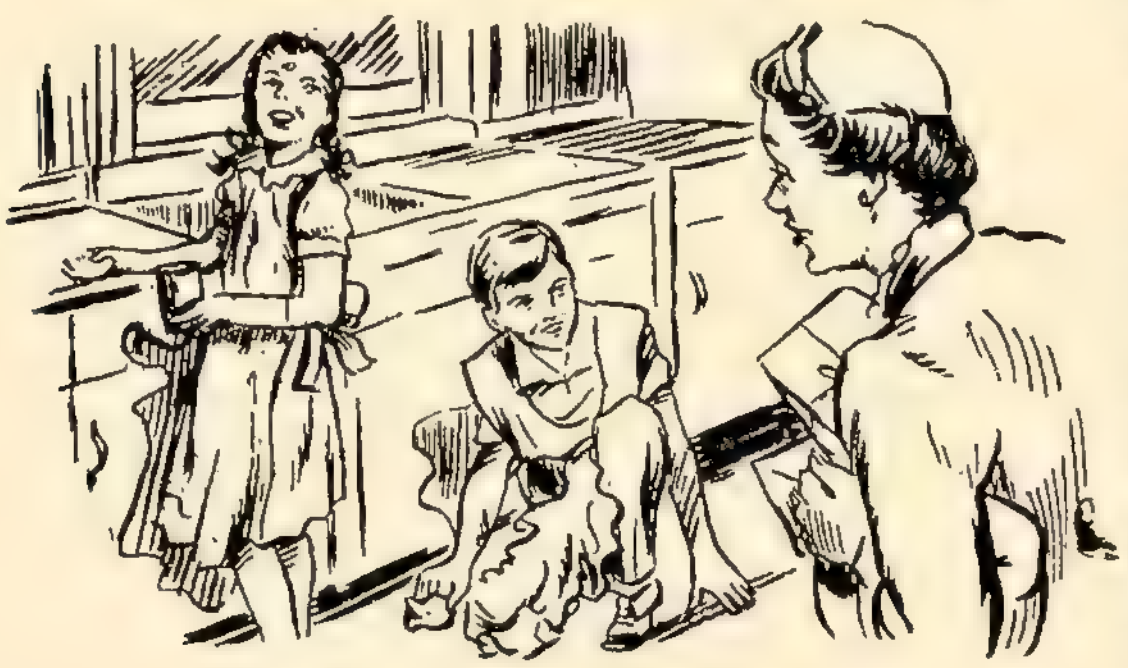

de çevir. Çöpler ufalansın.

Jill düğmeyi çevirince musluk gürültülü sesler çıkararak çöpleri ufalamaya başladı. Bir taraftan da bulaşıklar yıkanıyordu. O sırada Jack koşarak mutfağa girdi:

— Bu sesler nereden geliyor? A, yeni makinalar almışlar. Durun ben de bakayım.

Jill onu mutfak kapısına doğru götürerek:

— Erkeklerin mutfakta ne işi var, diye çıkıştı. Kadınların yaptıkları şeylere karışmasana sen.

İki kardeş bütün hafta çok güzel vakit geçirdiler. Jill yemek zamanı gelince mutfakta teyzesine yardım etmekten çok hoşlanıyordu. Jack da oradaki makinaları kullanmak istiyordu ama su içmek için bile mutfağa gelecek olsa Jill ona hiçbir şeyi elletmiyordu.

Evlerine dönmeden bir gün önce çarşıya çıkıp anne ve babalarına götürmek için birkaç hediye aldılar. O gün teyzeleri de bir yere gitmiş, kendisinden önce dönerlerse diye evin anahtarını Jack'a vermişti. Jill'in alış verişi bittiği zaman Jack'i aradı. Tuhaf değil mi çocuk ortalarda yoktu. Kızcağız tek başına eve döndü.

Sokak kapısı açıktı. Mutfaktan acayip bir ses geliyordu. Kapıdan içeri baktı. Gözlerine inanamıyordu.

Bulaşık makinasının içinden sabun köpükleri taşmış, yerlere yayılmıştı. Orada burada sabunlu tabaklar göze çarpıyordu. Jack bir kolunu makinanın içine sokmuş, bir şeyler arıyordu. Jill hayretle:

— Ne yapıyorsun burada, diye sordu.

— Bulaşıkları yıkamadan bırakmışsın. Ben yıkayayım dedim. Makinanın düğmesini çevirince çok tuhaf sesler çıktı. Bozulursa diye korktum, hemen kapattım. Sonra da bulaşıkları çıkarıp elle yıkamak aklıma geldi. Ama ortalık çok karışmıştı.

Jill ağabeysinin acınacak durumda olduğunu görünce ona yardım etmeye karar verdi.

— Makinaya hangi sabundan koydun, diye sordu.

— Şu kutudan.

— Gördün mü? olmadı işte.

Kız biraz düşündükten sonra dedi ki:

— Ben bu işi hallederim ama bir şartla. Bundan sonra bana bir daha «kızlar makinalardan ne anlar», «erkeklerin işine burnunu sokma» gibi sözler söylemiyeceksin.

— Peki kardeşim. Ne olur şu işin bir çaresini bul.

— Sen galiba bulaşıkları makinaya koyarken küçük

bir kaşık veya çatalı dibine kaçırmışsın. Pervane dönmeye başlayınca oraya buraya vurmuştur.

— Ya, öyle mi? Neyse ki makina bozulmamış. Şimdi ne yapacağız?

— Çok kolay. Tabakları koyduğumuz telli şeyleri çıkarırız. Sabunları boşaltıp, kaşığı alırız. Ondan sonra her şeyi yerli yerine takarız. Taşları da silip temizlemek lâzım gelecek.

Jack etrafına bakınarak:

— Ne olur bana yardım et de şu işleri çabucak bitirelim, diye yalvardı. Teyzem gelince mutfağın bu halini görmesin.

— Bunları ben yapmadım ki... Kabahat kiminse o temizler.

Jack artık sabırsızlanmaya başlamıştı.

—Bak Jill, dedi. Sen şimdi bana yardım et, ben de eve dönünce sana traktör kullanmasını öğretirim.

— Sahi mi? Söz veriyor musun? Öyleyse ben de sana bu mutfaktaki âletlerin nasıl kullanıldığını bir bir gösteririm.

Çok geçmeden bulaşıklar makinada sessiz sadasız yıkanıyor, musluktaki çöpler ufalanıp akıtılıyordu. Mutfak derlenip toplanmıştı. Son işleri yaparlarken teyzeleri içeri girdi. Gülümsiyerek:

— Ooo, bugün evde bir değişiklik var, dedi. Ağabeyin de kadınların işine yardım etmeye başlamış, değil mi Jill?

Jack söze karışarak:

— Kadınların işlerini makinalarla yapmaları meğerse çok eğlenceli oluyormuş, dedi. Çiftlik işlerinde biz de makina kullanıyoruz, ama mutfağımız böyle değil. Eve dönünce babama bütün bu makinalardan almasını söyliyeceğim.

Jill hayretle:

— Hepsini mi, diye sordu.

— Tabii, hepsini birden almalı ki mutfak bir şeye benzesin.

Jill'in gözleri parlıyordu.

— Aman ağabeyciğim, bizim musluğa bu makinadan takmıyalım, dedi. Ben yemek artıklarını tavuklara verirdim. Onları musluğa döküp hayvanları nasıl aç bırakırız?

Dikişe Başlıyoruz

Bu sayımızdan itibaren kız okuyucularımıza dikiş dikerken faydalanacakları bazı bilgilerle kendi kendilerine yapabilecekleri kolay dikiş örnekleri vereceğiz.

Elinize iğne iplik alıp dikişinizin başına oturacağınız zaman :

- Odanın aydınlık olmasına dikkat etmeyi, değilse elektriği yakmayı,
- Fazla iğneleri ağzınızda tutmamak için yanınıza bir iğne yastığı almayı,
- Makasları daima kapalı şekilde bırakmayı,
- Islak elle elektrik ütüsü, elektrikli dikiş makinası gibi şeyleri tutmamayı,
- Yüksük takmayı,

unutmazsınız değil mi?

Yeni dikiş dikmeye başlayan kardeşlere vereceğimiz ilk öğüt, kendilerine bir dikiş kutusu yapmalarıdır. Kutu yerine küçük bir sepet de kullanılabilir. Dikişimizi her zaman temiz bir bohçanın içine, kullandığımız araçları da bir dikiş kutusuna koyarsak, hem onları aradığımız zaman kolayca bulur, hem de ortalığı dağıtmamış oluruz.

Dikiş kutusunda neler bulunmalı :

Büyük ve küçük makaslar,

Yüksük (parmağınıza uyacak kadar küçük yüksük bulamazsanız içine yapışkan şeritlerden yapıştırıp biraz daraltabilirsiniz. Yüksük hem parmağınıza iğne batmasını önler, hem de çabuk çabuk dikmenizi sağlar.)

Dikiş iğneleri (irili ufaklı birkaç iğne.)

Toplu iğne (bunları alırken ince ve sivri uçlularını seçiniz.)

Mezura,

Cetvel (20 veya 30 cm lik),

Kurşun kalem, tebeşir veya ucu sivriltilmiş kuru sabun (kumaş üstüne bir şey çizmek için.)

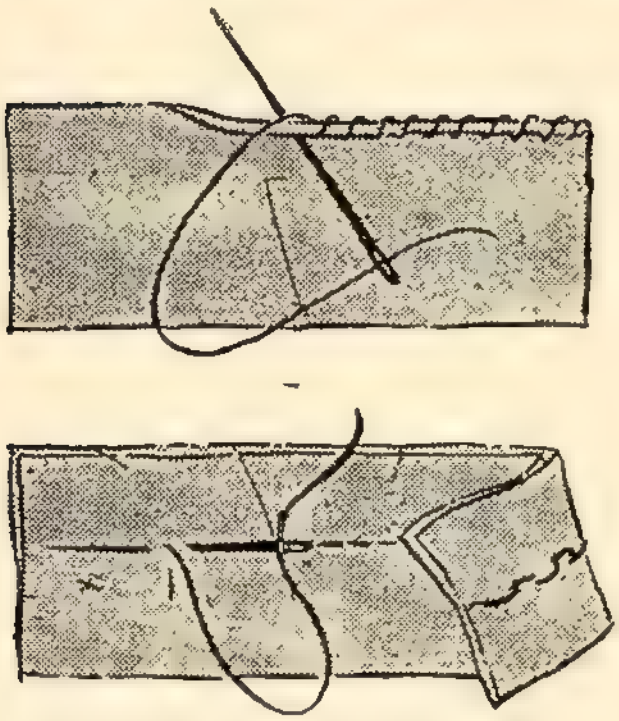

İnce kâğıt ve karbon kâğıdı (örnek çekmek ve çizmek için.)

Birkaç renk iplik.

İğne yastığı.

Dikiş kutunuza koyacak iğne yastığı yoksa kendinize şöyle güzel bir iğne yastığı yapmak istemez misiniz?

Elma İğnelik

Kullanılacak malzeme :

15 cm boyunda iki tane kırmızı fötr parçası (fötr bulamazsanız onun yerine kenarı atmayan başka kumaşlar da kullanabilirsiniz.)

Biraz pamuk.

Önce burada gördüğünüz şekilleri elinizdeki parçalara göre büyüterek kâğıtlara çiziniz. Elma şekillerinden birinin diğerinden daha büyük olmasına dikkat ediniz. Bu şekilleri kırmızı parçaların üstüne, yaprağı yeşile, sapı da siyah parçaya koyun. Toplu iğnelerle tutturun. Kenarlarından kalemle yahut sabunla düzgünce çizdikten sonra kâğıtları çıkarın. Makasla kesin. Sapı ikiye katlayın. Yaprakla beraber şekilde gördüğünüz gibi büyük elma parçasının çukur yerine iğneleyin. Bunları dikerek sıkıca tutturun.

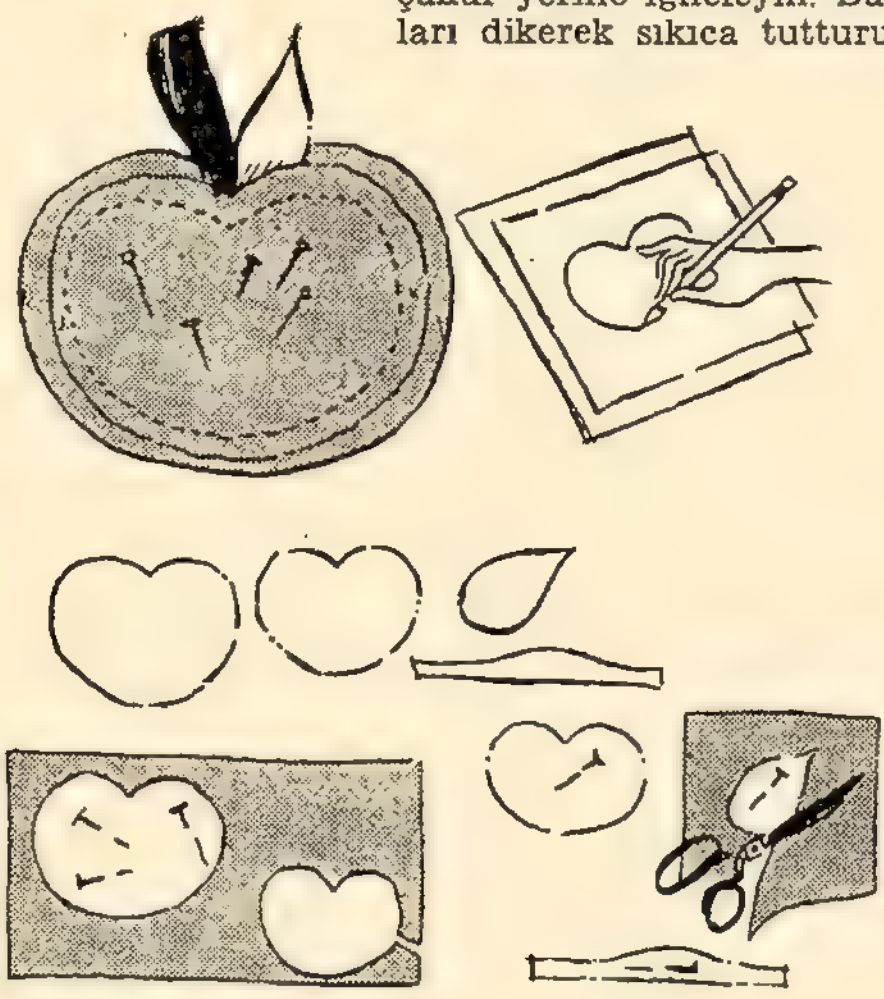

Küçük elma parçasını büyük parçanın üstüne koyarken kenarlarda eşit pay kalmasına dikkat edin. İki parçayı makina dikişiyle birbirine dikin. Yalnız az bir yerini açık bırakarak buradan içine pamuk doldurun. Sonra orasını da dikerek kapatın.

Artık iğnelerinizi kaybetmemek için bu yastığa batırırsınız.

Çöp Kutusunda

BÜLENT'le kızkardeşi Hülya, komşu çocuklarıyla saklambaç oynuyorlardı. Hülya ebe olmuştu. O yüze kadar sayarken arkadaşları bir yere saklanacaklardı. Bülent :

— Her sefer en önce ben yakalanıyorum, diye düşündü. Şimdi kendime çok iyi bir yer bulmalıyım.

O sırada annesinin yeni aldığı çöp kutusu gözüne ilişti. Henüz içine çöp atılmamıştı. Kimseye görünmeden çöp kutusuna girdi.

Oyun devam ediyordu. Hülya arkadaşlarından bazısını buluyor, bazısı da o ararken koşup «sobe» diye bağırıyordu. Bülent de o sırada yerinden çıkmayı düşündü. Ama çöp kutusunun içine sıkışıp kalmıştı. Elini kolunu oynatıp dışarı çıkmaya çalıştı, olmadı. Avazı çıktığı kadar :

— Çocuklar, buraya gelin, çöp kutusunda kaldım, diye bağırdı.

Arkadaşları Bülent'in başına toplandılar. Onu çöp kutusundan çıkarmaya uğraştılar, ama ellerinden bir şey gelmedi.

— Şimdi ne yapacağız, diye düşünmeye başladılar.

İçlerinden biri :

— Polis çağıralım, dedi. Polisler güçlü kuvvetli insanlardır.

Çocuklardan ikisi yakındaki karakola giderek olanları anlattı.

İki polis çocuklarla beraber geldi. Biri çöp kutusunu tuttu, diğeri de olanca kuvvetiyle çocuğu çekmeye çalıştı. O kadar uğraştıkları halde ne yazık ki, onlar da bir şey yapamadılar. Çöp kutusunun içindeki çocuk da durmadan ağlıyor, halinden şikâyet ediyordu. Polisler onu teselli ederek :

— Hiç üzülme, dediler. Biz şimdi itfaiyeye telefon edeceğiz. Onlar gelip tenekeyi keserler. Sen de kurtulursun.

Bütün bu işler olurken şehirdeki tanınmış gazetelerden birinde çalışan bir gazeteci karakola telefon etti.

— Gazeteye yazılacak yeni bir haber var mı, diye sordu.

Komiser de bir çocuğun çöp kutusuna girip çıkamadığını, polislerin yardıma gittiğini anlattı. Gazeteci yanına bir de fotoğrafçı alarak hemen yola çıktı. Daha Bülentlerin evine gelmeden itfaiye arabası yanlarından geçti.

— Bir yerde yangın var, galiba, dediler. Önce oraya gidip bakalım.

Böylece itfaiye arabasının peşinden gitmeye başladılar. Arabanın karakoldan kendilerine tarif edilen evin önünde durduğunu görünce hayretler içinde kaldılar. İtfaiyecilerin yanına gidip :

— Biz burada yangına benzer bir şey göremiyoruz. Siz niçin geldiniz, diye sordular.

— Çocuğun biri çöp kutusuna kısılmış. Onu çıkaracağız.

Gazeteci :

— İşte ben de bunu görmeye geldim, dedi. İşe başlamadan önce bana biraz müsaade ediniz de çocukla konuşayım.

Böylece gazeteci, Bülent'in yanına yaklaşıp ona adını, yaşını, okulunu sordu. Niçin kutuya girdiğini anlatmasını rica etti. Bülent'in çok canı sıkıldığı halde kabalık etmemek için gazetecinin sorularını cevaplandırıyordu, ama itfaiyecilerin bir an önce kendisini kurtarmasını istiyordu. Çöp kutusundan çıkmadan fotoğrafçı bir de resmini çekti.

İtfaiyeciler yanlarında teneke kesecek bir testere getirmişlerdi. Çabucak kutuyu kesip çocuğu kurtardılar. Gazeteci Bülent'e :

— Kutudan çıktığın için seviniyor musun, diye sordu.

— Tabiî. Bundan sonra ne olursa olsun böyle şeylerin içine girmiyeceğim.

O akşam Bülent'in babası eve gelince yeni çıkan akşam gazetesini okumaya başladı. Gazetede oğlunun çöp kutusunun içinde çekilmiş resmine bakarak gülmeye başladı. Resmin altında çocuğun başından geçenler de anlatılıyordu. Babası Bülent'i çağırarak resmi gösterdi.

— Nasıl, beğendin mi, diye sordu.

Bülent resmi görünce yüzünü buruşturdu.

— Aptal gibi çıkmışım, dedi. Zaten saklanacak o kadar yer varken çöp kutusuna girmekle aptallık ettim ya!...

Kardeşlerimizden

27 MAYIS

27 Mayısta sabaha karşı,
Askerlerimiz çıkageldi.
Kurtardı vatanı.
Verdi cezalarını kötülerin.
Geçti başa
Orgeneral Cemal GÜRSEL
Vatan gözlerini sildi.

Salâhattin M. Hakman

★

BİR ZAMANLAR

Başımda, kolalı, bembeyaz
Bir kurdelem vardı
Benim de bir zamanlar
Önlüğüm kısacıktı.
Çantam da kendim gibi
Küçücüktü.
Yıllar geçti aradan,
Ama küçüklüğümü
Hiç unutmadım.
Küçücük kızlara baktıkça
«Bir zamanlar
Ben de onlar gibi küçücüktüm» diyorum.

Aysel Özden

★

BEBEĞİM

Bakıyorum da bazan taş bebeğime
Elbisesi eskimemiş:
Aradan yıllar geçtiği halde.
Bakışı, duruşu,
Hep aynı...
Küçük olsam da yine
Kucağımda sallasam bebeğimi
Uyutsam ninnilerle.
Küçük olsam da yine
Bebeğimi alıp evcilik oynasam
Ah, o günlere
Bir dönebilsem!...

Aysel Özden

AKŞAM

Akşam güneş batar.
Babalar evlere koşar
Güneş kaybolur
Dağlar Arkasında

Itır Erkmen

SONBAHAR

Sonbahar geldi döküldü yapraklar.
Kuşlar yuvalarında cıvıldaşırlar.
Leylekler göçlere başladılar.

Ahmet Akan

U Y K U

Uyumak güzel şey
Tatlı rüya, güzel uyku
Unutturur yorgunluğu.
Bazan yalanı olur rüyanın, bazan gerçeği
Bence iyi bir rüyanın yalanı da iyi olur;
Güzel rüyayı herkes sever.

Ragıp Türkmen

★

KIŞ BABA

Kış baba geldi yine
Karı ile soğuğu ile
Her taraf buz olmuş
Bembeyaz karla dolmuş
Saçaklar sanki iğne
Kış baba geldi yine
İşte kızağımız hazır
Kayacağız neşeyle
Kardan adam da yaptık
Gözlerini kömürle

Birsel Altın

SARI YAPRAKLAR

Sarı yapraklar düşer yerlere
Her biri bir altın çiçek gibi
Düşer yapraklar pırıl pırıl
Güzün kırmızı çiçekleri
Nasıl dökülmüştür yapraklar pırıl pırıl
Her biri altın çiçek gibi
Her biri yaprağın güneşin ışığıdır
Parlak güneşin sarı ışıkları
Sarı yaprakfar dökülürken
Her biri bir sarı ışığıydı güneşin
Asmalar sarkıyor dalların üstünden
Güz gelince asmalar sapsarı
Güz gelince güz gelince
Çınar ağacının sarı yaprakları dökülür
Sarı yapraklar dökülür benim toprağıma
Her çiçeğin üstüne bir sarı yaprak dökülür
Sarı yapraklar dökülür
Sarı yapraklar
Yere yapraklar
Kuş kanadı gibi dökülür sarı yapraklar

Mine AYDIN

Şiirler

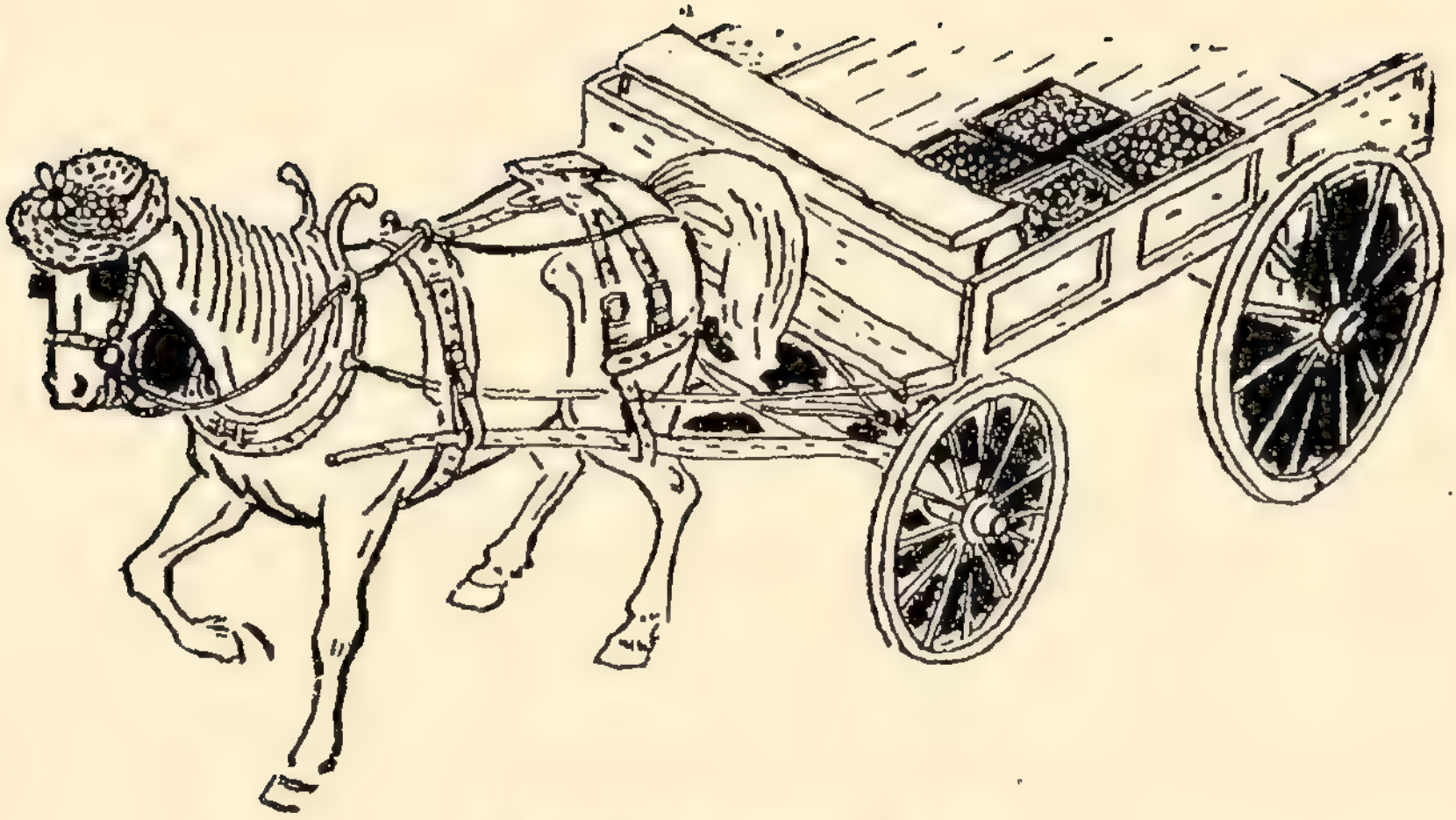

SÜSLÜ AT

GÜMÜŞYELE bir seyyar satıcının atıydı. Yelesi çok güzel ve parlak olduğu için bu ad verilmişti. Sahibi her sabah onu arabaya koşar, beraberce yollara düşerlerdi. Arabanın içinde küfe küfe sebzeler, sandık sandık meyvalar bulunurdu. Sokaklarda dolaşarak bunları satarlardı.

Bir akşam eve döndükleri zaman Gümüşyele çok neşesiz görünüyordu. Yeminden bir, iki tutam aldıktan sonra isteksizce başını yana çevirdi. Atın bu hali sahibinin gözünden kaçmamıştı. Merakla :

— Ne oldu Gümüşyele, neyin var, diye sordu.

Tabiî at buna cevap veremedi. Adam karısını da ahıra çağırdı. İkisi beraber hayvanın hasta olabileceğini düşünerek bir veteriner çağırmaya karar verdiler. Veteriner gelince atı güzelce muayene etti.

— Bu atın hiçbir şeyi yok, dedi, sapasağlam. Yalnız bu halsizliği can sıkıntısından olsa gerek. Eğer hasta at yerine bir insan olsaydı ona gezmelere gitmesini, bol bol eğlenmesini salık verirdim. Ama bu ata ne yapmalı, bilmem ki... Belki siz onun can sıkıntısını giderecek bir şey bulabilirsiniz.

Veteriner gittikten sonra karı koca ne yapacaklarını konuşmaya başladılar.

Kadın :

— Gümüşyele'nin yerinde olsam can sıkıntısından ben de hastalanırdım, diyordu. Zavallı hayvan! Her gün aynı sokaklarda dolaşıp, aynı şeyleri satmaktan bıkmıştır.

Kocası bu sözlere kızdı :

— Peki, ama atın keyfi bozulmasın diye ben işimden, kazancımdan mı olayım?

— Ben onu demek istemedim. Gümüşyele yine her günkü işini yapsın. Can sıkıntısını giderecek ufak tefek bazı değişiklikler olsun yeter. Senin şu köhne arabandan eminim ki müşterilerin bile hoşlanmaz. Her şeyden önce onu iç açıcı bir renge boyamalı. Bundan başka Gümüşyele'ye yeni bir koşum takımı almalısın. Biraz da kendi üstüne başına çeki düzen ver. Göreceksin, işler nasıl yoluna girecek.

Karı koca o hafta sonunu bütün bunları hazırlamakla geçirdiler. Birikmiş paralarıyla gerekli şeyleri aldılar. Arabayı güzelce boyayarak üstüne renkli desenler yaptılar. Artan boyalarla da meyva ve sebze koydukları sandıkları boyadılar.

Pazartesi sabahı satıcı işe giderken atın ve arabanın süsüne diyecek yoktu. Gümüşyele de o zamana kadar biraz iyileşir gibi olmuş, yeniden yem yemeye başlamıştı. Yola çıkacakları sırada satıcının karısı elinde süslü bir hasır şapkayla göründü.

— Şapkalarımdan birini Gümüşyele'ye hediye ediyorum, dedi. Müşteriler şapkalı at diye merak edip ona bakarlarken benim malları da kapışacaklar.

Gümüşyele başındaki süslü şapkayla arabayı çekerken yürüyüşüne bir canlılık gelmiş gibiydi. Kadın arkalarından :

— Hayvanlar bile güzel şeyleri seviyorlar, göze hoş görünmek istiyorlar, diye söyleniyordu. Süslenince Gümüşyele'nin hastalığından eser kalmadı.

TÜRK MASALLARINDAN

Güllüköyün Kuzusu

BİR varmış, bir yokmuş, eski zamanlarda güllerıyle ün salmış bir köy varmış. Bu köyde dünyanın en güzel gülleri yetişir, köy halkı da gülcülük yaparak geçinirmiş. Köyün kıyısında, bahçe içinde pembe bir ev varmış. Bu pembe evin bahçesinde yetişen güller, öteki bahçedekilerden daha güzel ve çeşitliymiş. Pembe evde bir karı koca yaşarmış. Çocukları yokmuş. Buna çok üzülür, hayatlarındaki boşluğu doldurmak için ne yapacaklarını bilemezlermiş. Kedileri varmış, üç renkli, iri iri yeşil gözlü. Köpekleri varmış, koca koca kulaklı, sipsivri dişli. Bir de kuzucukları varmış, yumuşacık tüyleri bembeyaz, ayakları eldiven giymiş gibi simsiyah, tatlı bakışlı, uysal, sakin bir kuzucuk. Karı koca bu sevimli hayvanın üstüne titrer, ona kediden, köpekten daha iyi bakarlarmış. Otlatmağa götürür, onun taze yeşil otları keyifli keyifli yemesini zevkle seyreder, karnı doyduktan sonra geviş getirmesini seyretmeğe doyamazlarmış

Gel zaman git zaman kuzucuk büyümüş, büyümüş, kocaman bir ak koyun olmuş. Yaman Baba tüylerini kırkmış, Gülizar Anne bu yumuşacık yünü eğirmiş, bükmüş, çorap örmüş. Derken bir sabah bakmışlar ki, pembe eve bir de kuzucuk katılmış. Yaman Baba ile Gülizar Annede bir telâş, bir sevinç. Akkoyunu sevmişler, okşamışlar. Kuzucuğa bayılmışlar. Kedi ile köpek bile sahiplerinin bu sevincine katılmış, onlar da miyav miyav miyavlamış, hav hav havlamışlar. Derken bir de bakmışlar ki, ne görsünler? Bahçede yeni bir gül açmış. Bir gül ki, ama ne gül. Ne pembe, ne al, ne sarı, ne de siyah. Şimdiye kadar bu renkte bir gül görmemişler ki, gülün renginin adını bilsinler. Ya kokusu?... Bütün bahçeyi, evi, sokağı saran tatlı, değişik bir koku. Yaman Baba ile Gülizar Anne, fidanın önünde durmuşlar, hayran hayran gülü seyretmişler. Derin derin kokusunu koklamışlar.

Çoban, sürüyü otlağa götürürken, bu güzel kokuyu duymuş, geri dönmüş. Pembe eve gelmiş Gül bahçesine girmiş. Yeni açan gülü görünce şevke gelmiş, çıkarmış kavalını, bir dokunaklı hava çalmağa başlamış. Kavalın sesini, gülün kokusunu duyan evinden, bahçesinden çıkıp pembe evin yolunu tutmuş. Bütün köy halkı toplanmış kapının önüne. Sıra sıra bahçeye girip gülü seyretmişler. Yaman Baba ile Gülizar Anneyi böyle eşsiz bir gül yetiştirdikleri için kutlamışlar ve biraz da onların güzel talihine imrenmekten kendilerini alamamışlar.

Gel zaman git zaman, bu gülün ünü şehre, şehirden öteki şehirlere, sonra da başşehre kadar duyulmuş, yayılmış. Hakanın kulağına kadar gelmiş. Hakanın bir kızı varmış. Güzel mi güzel. Dünya güzeli. Gözleri denizler gibi, yüzü zambaklar gibi. Gel gelelim prenses ne konuşur, ne de gülermiş. Bir taş bebekten farkı yokmuş. Hakanla Ece buna çok üzülürlermiş. Kızlarının konuşup gülmesi için her çareye baş vurmuş, prensesi göstermedikleri hekim, götürmedikleri il kalmamış.

Hakan, Güllüköy'de yetişen gülün, bu dünyada eşi bulunmaz bir gül olduğunu duyunca gidip bu gülü görmek hevesine kapılmış. Çünkü çiçekleri, hele gülleri çok severmiş bu hakan. Sonra bir de düşünmüş, belki de demiş kendi kendine, bu gülü elde edebilirsem kızıma getiririm. Ünü bütün ülkeyi saran gülü görünce memnun olur, konuşur ve gülümser, demiş.

Hakan, bu düşünce ile yola çıkmış. Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş. Hanlarda konaklıya konaklıya, suları çağıl çağıl nehirlerden, ırmaklardan geçip tepeleri karlarla örtülü dağlardan aşarak yolu tüketmiş. Yaklaşmış Güllüköy'e. Köye yakın bir ormanın kıyısında çadırlar kurulmuş. Uzun yolculuklara çıkarken Hakan'ın yanında şairler, müzisyenler bulunurmuş. Orman kıyısında verdikleri bu son molada şairler en güzel şiirlerini okumağa, müzisyenler en tatlı melodilerini dile getirmeğe başlamışlar. Hakan ipek örtülerle, kuştüyü yastıklarla süslü mindere uzanmış. Bu birbirinden güzel şiirlerle melodileri dinlemeğe başlamış. Dinlerken de aklında fikrinde hep biraz sonra göreceği gül varmış. O eşsiz gülü kızına hediye götürmeyi, kızının da bu harika gülü görünce konuşup güleceğini ümit ve hayal ediyormuş.

Hakan çadırında dinlene ve bu güzel hayalleri kuradursun; şairler şiirlerini okumakta, müzisyenler melodilerini çalmakta devam

etsinler. İki atlı da yola koyulmuş, dört nal Güllüköy'e gelmiş, Hakanın, güzelliği dillere destan olan gülü görmek için köye gelmekte olduğunu haber vermişler.

Haber köyde hem sevinç, hem telâş, hem de büyük bir heyecan yaratmış.

Güllüköy'e Hakanın gelmesi ne demek?... Bu ne büyük bir şeref köy için, hem de ne mutluluk... Köy ağaları köy odasında toplanıp yüce Hakanı nasıl ağırlıyacaklarını konuşup tartışmışlar. Sonunda Yaman Baba'nın kuzusunu kebap yapıp Hakanın sofrasına getirmeğe karar vermişler.

Yaman Baba, bu karardan hiç hoşlanmamış. Yapmayın etmeyin, demiş. Kuzucuk daha çok küçüktür, yaşını bile doldurmadı. Bu körpe hayvanın etinden ne fayda? Üç, beş tavuk keseyim, ya da koyun çevireyim, tek kuzucuğa kıymayın, demiş. Ama dinlememiş bu sözleri ağalar. Gelen Hakan, demişler. Üstelik de senin gülü görmeğe gelir. Kuzuyu kebap etmek ille de lâzım. Yaman Baba boynunu bükmüş, razı olmuş. Eve gelmiş. Hali pek bir tuhaf. Ne gülün yanına varmış, ne Akkoyunla kuzunun. Ne kediye bakmış, ne köpeği okşamış. Gülizar Anne ondaki bu neşesizliği hemen farketmiş.

«Nen var, Yaman Baba?» demiş. «Sen bir mahzunsun öyle...»

Yaman Baba derin derin bir göğüs geçirmiş. Anlatmış olanı biteni. Gülizar Anne de öyle şaşırmış kalmış. Hakanın bahçelerinde yetişen gülü görmeğe gelişine seviniyorlarmış, ama kuzucağa da bir türlü kıyamıyorlarmış. Derken bir mızıka sesi duyulmuş. Ardından da boru sesleri. Köy halkı evlerinden, bahçelerinden fırlayıp yola düzülmüş, Hakana karşıcı çıkmışlar.

Yaman Baba da gözünü yummuş, Akkoyunun ak kuzucuğunu yatırıp kesmiş. Gülizar Anne gözlerinden yağmur gibi yaşlar akıtarak evin arkasındaki bir açıklıkta ateş yakmış. Kuzucuğu kebap yapmışlar. Tam da o sırada Hakan gelmiş. Önce

şu ünü illeri saran gülü göreyim, demiş. Pembe evin o güzel bahçesine girmişler. Renk renk, çeşit çeşit, mis kokulu güllerin arasından geçip harika fidanın önüne gelmişler. Bir de ne görsünler?... Gülden eser yok fidanda. Yaman Baba şaşırmış, donakalmış. Hakan kendisine yalan söylendiğini sanıp öfkelenmiş. Köylüler birbirine bakıp susmuşlar. Gülizar Anne koyunundan tarafa bakacak olmuş. Bir de ne görsün?... Akkoyun harika gülü koparmış çiğnemiyor mu?... Amanın demiş, Akkoyun yapmış yapacağını. Kıymış o caaanım güle. Yaman Baba koşmuş gelmiş Akkoyunun yanına:

«Beğendin mi, Akkoyun yaptığını?» demiş. «Küçük düşürdün beni Hakan önünde. Neden ettin bu hainliği? Ver gülümü...»

O anda Akkoyun dile gelmiş:

«Ya sen neden ettin o hainliği,» demiş. «Nasıl kıydın benim yaşını bile doldurmamış körpe kuzuma? Ver gülümü, al gülünü...»

Hakan başını öne eğmiş. Gülizar Anne başlamış daha çok ağlamağa. Yaman Baba, Akkoyuna diyecek söz bulamamış. Nasıl versin kuzucuğu ki, alabilsin gülünü? Kuzucuk bir daha geri gelmez, gül yerine konmaz. Olan olmuş bir kere. Ama, o günden bu yana Güllüköy, bu olayı unutmamış. Bir yaşına gelmeden de kimsecikler kuzu kesmemiş.

Mükerrem Kâmil SU

Gökten Üç Elma Düştü

Masal Babası Eflâtun Cem Güney'in bu kitabında masallarımızı, tadına doyulmaz en tatlı ve en temiz bir dille canlanmış bulacaksınız.

Bez ciltli, resimli, renkli kapaklı, iyi kâğıtlı 10 lira

Doğan Kardeş Yayınları

ALP NİYE ÜZÜLDÜ

ALP, okulun merdivenlerini çıkarken birdenbire sendeledi, ama çevik davranarak yere yuvarlanmaktan kurtuldu. Yoluna devam ederken kendi kendine :

— Çok şükür, film makinasına bir şey olmadı, diye söylendi. Yere düşürseydim kimbilir babam ne kadar kızardı?

Tam zil çalarken sınıfa girip yerine oturdu. Öğretmen çocuklara, «Günaydın» dedikten sonra Alp'e bakarak :

— Film makinasını mı getirdin, diye sordu. Demek baban buna müsaade etti. Akşama kendisine sınıf adına çok çok teşekkür ettiğimi söylemeyi unutma. Nasıl film çekildiğini öğrendiysen arkadaşlarına anlat bakalım.

— Öğrendim efendim. Çok iyi biliyorum.

Alp yerinden kalkıp öğretmenin masasına geldi. Elindeki film makinasını kılıfından çıkardı.

— Bakın arkadaşlar, diye söze başladı. Bu küçük bir kamera, yani film makinası. Film çekilmeden önce içine bir film şeridi konuyor. Şimdi bunun içinde böyle kullanılmamış bir şerit var. Babam koydu. Kamerayı, filmini çekmek istediğin insana doğru tutacaksın. Onlar karşında hareket edip bir şeyler yapacaklar. Film çekerken gözünü şu camdan ayırmayacaksın. Bu camın içinde gördüğün şeyler aynen filmde çıkacak. Makinayı ona göre ayarlıyacaksın.

Bundan sonra hangi düğmeye basılıp film çekildiğini de arkadaşlarına gösterdi.

— Film çekmek bir şey değil, diyordu. Herkes film çekebilir. Makinanın içindeki film şeridi bitince çıkarıp banyo ettiriliyor. Bunu kendi evlerinde de yapanlar varmış, ama babam kolaylık olsun diye fotoğrafçıya götürüyor.

Anlattıkları bitince öğretmene dönerek :

— İsterseniz sınıfı filme alayım, dedi. Sabah babama sordum, izin verdi.

Öğretmen :

— Çok iyi olur Alp. Baban ne kadar nazik bir insanmış.

O sırada çocuklardan biri söz alarak :

— Öğretmenim, benim aklıma bir şey geldi, dedi. Alp'in çekeceği film güzel çıksın istiyorum. Hem de bunda bir değişiklik olmalı. Niçin müsamerede giyeceğimiz kıyafetlerle filmde görülmiyelim?

Bu fikri herkes beğendi. Birkac gün sonra okulda bir müsamere vereceklerdi. Herkesin orada giyeceği kıyafeti hazırdı. Ertesi günü o kıyafetlerle okula gelmeğe ve film çektirmeğe karar verdiler.

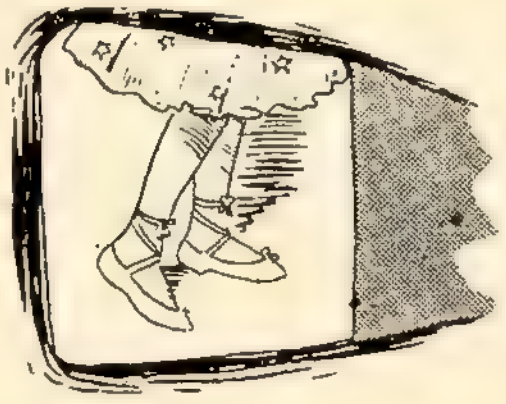

Ertesi günü sınıfın içi bir masal diyarını andırıyordu. Çocuklar renk renk, çeşit çeşit elbiseler giymişlerdi. Kanatlı periler, kelebekler, prensesler, palyaçolar vardı. Yalnız Alp her günkü kıyafetiyle gelmişti. Filmi o çekeceği için kendisi görünmiyecekti.

Bütün sınıf bahçeye çıktılar. Öğretmen çocuklara halka olmalarını söyledi.

— Alp sen de tam ortalarında dur, dedi. Arkadaşların senin etrafında dönerken filmi çekersin.

Alp arkadaşlarına :

— Şimdi biraz hareket etmeden durun, dedi. Ben makinayı ayarlayınca size ne zaman döneceğinizi haber veririm.

Biraz sonra arkadaşlarına «bir, iki, üç, tamam» diyerek işaret verdi, ama kimse yerinden kıpırdamadı. Alp yeniden :

— Haydi çocuklar başlayın, dedi. Film hareketli çıksın. Yürüyün, oynayın, bir şeyler yapın.

Bunun üzerine bütün çocuklar hoplayıp zıplayarak daire şeklinde dönmeye başladılar. Alp :

— Olmuyor, diye bağırdı.

Yavaş ve ahenkli adımlarla yürüyün.

Çocuklar artık ne yapacaklarını anlamışlardı. Alp'in etrafında güzel güzel yürüdüler. Alp kamerayı durdururken :

— Tamam arkadaşlar, dedi. Bu kadar yeter. Hepinizi filme aldım sanıyorum.

Öğretmen :

— Teşekkür ederiz Alp, dedi. Acaba film nasıl çıktı? Çok merak ediyorum.

Çocuklar da filmde kendilerini görmek için sabırsızlanıyorlardı. Alp ertesi güne kadar filmi banyo ettirip okula getirdi. Öğretmen çocukları okulun müsamere salonuna götürdü. Çocuklar sandalyelere otururken o da Alp'le beraber filmi projeksiyon makinasına taktı. Her şey hazır olunca :

— Çocuklar filmi yavaş olarak oynatacağım, dedi. Böylece elbiselerinizi daha iyi görürsünüz. Alp, elektriği söndür!

Projeksiyon makinası işlemeye başlayınca karşılarındaki beyaz duvarda önce bahçe duvarının uzaktan görünen titrek bir resmi belirdi. Seyirciler arasından «Aaa» diye bir hayret mırıltısı yükseldi. Ondan sonra bir palyaçonun şapkası hızla gözlerinin önünden geçti. Bunu, yerde yürüyen kahverengili, beyazlı ayakkabılar giymiş iki ayak takib etti. Karanlıkta çocuklardan biri:

— Bilin bakalım, bu kimin ayağı, diye bağırdı. Çetin'in. Görüyor musunuz ayakkabısının beyaz yerine nasıl Ç. A. harflerini yapmış?

Ondan sonra filmde iki çizme göründü. Başka bir çocuk :

— Önder'in çizmeleri, diye bağırdı. Bunlar mutlaka Önder'in çizmeleridir. Ayağına küçük geldiği için yürüyüşü ne biçim olmuş. Prens hazretleri müsamerede de böyle yürürse bütün seyircileri kendine güldürecek.

Filmdeki şekil değişince seyircilerin arasından bir kız sesi yükseldi :

— Bakın bunlar Melek'in patikleri. İkimiz de kelebek rolünde bu patiklerden giyeceğiz, ama ben kendi patiğimi onunkinden ayırt edebiliyorum. Benimkilerin üstünde küçük küçük ponponlar var. Onun annesi fiyonk koymuş.

* * * * * * * * *

NE DEMİŞ?

İki yolcu bir yolda giderlerken her ne olursa olsun birbirlerinin yardımına koşmaya karşılıklı söz vermişlerdi. Derken karşılarına bir ayı çıktı. Adamlardan biri bunu görünce arkadaşını unutarak kendi canını kurtarmak için bir ağaca tırmandı. Dalların arasına saklandı. Diğerinin kaçacak vakti kalmamıştı. Korkudan gözlerini kapadı. «Artık sonum geldi» diyerek boylu boyunca yere uzandı.

Ayı bu adamın yanına geldi. Etrafında dolaştı, kokladı, anlaşılmaz bazı hareketler yaptı, ama adama zarar vermeden oradan uzaklaştı. Bunun üzerine ağaçtaki adam aşağı inerek sordu :

— Ayı sana ne yaptı?

— Kulağıma bir şey fısıldadı.

— Ya, öyle mi? Ne dediğini merak ettim doğrusu.

— «Ağaçtaki korkağa güvenmekle aptallık ettin,» dedi.

* * * * * * * * *

Filmde durmadan çeşit çeşit ayaklar görünüyordu. Çocuklar gülerek bunların kime ait olduğunu tahmin etmeye çalışıyorlardı. Derken içlerinden çok sabırsızlanan birisi komik bir şekilde :

— Kuzum bu ayakların sahipleri nerede, diye söylendi. Hani filmde kendimizi görecektik?

Yanında oturan çocuk çabucak onu susturdu.

— Yavaş ol. Alp duymasın, gücenir.

Film bitip ışıklar yanınca çocuklar gözlerini kırpıştırıp birbirlerinden görerek nezaket icabı el çırptılar. Öğretmen :

— Teşekkür ederiz Alp, dedi. Film çok güzeldi.

Alp hiçbir şey söylemeden hâlâ projeksiyon makinasında duran film tekerleğine bakıyordu. Öğretmen :

— Neyin var Alp, diye sordu.

Çocuk çok üzgün, yüzü kıpkırmızı olmuştu.

— Kamerayı iyi ayarlıyamamışım, diye cevap verdi. O kadar heyecanlandım ki, çocuklara bakmaktan kameradaki cama bakmayı unutmuşum. Elbiseleri bile çıkmamış. Oysa ki, çok güzel oldu, sanıyordum.

Öğretmen gülümsedi.

— Çocuklar, bu olay Alp'e de, sizlere de ders olsun, dedi. En kolay görünen bir işi bile bazan dikkat etmezsek başaramayız. Her işte önce acemilik çekilir. Alp kamerayı ilk defa kullanıyordu. Bu işe merak sarar, pratik yaparsa mutlaka eninde sonunda çok güzel filmler çekecektir. İyice öğrendikten sonra bizim sınıfın bir daha filmini çekersin, olur mu Alp? Sakın üzülme, biz bu filmini de beğendik. Hem de seyrederken çok eğlendik.

S. Ö.

Doğan Kardeş'i seviyorsan ona abone ol, abone bul!

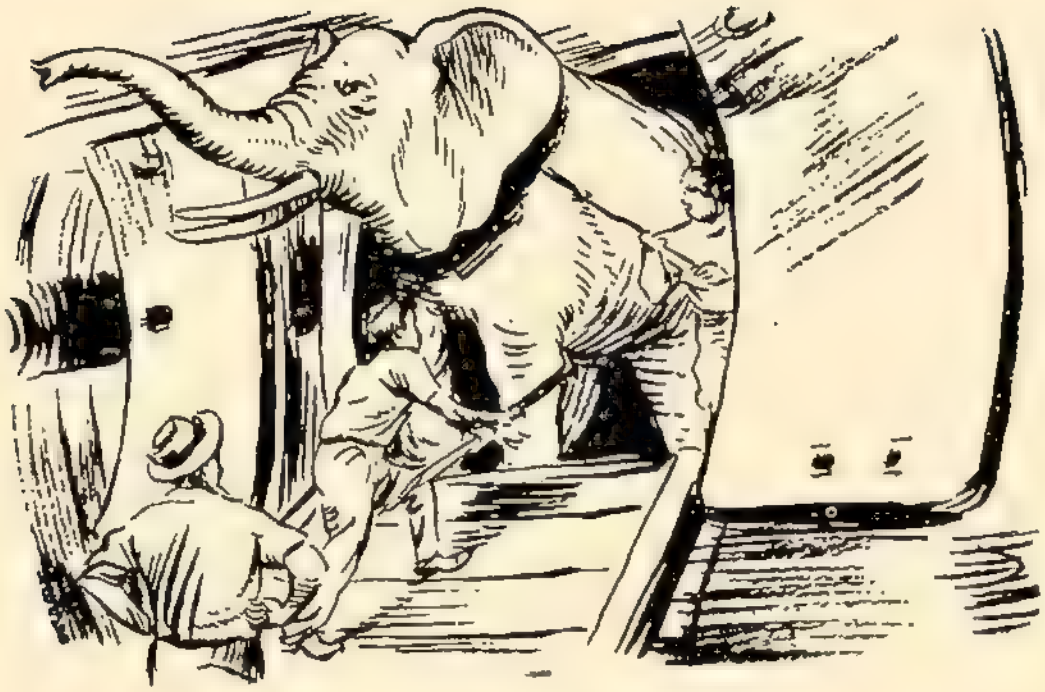

NEW YORK HAVA ALANINDA

TONY'nin dedesi kahvaltısını bitirerek arkasına yaslandı.

— Söyle bakalım Tony, dedi. New York'da önce neyi görmek istiyorsun? Bugün seni gezdirecek bol bol vaktim var.

Tony'nin düşünüp karar vermesi uzun sürmedi.

— Dedeciğim, siz de isterseniz hava alanına gidelim. Babam, oraya dünyanın her tarafından uçak geldiğini söylemişti. Ah, uçakları yakından seyretmeye bayılıyorum!...

Tony bir gün önce New York'a gelmişti. Birkaç hafta dedesinin yanında misafir kalacaktı. Bu fırsattan faydalanarak New York'u gezip görmek istiyordu. O sabah kahvaltıdan sonra hemen yola çıktılar. Hava alanı Idlewild denilen bir yerdeydi. Oraya gitmek için önce bir yeraltı trenine bindiler. Sonra iki otobüs değiştirdiler. Görülecek o kadar çok şey vardı ki, bu uzun yol çocuğa pek çabuk geçmiş gibi geldi.

Hava alanına girerken içinde oranın plânı olan bir broşür alarak dolaşmaya başladılar. Broşürü veren memur onların gezmek için alana geldiğini anlayınca dedi ki :

— Biraz sonra Afrika'dan bir yük uçağı gelecek. İsterseniz hemen gidip bakın.

Böylece onlara gidecekleri yeri gösterdi. Yolda dedesi iki kesekâğıdı içinde fıstık aldı. Birini Tony'ye verdi. Tony fıstığı görünce :

— Dedeciğim, biliyor musunuz bunlar bana ne hatırlattı, diye anlatmaya başladı. Annemle bazan hayvanat bahçesine gideriz. Her zaman da yanımıza bolca fıstık alırız. Koca Jim'e vermek için.

— O da kim?

— Koca Jim, oradaki fillerin en büyüğü. Fıstığa bayılıyor. Herkes ona fıstık atar.

Afrika'dan gelecek uçağı görmek için bekliyen başka kimseler de vardı. Durdukları yüksek yerden bütün alanı görebiliyorlardı. Yanyana birçok pistler uzanıyordu. Çok geçmeden hoparlörlerle Afrika'dan gelecek uçağın pistlerden birine ineceği haber verildi. Tony merakla onlara doğru hızla yaklaşan uçağa bakıyordu. Uçak durunca dedesine :

— Talihimiz varmış, dedi. Çok yakınımızda durdu. İçinden ne çıkacağını göreceğiz.

Birçok adamlar büyük bir rampa ile uçağa koştular. Tony heyecanla :

— Bak dede, dedi merdiven yerine uçağa büyük bir rampa dayadılar.

Dedesi :

— Niçin acaba, diye söylendi. Bakalım uçaktan ne çıkacak?

Uçağın kapısı açıldı. Ellerinde uzun sopalar bulunan üç adam göründü. Tony hayretle :

— A, fil getirmişler, diye bağırdı.

Dedesi :

— Arkasında başka bir fil daha var galiba, dedi.

Havadis seyirciler arasında pek çabuk yayıldı. Afrika ormanlarında tutulan yedi fil New York'a getiriliyordu. Buradan da çeşitli şehirlerin hayvanat bahçelerine gönderileceklerdi. Kısa zamanda pistin kenarına büyük bir meraklı kalabalığı toplanmıştı. Memurlar bir kaza çıkmasın diye kimseyi uçağa yaklaştırmıyorlardı. Herkes merakla uçağın kapısında duran file bakıyordu. Hayvan yerinden kıpırdamıyordu. Tony :

— Acaba niçin rampadan aşağı inmiyor, diye düşündü :

O anda fillerin bakıcıları da bu işe bir çare arıyorlardı. En baştaki fil yürüyecek olsaydı, diğerleri mutlaka onun peşinden gelecekti. Ama onu bir türlü uçaktan indiremiyorlardı. Tony kendi kendine :

— İnşallah işe yarar, diye söylendi.

Dedesinin bir şey sormasına vakit kalmadan hızla merdivenden inerek piste doğru yürüdü. Dedesi de telâşlanarak peşine düştü. Çocuk kalabalığı yararak kendine yol açtı. Memurlardan birinin yanına gidip bir şey-

Soğukta paltosuz dışarı çıkmayın

GEÇEN pazar günü oğlumu çocuk sinemasına götürdüm. Sinema tıklım, tıklım kalabalıktı ve oldukça da sıcaktı. Oğluma paltosunu çıkarmasını söyledim. Çocuk önünde oturanları göstererek :

— Bak baba, dedi, bunların birçoğu da çıkarmamış.

Sonra bizim bir hayli ilerimizde annesinin yanında paltosu ile oturan kapı komşumuz Mehmedi işaret etti.

— Sen çıkar yavrum, annesi belki birazdan Mehmede de hatırlatır, dedim.

Film başladı. Aman ne güzel, öğretici bir filmdi bu! Arıların harıl harıl çalışıp, bal yapışlarını seyretmeğe doyamadık. Miki farenin şeytanlıklarına durmadan kahkaha attık. Sinemadan çıktıktan sonra baktım birçokları gibi Mehmedin yanakları da al, al olmuş. Annesinin yanına yaklaşarak :

— Hanımefendi, oğlunuzun yüzü kıpkırmızı, terlemiş galiba. Sinemada paltosu ile oturdu, şimdi üşüyor. Hava da rüzgârlı, yağmurlu. Bir arabaya atlayıp bir an evvel evinize gitseniz çocuğun hastalanmasını önlersiniz, dedim. Peki deyip ayrıldılar. Eve gelinceye kadar oğlum beni soru yağmuruna tuttu.

— Baba, palto ile sinemada oturmanın bir zararı olur mu?

— Tabiî, sıcak yerde sıkı giyimli oturup sonra dışarı soğuğa çıkmak kadar fena bir şey olamaz.

— Neden?

— Neden olacak, kış soğuk, kar, yağmur ve bunların yanında bir sürü rahatsızlıklarla gelir. Yağmura, soğuğa karşı nasıl odun, kömür, kışlık elbise ile tedbir alıyorsak, bu mevsimin rahatsızlıklarına karşı da aynı şekilde silâhlanmamız lâzımdır. Ama bunu çokluk ihmal eder, soba yanan sınıftan, bahçeye, sokağa paltosuz fırlar kendimizi üşütür, öksürük, grip, ateşle yatağa düşeriz. Kışın hasta olmamak için evinizde biraz hafif giyinmiş olarak dolaşmalı, sabahları açık pencere önünde derin nefes alarak vücudu çalıştırmalıyız. Yalnız bu işi gayet ihtiyatlı yapmak, üşütmemek gerek. Öte yandan bol vitaminli meyveleri yemeli. Meselâ limon, portakal, mandalina, fındık, ceviz, üzüm soğuk algınlığına karşı dayanıklığı arttırır.

Ayrıca kışın fazla kaloriye ihtiyaç duyduğumuzdan tereyağı, zeytinyağı, süt, yumurta, peynir gibi kuvvetli besinleri yemekten kaçınmamalı. Ha... az kalsın unutuyordum, ayakkabıların bol olmasına da dikkat etmeli, çünkü ayakkabılar içinde kalacak hava ayakları sıcak tutar. Sonra kışın hiçbir zaman sokağa paltosuz, pardesüsüz çıkmamalı.

Ertesi akşam oğlum :

— Babacığım, haklıymışsın, diye yanıma geldi.

— Hayrola... neden?

— Mehmet bugün okula gelmedi, evlerine uğradım, üşütmüş, hastalanmış.

Görüyorsunuz ya çocuklar, büyüklerin sözlerini dinlemez, sağlığınızı korumayı öğrenmezseniz, Mehmet gibi hastalanmanız işten bile değildir.

Dr. Kâmran ŞENEL

ler söyledi. Başlangıçta adam şüpheyle başını salladı. Sonra gülümsiyerek :

— Peki, bir deneyelim, dedi.

Tony ile beraber uçağa yaklaştılar. Fillerin bakıcıları sıkıntılı bir durumdaydı. Tony rampanın altından bağırarak plânını anlattı. Elindeki fıstık dolu kesekâğıdını onlardan birine verip dedesinin yanına döndü. Adam bunu file uzattı. Fil hortumunu içine daldırdı. Kesekâğıdı yavaş yavaş çekilince hayvan, rampanın üstüne doğru adım adım yürümeye başladı. Diğer filler de onu takip ettiler. Pistin kenarında duranlar sevinçle bağırıp çağırmaya başladılar.

Filler yerlerine götürüldükten sonra bakıcılardan biri Tony'nin yanına geldi. Tony onu dedesiyle tanıştırdı. Adam çocuğu nasıl öğeceğini, ona nasıl teşekkür edeceğini bilemiyordu. Tony bilgiç bilgiç :

— Fillerin huyunu iyi bilirim, diyordu. Fıstığa bayılırlar. Bizim koca Jim'e ne kadar fıstık versek bir türlü doymak bilmez.

GIUSEPPE VERDI

12 ekim 1813 İtalyada Roncole kasabasında bir handa

Carlo Verdi Giuseppe (Cuzepe okunur) Po ovalarının şen şakrak insanları arasında büyüdü.

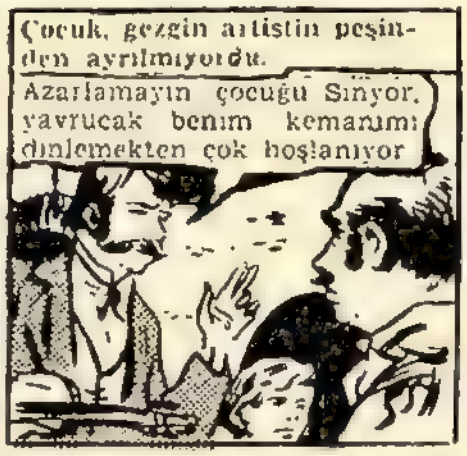

Bunun üzerine Carlo Verdi hemen çocuğuna eski bir spinet (bir çeşit eski zaman piyanosu) satın aldı. Çocuk ilk defa bu aletle musikiye başladı Yıllardan sonra da Giuseppe, Roncole kilisesinin orgunu ele alacaktı.

En yakın ortaokul Busseto'da olduğu için Giuseppe, okulun bulunduğu yerde bir kunduracı ustasının evine pansiyoner verildi. Bir akşam

Çok geçmeden Giuseppe hamisinin evine yerleşti. Barazzi'nin büyük kızı Margherita ile Giuseppe birbirinden ayrılmaz oldular

Zaman geçiyor. 1831 de bir sabah. .

Oğlum ben Provesinin artık sana öğreteceği bir şey kalmadı Bundan sonra derslerini Milan Konservatuvarından alacaksın

Sınyor Provesi ben zengin değilim, param yok

Zararı yok Busseto Belediyesi sana burs verecek

Birkaç hafta sonra Milan'da.

Kım bu sersem? Konservatuarı değirmen mi sanıyorlar?

Kabul imtihanlarına girecekmış Verdi adında biri

Cesareti kırılmış olan Verdi butun kabiliyetini gösteremedi.

Piyano önünde nasıl durulacağını bilmiyor Ben kabul edilmesinin aleyhindeyim

Ya kıyafeti? Adeta bir yabanı

Jurinin kararı kesin ve pek insafsızca idi.

Üzülerek bildiririz ki, sizi konservatuara kabul edemiyoruz Kendinize başka bir meslek bulunuz

Bereket versin ki, Busseto'da onun değerinden kimse şüphe etmemişti. 1856 da Margherita ile evlendi. Genç evliler Milan'a gidip yerleştiler.

Milan bütün dünyada Opera aleminin başkentidir Bir opera bestelesem acaba muvaffak olur muyum dersin?

Olacağına eminim. Hemen başla

Şurada, burada çalıştıktan sonra eserini yazmağa koyuldu.

Fakat gene aile bir felâkete uğradı. 1838 ağustosu içinde kızları Virginia öldü. O sıralarda Verdi, kilise musikisi ve marşlar besteliyordu.

Nihayet. .

İşte eserim, Margherita Şimdi bunu nereye kabul ettireceğiz, meselesi var

Scala (Milan Operası) Müdürüne götür!

Scala'nın Müdürü Sınyor Merelli, işleri başından aşkın bir adamdı.

Direktörü gördünüz mü? Dilekçenizi kendisine verdiniz mi?

Fakat

MUD

Siz de başkaları gibi yapın sabırlı olun

Siz bunu rahatça söylersiniz, ama cepler boş olunca!

Aylar geçti, direktörden bir haber çıkmadı Verdiler evlerinden taşındılar Margherita mücevherlerini emniyet sandığına rehin bıraktı. 1839 da ikinci çocukları da oldu.

Artık tahammül edemiyeceğim Margherita Felâketlerin sonu gelmiyor!

Sakin ol, üzülme sevgilim Sen yalnız musıkını düşün

Verdi'lerin aile dostu olan, Seala Operasının baş sopranosu tarafından yapılan müdahale üzerine Giuseppenin ilk eseri «Oberto» Seala'da oynandı. Ayrıca üç opera için de sipariş verildi. Fakat o sırada ansızın karısı öldü.

Verdiğim sözü tutacağım, Sinyor Merelli, ama talihe bakın, ağlıyacak halde iken gülünçlü opera yapmağa mecbur oluyorum.

Tiyatronun kanunu böyledir, meslekte kalb ve hissin yeri yoktur.

Eserde bestecinin iç acısı belli idi. Temsili seyirciler beğenmediler.

Paramızı geri verin! Böyle temsil olmaz!

Gönlü kırılan Verdi ortadan kayboldu.

Verdi'yi aramadığım yer kalmadı. Yok! yok! yok!

En sadık dostu olan ben bile bir haberini alamadım.

Bir kış gecesi.

Verdi! Nereden çıktınız?

Benden ne istiyorsunuz. Sinyor Merelli? Yemin ettim, artık beste yapmıyacağım.

Boyle saçma laf olmaz! Ben sizin için bir şey düşünüyorum.

Yarım saat sonra...

İşte size bir metin. Bunun için, parlak bir beste istiyorum..

Karımı ve çocuklarımı kaybettikten sonra artık hiçbir arzum kalmadı.

Sizi anlıyorum. Ama bu eserin konusu, Yahudilerin Babil'de esirlik yıllarında çektikleri. Yani İtalyanların Avusturya idaresinde çektikleri acılar

Kâfi! Kabul ettim

Hemen o akşam Verdi kaleme sarılıyor.

Ne güzel şiir bu! «Avusturyalılar her şeyimize engel olabilirler, yalnız bir şey müstesna . Hürriyet aşkımız!»

1842 yılında «Babil Esirliği» temsili, benzeri olmayan bir başarı ile sona erdi.

Yaşa Verdi!

Bravo .!

Bu operanın büyük aryası İtalyanların cesaretini artırdı. Sokakta, kahvelerde Avusturyalılara karşı ıslıkla o havayı çalıyorlardı.

Hem de polis merkezleri önünde bile...

Bestecinin adı hiç akla gelmiyecek şeylere işaret oldu.

YAŞASIN VERDI

V. E. R. D. I. Victor Emanuel Re D' Italia sözünün ilk harfleriydi. Bu da İtalya Kralı Victor Emanuel demektir.

Talih rüzgârı değişmişti. Verdi artık meşhurdu, durmadan besteler yazıyordu. Provalarla meşgul oluyor, orkestrayı idare ediyordu.

Onu yalnız en mükemmel olan şey kandırabiliyordu.

Biraz daha duygulu okursanız iyi olur. Âdeta ezber dersi gibi okuyorsunuz.

Ne! Ne dediniz?

Ne dediğimi işittiniz. Eğer maksadınız sanatla hiç ilgilenmeden sırf aylık almaksa, size tiyatro mesleğinden ayrılmayı tavsiye ederim.

Bir akşam...

Üstad bestenin son perdesinin büyük aryasını vermemişsiniz.

Merak etmeyin, arya hazır, ama onceden ilanı, yapacağı tesiri bozabilir

Kadın kısmı çok değişir

Ama benim mutlaka bilmem lâzım.

Size söz veriyorum. İlk temsilden önceki gün bu aryayı size bildireceğim ve yarım saat içinde ezberleyiveceksiniz.

Gerçekten temsil tam bir zaferle sonuçlandı.

Ve «Rigoletto» operasının büyük aryası her tarafa yayıldı.

Üstad Verdi, yıllarca çalıştıktan sonra köye çekilip topraklarını işletti. Ama gene beste yapıyordu. Süveyş kanalını yaptırmış olan Mısır Hidivi İsmail Paşa muazzam açılış töreni için bir opera istiyordu.

Verdi'ye yazınız. Bizim tiyatro için bir opera hazırlasın!

«Aida» Operası böyle doğdu ve, bütün dünya için büyük bir başarı oldu.

AÏDA

Zaman geçti, hayatının sonuna doğru Verdi yaşlı ve düşkün artistler için güzel bir yurd kurdu. Burada ihtiyar, fakir artistler hak ettikleri istirahati bulurlar. İkinci karısının da ölümü onun için öldürücü bir darbe oldu.

26 27 Ocak 1901 gecesinde Giuseppe Verdi de son nefesini verdi.

« AÏDA »

FALSTAFF

Rigoletto

OTELLO

Nabucco

Kendi arzusu üzerine cenaze töreni pek sade oldu. Fakat bütün İtalya mateme girdi. Kaybolan musiki prensinin yasını tuttu.

SON

İZLANDA DAĞLARINDA

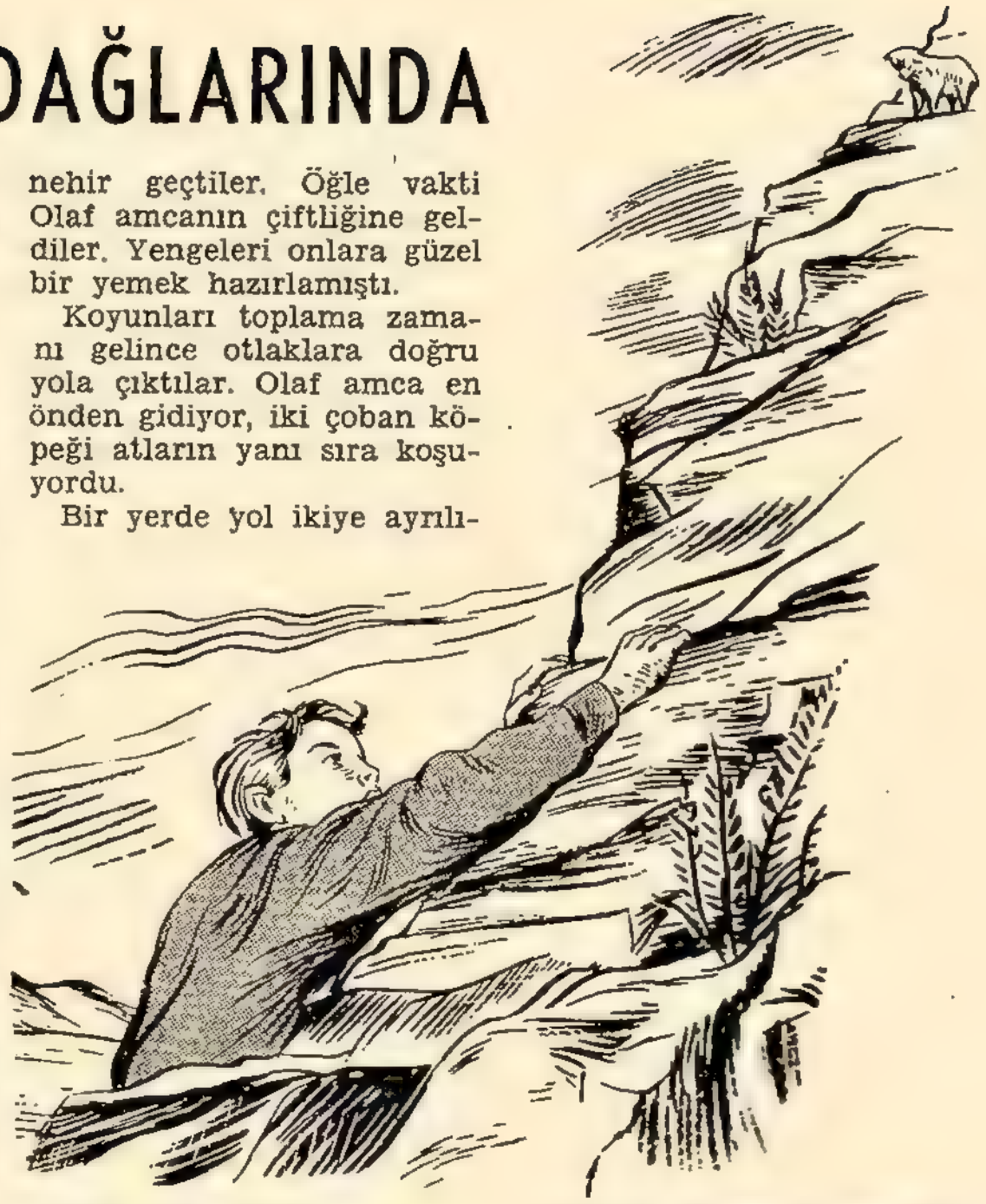

GUDRUN dar patikanın kenarında atından yere inerken :

— Dünya ne kadar büyükmüş, diye söylendi.

Finnur ablasının bu sözüne gülümsedi. Gudrun ondan daha büyüktü, ama Finnur erkek olduğu için kendini daha akıllı sayardı.

— Burası dünyanın tamamı değil ki, dedi. Karşında yalnız İzlânda'nın bir kısmını görüyorsun.

— Biliyorum, ama buradan da çok geniş bir yer görünüyor. Şu yollara, kıvrım kıvrım akan ırmaklara bir baksana.

Dört insan, İzlânda dağlarının arasındaki vâdilere hayranlıkla bakarak, bir saatten beri atlarıyla dağa çıkıyorlardı. Olaf amca Finnur'la Gudrun'u babaları ile birlikte kendi çiftliğine götürüyordu. Olaf amcanın koyunları toplamasına yardım edeceklerdi. Çiftlik çok uzaktı, yol bir günden fazla sürüyordu.

Dar patikada yeniden birbirlerinin arkasından gitmeye başladılar. Öğle vakti bir pınar başında mola verip yemek yediler. Akşam olurken de geceyi geçirmek için bir göl kıyısında kamp kurdular. Diğerleri gölde balık tutarken Gudrun biraz çalı çırpı ile kuru yosun toplayıp ateş yaktı.

Tabaklarında balık kılçıklarından başka bir şey kalmayınca Gudrun :

— Oh, çok doydum, dedi. Ömrümde hiç bu kadar lezzetli yemek yememiştim.

Hepsinin uykusu gelmişti. Ateşi iyice söndürdüler. Battaniyelerine sarınıp yere uzandılar. Kuru toprakta yattıkları halde yorgunluktan çabucak uykuya daldılar.

Ertesi günü yol daha dikleşmişti. At üstünde birkaç nehir geçtiler. Öğle vakti Olaf amcanın çiftliğine geldiler. Yengeleri onlara güzel bir yemek hazırlamıştı.

Koyunları toplama zamanı gelince otlaklara doğru yola çıktılar. Olaf amca en önden gidiyor, iki çoban köpeği atların yanı sıra koşuyordu.

Bir yerde yol ikiye ayrılıyordu. Olaf amca :

— Burada iki grup olalım, dedi. Yarın çiftlikte buluşuruz.

Çiftlikten getirdiği bir adamı, Gudrun'u ve çoban köpeklerinden birini alarak patikalardan birine saptı. Finnur'la babasına «Bruni» adındaki ikinci köpek kalmıştı.

Dağların arasındaki otlaklarda Olaf amcanın üç yüzden fazla koyunuyla bunların yavruları vardı. Bunları toplayıp çiftliğe götüreceklerdi. Finnur'la babası gittikleri yamaçta yüz tane kadar koyun ve kuzu bulacaklarını tahmin ediyorlardı.

Akşam olurken işleri çoktan bitmişti. Babası koyunları saydıktan sonra :

— Doksan dokuz tane, dedi.

Finnur oldukça üzüntülü bir sesle :

— Koyunları hemen toplayıverdik, dedi. Koyunlar birbirlerinin yanından hiç ayrılmıyorlar.

Babası gülerek :

— Bunda üzülecek bir şey yok, dedi. İşin en zor kısmını yaptık. Şimdi sürüye geceyi geçirecek bir yer bulalım.

Koyunları yüksek kayalıkların arasındaki küçük bir düzlüğe sokmak bir saat kadar sürdü. Buranın giriş yerine çoban köpeğini koydular. Kendileri de ateş yakıp yemek yedikten sonra battaniyelerine sarınıp yattılar.

Finnur sabah olmadan uyandı. Karşısındaki koyunlar birbirlerine o kadar sokulmuşlardı ki, uzaktan bakınca yünden bir halı gibi görünüyorlardı. Bruni yattı-

ğı yerden kulaklarını dikmiş bakıyordu.

Ortalık çok sessizdi. Finnur niçin erken uyandığına hayret etti. Derken uzaktan çok hafif bir kuzu melemesi geldi. Sürüdeki koyunlardan biri acıklı bir sesle buna cevap verdi.

Finnur sürüden ayrı düşmüş kuzunun sesinin geldiği tarafa dikkatle bakmaya başladı. Bruni de sinirli sinirli kuyruğunu oynatıyordu. Sürüyü beklemesi emredildiği için kuzuyu aramaya gidemediği anlaşılıyordu. Çocuk :

— Üzülme Bruni, dedi. O kuzuyu buluruz.

Ondan sonra babasını uyandırarak dedi ki :

— Ben Bruni'yi yanıma alıp dağa çıkacağım. Galiba kuzunun biri sürüden ayrı düşmüş. Siz buradaki koyunlara göz kulak olun.

Babası yarı aralık gözleriyle başını salladı. Çocuğun ne yapmak istediğini pek kavrıyamamıştı.

Dağın yamacındaki kayalıklar hem çok dik, hem de kaygandı. Çocuğun tek ümidi dağa, kuzunun çıktığı yoldan tırmanmaktı. Köpeğin de ona çok yardımı dokunuyor, orayı burayı koklıyarak kuzunun izini bulmaya çalışıyordu. Birden Finnur'a baktı. Ondan sonra hep bir tarafa doğru gitmeye başladı. Çocuk onun peşinden ayrılmıyor, elleriyle kayalara tutunarak bazan emekler gibi ilerliyordu.

Köpek kendisinden epeyce öndeydi. Onun sevinçli havlamalarını duymak çocuğa cesaret veriyordu. Birdenbire hayvanın sesi değişti. Bu sefer kızgın kızgın havlıyordu. Biraz sonra ulumaya başladı. Finnur köpeği çok kızdıran, sonra da iyice şaşırtan bir şey olduğunu anlamıştı. Bütün gücünü sarfederek hayvanın yanına geldi. Köpek dar bir taraçada duruyordu. Daha doğrusu burada durmak zorunda kalmıştı. Oradan yukarı çıkacak bir yol bulmak imkânsızdı. Finnur :

— Aferin Bruni, dedi. Bana yolu gösterdin. Kuzu buraya gelmiş, işte bak ayak izi var.

O sırada güneş dağın üstünden doğarak bütün vadiyi aydınlattı. Çocuk başını kaldırıp dağın yamacını araştırdı. Üstündeki başka bir taraçada gerçekten bir kuzu vardı. Finnur'la Bruni'ye o kadar hayretle bakıyordu ki, melemeyi bile unutmuştu.

Çok geçmeden kayaların üstüne iki büyük kanat gölgesi düştü. Bir kartal kuzuyu gözüne kestirmişti. Havada daireler çizerek avına yaklaşıyordu. Kaybedilecek vakit yoktu. Finnur kayaların çıkıntılarına tutunarak, ayaklarını yarıklara sokarak gücü yettiği kadar hızla yukarıya tırmanıyordu. Ortalıkta uçurumdan kopup aşağı düşen taşların çıkardığı gürültüden başka bir ses duyulmuyordu.

Finnur kuzuyu okşayarak:

— Korkma, seni sürüye götüreceğim, dedi. İki ön ayağını bir eliyle, arka ayaklarını da öteki eliyle tutarak kuzuyu sırtına vurdu. Boynunun etrafından dolaşan dört ayağı bir eliyle kavradı. Serbest kalan eliyle de ceplerini yokladı. Neyse ki cebinde bir ip parçası bulabilmişti. Kuzunun ayaklarını bununla birbirine bağladı. Artık kuzu kendisinden ayrılamazdı. Üstelik iki eli de boş kalmıştı.

Büyük bir dikkatle kayalara tutunarak köpeğin durduğu dar taraçaya indi. Hayvan dönüşte sevinçle havlıyarak önden gidiyordu. Sürüye yaklaştıkları zaman koyunlar meliyor, atlar kişniyor, babası da yiğit çocuğu sevinç içinde karşılıyordu.

O gün akşama doğru çiftliğe döndüler. Finnur amcasıyla kızkardeşine başından geçenleri anlattı, kuzuyu ensesinde nasıl taşıdığını gösterdi... Kuzuyu okşarken :

— Şöyle bir söz vardır, diyordu. Sürüden ayrı düşen bir kuzu sürüdeki diğer bütün koyunlara bedeldir.

KITALARIN EN YÜKSEK NOKTALARINI BİLİYOR MUSUNUZ?

Avrupa'da Monblan 4.807, Asya'da Himalâyalar üzerinde Çomolungma 8.882, Afrika'da Klimançaro üzerinde Kibo 6.010, K. Amerika'da Mak Kinley 6.187, G. Amerika'da Akonkagua 7.039, Avustralya'da Yeni Gine üzerinde Karstensz 4.788, Okyanuslarda Mauna Kea 4.210 metredir.

Film Çekmek İçin

TUNCER'le Sevil, arkadaşları Oktay'la Demir dönünce çok sevindiler. Onlar yokken krom madeni çıkarmak için araştırmalar yapılan bu kampta kendilerine başka arkadaş bulamıyorlardı. Oktay'la Demir şehirde birkaç hafta kalmışlardı. Orada yaptıkları her şeyi bir bir arkadaşlarına anlattılar. Gördükleri bir filmi çok beğenmişlerdi. Demir :

— Vahşi aslanlar, kaplanlar sanki insanın üstüne atılacakmış gibi geliyordu, dedi.

Sevil heyecanla :

— Kimbilir o filmi nasıl çekmişlerdir, dedi. Ah, keşke bizim de amcamınki gibi bir film makinemiz olsaydı da burada bir film çekseydik. Ormanın içinde pek çok vahşi hayvan dolaşıyor. Ayılar, kurtlar, çakallar...

Oktay'la Demir'in gözleri parladı. Bu fikirle alay eden yalnız Sevil'in ağabeyi Tuncer oldu. Amcaları evden çıkarken Sevil'in söylediklerini duydu.

— Eğer dördünüz bir film çekecekseniz size kameramı vereyim, dedi. Masanın üstünden alın. İçinde yeni film var. Her şey hazır.

Çocuklar bunu duyar duymaz içeriye koştular. Kamerayı en önce Tuncer eline geçirdi. Karşısındakileri küçümseyen kabadayı bir tavırla :

— Böyle bir kamera çocukların eline verilmez, dedi. Filmi ben çekeceğim. Siz de bana bakarsınız.

Sevil öfkeyle :

— Öyle şey olmaz, dedi. Ben de film çekeceğim.

Tuncer kardeşini kızdırmak için :

— Dedemin oltasını aldığın zaman ne yaptığını hatırlıyorsun değil mi, dedi. Oltayı o kadar dolaştırmıştın ki, sonradan annem bile açamadı.

O sırada amcası Tuncer'e seslendi :

— Tuncer, benimle beraber madene gelmek istiyordun. İstersen gel. Ama ben bu gece orada kalacağım. Sen akşam yalnız başına döneceksin.

Tuncer elindeki kamerayla kendi odasına gitmeden önce :

— Olur amca, dedi. Ceketimi alıp atımı eğerliyeyim.

Tuncer kamerayı odasına bırakarak kapısını kilitlemişti. Amcasıyla yola çıktıktan sonra kızkardeşi arkalarından atıp tutuyor :

— Ağabeyime çok kızıyorum, diyordu. Kendisi on beş yaşında diye bizi hiçe sayıyor. Ama ben yapacağımı bilirim. Kamerayı oradan alacağım.

Oktay :

— Ağabeyin bunun farkına varırsa çok kızar, dedi.

— Kızarsa kızsın. Amcam kamerayı yalnız ona vermedi ki... «Hepiniz film çekin» dedi. Biz de ağabeyim dönmeden önce yapacağımızı yapmalıyız.

Çok geçmeden çocukların babaları olan iki mühendis göründü. Bir tanesi :

— O ayı çok büyük, diyordu.

Sevil merakla :

— Babacığım, ne oldu, diye sordu. Yoksa ormanda ayı mı gördünüz?

— Ayıyı göremedik, ama pençeleriyle bir ağacın kabuğuna izler yapmış.

Babaları uzaklaşırken Sevil arkadaşlarına bakarak :

— Şu ayının güzel bir filmini çeksek nasıl olur, dedi.

Oktay :

— Çok güzel olur, ama kamera ağabeyinin odasında diye cevap verdi.

Çocuklar biraz düşünerek buna bir çare buldular. Demir pencereden Tuncer'in odasına girerek kamerayı aldı. Üçü beraber ormana doğru yola çıktılar. Yarım saat kadar bir dağın yamacına tırmandılar. Yolları gittikçe dikleşiyor, yürümeleri güçleşiyordu. Oktay nefes nefese kalmıştı.

— Çok yoruldum. Ayaklarım acıyor. Eve dönsek, diyordu.

Demir :

— Keşke ayı izlerini nerede gördüklerini babama sorsaydık, dedi.

Sevil :

—İnşallah çok uzakta değildir, dedi. Çok yoruldum

çocuklar. Burada biraz dinlenelim.

On dakika sonra yeniden yürümeğe başladılar. Ansızın bir at kişnemesi duyuldu. Hayvan korkmuşa benziyordu. Sevil :

— Bizim ayı atı korkuttu galiba, diye fısıldadı. Kamerayı kaldırdı, film çekmeye hazırlandı. Ağaçların arasından Tuncer'le atı göründü. At deli gibi koşuyordu. Çocuk düşmemek için hayvanın boynuna sarılmıştı. Avazı çıktığı kadar :

— Ayı geliyor! Ayı geliyor, diye bağırdı.

Oktay bir çığlık atarak kardeşine sarıldı. Sevil hiç istifini bozmadı. Kamerayı durmadan atın üstüne çeviriyordu.

Atın arkasından kocaman bir ayı ortaya çıkınca Oktay bir çığlık daha kopardı. Hayvan çocukların bulunduğu tarafa doğru birkaç adım daha attı. Sevil, Oktay'a :

— Daha çok bağır, diye fısıldadı.

Bu sefer Oktay'la beraber Demir de bağırmaya başladı. Ayı birkaç saniye olduğu yerde durduktan sonra geri dönüp ormanın derinliklerinde kayboldu.

Sevil titreyen elleriyle kamerayı aşağı indirdi. Arkadaşlarına :

— Gördünüz ya hiç korkaklık etmedim, dedi.

Oktay :

— Haydi artık eve gidelim, diye yalvardı.

Sevil :

— Peki, çabuk olun, dedi. Ağabeyimin ne yaptığını merak ediyorum. O ayıdan bizden çok korktu. İnşallah film iyi çıkmıştır.

Çocuklar eve yaklaşırken Tuncer'i gördüler.

— Ormanda çok kalmadığınıza iyi ettiniz, dedi. Ben de dönüşte pek çabuk geldim. At ayıyı görünce şaha kalktı. Neyse, size bir şey yapmamış.

Oktay gururla :

— Ayıdan korkmamıza bir sebep yoktu, dedi. Öyle bağırdık ki, o korkusundan kaçıp gitti.

Sevil, ağabeyisine göstermeden kamerayı yerine koydu. Arkadaşlarına :

— Film banyo edilince ağabeyim şaşkına dönecek, diyordu.

On iki gün sonra banyo edilen film geri geldi. O gece Sevil Oktay'la Demir'i evine davet etti. Çocuklar geldikten biraz sonra onlara göz kırparak Tuncer'e :

— Haydi ağabey film oynatalım, dedi.

— Peki. İstersen balık tutmaya gittiğimiz gün çektiğimiz filmi oynatalım.

Böylece filmi projeksiyon makinasına yerleştirdi. Perdeyi asmaya gitti. Sevil el çabukluğuyla o filmi çıkarıp bir yere sakladı. Yerine kendi filmini taktı.

Film başladı, ama balık avını göstermiyordu. Üstünde bir çocuk olan bir at dört nala perdeden geçerken Tuncer :

— Bu da ne demek oluyor, diye söylendi.

Gözlerini perdeden ayıramıyordu. Ayıyı da görünce makinayı durdurdu.

Sevil gülerek :

— Tanıdın mı, diye sordu.

— Tabiî tanıdım. Filmi kimin çektiğini de tahmin ediyorum.

Sevil elektriği açarken :

— Ama iyi çekilmiş bir film değil mi, dedi.

— Haklısın Sevil. Bundan sonra kamerayı beraber kullanalım.

DEVLERİ KAÇIRMIŞ

Küçük bir çocuk:

— Allahaısmarladık anneciğim, dedi. Ben devleri kesmeye gidiyorum.

Annesi gülerek :

— Peki yavrum, dedi. Yalnız evden uzaklaşma.

— Merak etme. Ben yalnız bizim bahçeye giren devleri öldürürüm.

Annesi şimdi daha çok gülüyordu.

Çocuk bir eline tahtadan kılıcını almış, oyuncak tüfeğini de omuzuna vurmuştu. Bahçede epeyce dolaşıp koştuktan sonra eve döndü. Annesi:

— Devleri gördün mü, diye sordu.

— Görmedim, anneciğim. Ama bahçenin her yanını aradım. Benim silâhlanıp bahçeye çıktığımı görür görmez korkularından evlerine kaçmış olacaklar.

Bahar Geldi mi?

ORMANDAKİ hayvanlardan biri, dağ faresinin yuvasının içine sesleniyordu:

— Şubat ayı geldi. Dostum, artık uykudan kalkıp biraz etrafına baksana.

Bu sesler dağ faresinin toprak altında açtığı yollardan geçerek yattığı yere kadar geldi. Hayvan derin uykusundan güçlükle uyanıp tek gözünü açtı. Kuru yapraklardan yapılmış ılık yatağında gerindi. Yukardan hayvanlar bağırıp duruyorlardı :

— Haydi, hepimiz seni bekliyoruz. Bahar geldi mi? Bize söyle bakalım.

Dağ faresi :

— Bunlardan hiç rahat yok, diye düşündü.

Ormanda herkes onun hakkında anladığını söylerdi. Bu alanda kendisine oldukça iyi bir şöhret yapmıştı. Onun için hayvanların akıl danışmak istemesinden gurur duyarak yuvasından çıktı. Soğuktan titreyen bir tarla kuşu heyecanla :

— Bahar geldi mi, diye sordu. Sıcak ülkelere göç eden arkadaşlarıma yeniden buraya dönmeleri için haber göndereyim mi?

Sincap söze karıştı :

— Ben de ailemi uyandırayım mı?

Bütün hayvanlarla kuşlar fareye, «Haber geldi mi,» diye soruyordu. Her kafadan bir ses çıkması dağ faresinin hoşuna gitmemişti. Birden uykudan uyandırılınca kafasının içi karmakarışık olmuştu. Öyle hep birden bağırıp çağırmalarına dayanamazdı.

— Durun bakalım, diye homurdandı. Ben gürültü patırtıdan hoşlanmam.

Hayvanlar söz dinleyerek geri çekildiler. Dağ faresi eylül ayından beri uyuyordu. Onun ne kadar aksi ve geçimsiz olduğunu unutmuşlardı. Hiç kimsenin, yanına sokulmasını istemezdi.

Burnunu dikip havayı kokladı. Bunu niçin yaptığını bilmiyordu, ama vaktiyle babası böyle yapardı. Başını sallayıp derin düşüncelere dalmış gibi uzaklara baktı. Küçük bir tavşan yavrusu zıplıyarak yanına yaklaştı.

Dağ faresi öfkeyle :

— Çekil bakayım, diye bağırdı.

Zavallı tavşancık utanarak diğer hayvanların arkasına saklandı.

Dağ faresi yeniden kurumlu bir eda ile havayı kokladı. Ondan sonra birkaç adım yürüyüp bulutlara baktı. O sırada güneş bir bulutun arkasından çıkarak parlamaya başladı. Dağ faresi havayı güzel görünce sevinmişti. Hattâ o kadar asık suratlı bir hayvan olmasaydı neredeyse gülümsiyecekti. Göğsünü kabartarak:

— Yıllardan beri edindiğim tecrübelere göre, hava yakında...

Biraz durakliyarak sözlerinin yaptığı etkiyi görmek için etrafına bakındı. Herkes onun sözlerine devam etmesini bekliyordu. Hayatında en büyük zevki işte bu anlarda duyardı.

— Her çeşit havanın kokusunu alabilirim, diye sözlerine devam etti. İşte bu yüzden size güvenle söyliyebilirim ki, hava yakında...

Tam o sırada arkasından koyu renkli bir şey gözüne ilişti. Tabiî bu gölgesiydi, ama her zaman başka birinin yanına yaklaşmasına çok sinirlendiği için buna dikkatle bakmadı. Bir sıçrayışta yuvasına giriverdi.

Diğer hayvanlar şaşkın şaşkın birbirlerine bakakaldılar. O yeniden uykuya yattığına göre, mutlak gelecek soğuk günler vardı. Bu yıl çabucak bahara kavuşamıyacaklardı.

Çok geçmeden güneş buluta girdi.

Havadan iri iri kar taneleri dökülmeye başladı. Soğuk bir rüzgâr ortalığı donduruyor, hayvanlar telâşla sığınacak bir yer arıyorlardı. O sırada hepsi de aynı şeyi düşünüyorlardı. Dağ faresi, aksi, huysuz bir hayvandı, ama havadan çok iyi anlıyordu.

En güzel hediye:
Doğan Kardeş Dergisi abonesi ve kitaplarıdır.

Gülgün Etker

Muhteşem Akarsu

Müge Levent

Arusydik Ruçhan

Zerrin Arbaş

İlknur Levent

Timur Selçuk

Ahu Sobu

Zeynep Alam

Nergis Akçora

Nurseli Güney

Selma Akkuyunlu

SANATÇI KARDEŞLER — 4 Aralık pazar günü Alman Kulübünde Bn. Elizabet Tanyel'in öğrencileri bir piyano resitali vermişlerdi. Bu sanatçı kardeşlerimizden bir kısmının resimleri geçen sayımızda çıkmıştı. Bu sayımızda da diğer kardeşlerimizi sunuyoruz. Doğan Kardeş, bütün sanatçı kardeşlerini candan kutlar.

APTAL TİLKİ

YERYÜZÜNDE tilki soyu yaratıldığından beri bu hayvanların hepsi çok kurnaz olmakla ün salmışlardır. «Bilmez» doğuncaya kadar içlerinden aptal bir tilkinin çıktığı hiç duyulmamıştı.

«Bilmez» gerçekten çok aptal bir tilki yavrusuydu. Annesi, üzerine titriyor, ona çok iyi bakıyordu, ama «Bilmez» in hiçbir şeye kafasını işletmediğini, bir damlacık aklı olmadığını gördükçe çok üzülüyordu. Zaten onun için «Bilmez» e bu adı vermişlerdi ya... Kurnazlık ve zekâsıyla tanınmış ailesinden böyle akılsız birinin çıkmasından utanç duyuyordu. Bir gün onu yanına çağırdı. «Bilmez» elinde kocaman bir makas ve delik deşik edilmiş eski bir dergiyle göründü. Annesi :

— Teyzenin evini biliyorsun, değil mi, diye sordu. Git de ondan biraz şeker iste.

Annesi bunları tane tane söylüyordu. Çünkü «Bilmez» e bir şey anlatmak istedikleri zaman daima çok açık konuşmaya dikkat ederlerdi. Küçük tilki bu sefer söylenenleri anlamıştı ama :

— Teyzemin evini bilmem ki, dedi. Yolu unuttum.

Annesi hayretle :

— Nasıl olur, oraya kaç kere gittin, diye çıkıştı.

O sırada «Bilmez» in küçük erkek kardeşi Elitez annesinin eteğine asıldı :

— Ben yolu biliyorum. Teyzeme gider, şekeri isterim,. dedi.

Böylece annesini razı ederek çabucak yola çıktı. «Bilmez» arkasından :

— Ne akıllı bir kardeşim var, diye söylenerek elindeki derginin resimlerini kesmeye devam etti.

Çok geçmeden baba tilki eve döndü. «Bilmez» e :

— Terliklerimi gördün mü, diye sordu.

— Görmedim.

Bu sefer de küçük kızkardeşi terlikleri bulup getirdi. «Bilmez» de yine kardeşinin çok akıllı olduğunu söyliyerek oynamasına devam etti.

O akşam yemekten sonra annesi elini başına götürerek :

— Hiç halim yok, dedi. Ateşim var galiba?

Baba tilki de hasta olduğunu söylüyordu. «Bilmez» in iki küçük kardeşinin de ateşleri vardı. Evde keyfi yerinde görünen tek kişi «Bilmez» di. Babası :

— Hemen doktor çağıralım, dedi. Haydi «Bilmez,» gidip doktor amcaya haber ver.

Bilmez aptal aptal babasına baktı :

— Nasıl haber vereyim?

— Canım gider, doktor amcanın kapısını çalarsın. Kendisini görünce hepimizin hasta olduğumuzu söylersin. O hemen gelir.

— Peki ama kapısını nasıl çalacağım? Kapısı nerede?

Onun bu aptallığı küçük kardeşlerini bile çileden çıkarmıştı. Bir tanesi:

— Nasıl bilmezsin, diye bağırdı. Doktor amcanın evi bize bitişik.

Aptal tilkinin bir şeyi anlaması için bu kadar söz kâfi gelmiyordu. Kapıdan çıkıncaya kadar birkaç kere daha ne yapacağını sordu.

Birkaç dakika sonra doktor amcayla beraber geri döndü. Doktor Tilki, çantasını masanın üstüne koyarak bütün aileyi birer birer muayene etti.

— Hepiniz kızamık olmuşsunuz, dedi. Şimdilik yataktan çıkmayın. İçinizde yalnız «Bilmez» in bir şeyi yok.

Küçük tilkilerden biri bunu duyunca :

— Bilmez o kadar aptaldır ki, hastalıklar bile onunla uğraşmayı göze alamaz, diyerek alay etti. Çok hastayım, ama ben bütün gün yatamam, diyordu. Sonra ev işlerini kim yapar? Bize kim bakar?

Doktor büyük bir ciddiyetle :

— Bilmez size bakar, dedi.

Bunu duyunca hep birden yüzlerini buruşturup :

— «Bilmez» mi bize bakacak, dediler. O bir şey beceremez ki...

Doktor onları susturarak :

— Merak etmeyin, yakında her şeyi öğrenir, dedi.

Sonra çantasından bir şişe çıkardı.

— Hepiniz bu ilâçtan günde üç defa birer çorba kaşığı içeceksiniz.

«Bilmez» aptal aptal :

— Ben de içeyim mi, diye sordu.

Doktor kaşlarını çattı :

— İçmen mi, içmemen mi gerektiğini sen pekâlâ bilirsin. Çünkü göründüğün kadar aptal değilsin.

«Bilmez» in gözlerinin içine bakıyordu. O utanarak başını önüne eğdi. Annesi merakla sordu :

— Yani «Bilmez» gerçekten aptal değil mi?

— Tabiî değil. Artık bu oyuna bir son vermeli. Ben ne zamandır onun size mahsus aptal göründüğünü farketmiştim.

Küçük tilki kurnazca gülümsedi :

— Beni ele verdiniz, sırrımı açıkladınız, dedi. Ah, o ne zevkli bir oyundu!... Herkesi aldatırken bilseniz içimden ne gülerdim. Aptal yerine konulmak çok işime yarıyordu. Evde kimse bana iş vermezdi. Ben de kendi kendime istediğim gibi oynardım. Ama bundan sonra bir daha aptallık numarası yapmıyacağım. Artık ilâçlarınızı vermek zamanı geldi galiba?...

Dört kaşık çıkarıp anne, baba ve kardeşlerine ilâçlarını verdi. Bunları yaparken Doktor Tilki ona dikkatle bakıyordu.

— Biraz daha büyü de seni yanıma alıp doktorluk öğreteyim, dedi. Bu işe elin yatacak gibi görünüyor.

Annesi «Bilmez» in böyle açıkgöz, kabiliyetli bir tilki olduğunu öğrenince çok sevinmişti. Ama kızmış gibi görünerek :

— Sen çok yaramaz bir çocukmuşsun, dedi. Bizi aldattığına hiç iyi etmedin. Şükret ki bugün hastayım, seni dövecek halim yok.

«Bilmez» gülerek :

— İyileştikten sonra da artık içinden beni dövmek gelmiyecek, dedi. Çünkü çok çalışkan, iyi bir tilki olacağım. Hastalığınız süresince hepinize nasıl bakacağım göreceksiniz.

Gerçekten sözünü tuttu. Eğer siz de aptal bir tilkiye rastlıyacak olursanız sakın görünüşüne aldanmayın. İçinizden :

— Sakın bu, Doğan Kardeş'te masalını okuduğum «Bilmez» adındaki tilki olmasın. Yoksa şimdi yeniden eski oyununu mu oynamaya başlamış, diye bir düşünün.

YARASA BAŞAŞAĞI UYUR

Yeryüzündeki sayısız bitki ve hayvanlar hakkında pek çok bilmediklerimiz vardır. Bunları tek tük öğrendikçe merakımız büsbütün artar. İşte bunlardan iki örnek:

Yarasa gündüz uykuya yatar. Ayakalariyle bir dala tutunur, kanatlarını gövdesinin etrafına dolar ve başaşağı uyur. Saatlerce bu durumda kaldığı halde başı dönmez.

AĞACA ÇIKAN BALIK

Bu görülmemiş balık Avustralya'da yaşamaktatadır. Yüzgeçleri o şekilde yapılmıştır ki bunların üstünde yürüyerek sudan dışarı çıkabilir. Bazan su kenarındaki ağaçların alt dallarına tırmanıp orada saatlerce kalır.

Gökyüzü Yıkılıyor

BAHÇEDEKİ hayat her zamanki gibi devam ediyordu. Bütün kümes hayvanlarına sözünü geçiren horoz, hindi ile konuşa konuşa dolaşıyordu.

Kümes hayvanları kendi işlerine o kadar dalmışlardı ki, yakındaki çalıların arkasına gizlenen hilekâr bir hayvanı görmediler. Tilkinin semiz tavuklara bakarken gözleri parlıyor, ağzı sulanıyordu. İçinden, «Bunların hepsini yakında birer birer elime geçireceğim» diye düşünüyordu. Ama önce içlerinde en aptal olan bir tanesinden faydalanması gerekiyordu. O sırada elindeki oyuncağıyla oynarken dünyayı umursamamış gibi görünen küçük civcivi gördü.

— Bunu niye daha önce düşünmedim, diye söylendi. Bu civciv plânımı bozmaz.

Civciv bir köşede kendi kendine oynarken bir anda ne yapacağını şaşırdı. Üstü başı sırılsıklam olmuştu. Tilkinin başından aşağı bir kova su boşalttığını tabiî anlamamıştı.

— İmdat, diye bağırdı Yağmur yağıyor. Fırtına var.

O sırada tepesine «küt» diye birşey çarptı. Civciv:

— Ay, başıma bir şey düştü, diye bağırdı. Neydi acaba? Sakın yıldız olmasın. Evet, evet, başıma yıldız düştü. Gökyüzü yıkılıyor. Kaçın, kaçın!

Civciv yerinden kalkıp etrafına bakınınca gözüne bir şey ilişti. Bu bir tahta parçasıydı, ama civciv ürekkliğinden onu çok korkunç bir şey olarak görüyordu. Sımsıkı tutup bahçedeki diğer hayvanlara gösterdi.

— Gökyüzü yıkılıyor. Bakın şu yıldız da benim başıma düştü. Kaçalım, kaçalım.

Bütün hayvanlar başına toplanmıştı. Kaz :

— Peki, ama nereye kaçalım, diye sordu.

Hindi :

— Civciv söylesin, diye bağırdı. O her şeyi biliyor. Gökyüzünün yıkıldığını ilk önce o anladı.

Civciv şaşkına dönmüştü. O kadar hayvanı nereye götürebilirdi? Bu tehlikeden nereye kaçılabilirdi? Çalıların arkasından gelen bir fısıltı duydu :

— Nehrin kenarındaki mağaraya götür.

Civciv derin bir nefes aldı. Bir başbuğ edasıyla:

— Mağaraya gidelim arkadaşlar, dedi. İleri!!

Onlar bahçeden çıkıp koşa koşa mağaraya giderlerken tilki de başka bir yoldan gidip mağaraya saklanmıştı. Kendi kendine :

— Ne güzel bir ziyafete konacağım, diye gülüyordu.

Civciv telâşla koşarken elindeki tahta parçasını düşürdü. Bu bir taşa çarptı. Taş da bir kayaya çarptı. Kaya yerinden oynadı. Bayır aşağı tekerlenerek tilkinin bulunduğu mağaranın ağzına tıkandı, kaldı. Tilki mağaranın içinden avazı çıktığı kadar bağırdı :

— İmdat, beni çıkarın buradan.

Civciv seslendi :

— Gökyüzü yıkılıyor. Sen emniyettesin. Niçin dışarı çıkmak istiyorsun?

Tilki boşu boşuna yalvarıyordu. Civciv gökyüzünün yıkılacağına o kadar inanmıştı ki, tilkinin «ben size tuzak kurmuştum. Sizi aldatıp bu mağaraya kapayacaktım. Aslında gökyüzünün yıkıldığı falan yoktu» demesine bile aldırış etmiyordu.

Bütün kümes hayvanları civcivin aptallığı yüzünden gökyüzü yıkılacak diye uzun zaman korkuyla oradan oraya koşup durdular.

Marş Kıralı

JOHN Philip Sousa bir köşe başında annesiyle beraber bandonun geçişini seyrediyordu. Amerika Birleşik Devletleri Deniz Kuvvetleri Bandosu bulundukları yere yaklaşırken, çocuk heyecanla :

— Bak anneciğim, diyordu. İşte babam şurada!

Babasının elindeki pırıl pırıl madeni boru çocuğun gururunu okşuyordu. Önlerinden geçerken Philip'e göz kırptı. Çocukla annesi el salladılar.

Philip bandolara karşı bambaşka bir ilgi duyardı. 1860 - 65 yılları arasında Washington'da pek bol bando vardı. O gün de gözlerinde derin bir özlemle Deniz Kuvvetleri Bandosunun ardından bakakalmıştı. Bando gözden kaybolunca babası gibi müzisyen olmaya karar verdi.

Çok geçmeden yedi yaşına giren Philip evlerine yakın bir müzik okuluna gitmeye başladı. Buradaki dersleri çok seviyordu. Kısa zamanda kemanda büyük bir ilerleme gösterdi. Keman çalmaya hem kabiliyetli, hem de hevesli olduğu için bu işi kolayca başarıyordu. Ama bütün zamanını keman çalarak geçirmezdi. Beyzbol en sevdiği oyunlardan biriydi. Hattâ on bir yaşında, beyzbol oynamak yüzünden bir akşam başına ne işler gelmişti...

Yılda bir akşam müzik okulunda konser verilirdi. O yıl kemanla solo yapmak için Philip seçilmişti. Çocuk aylardan beri küçük bir bandoya şeflik ederek para kazanmaktaydı. Bu yüzden konserde bir solo yapmak onu fazla heyecanlandırmıyor, korkutmuyordu. Konserden önce akıl edip kendisini hazırlamamakla o gün çok düşüncesizlik etti.

Tam konser günü arkadaşlarıyla bir beyzbol maçına katıldı. Akşam yemek vakti gelince ter içinde, soluk soluğa evine koştu. Üstü başı çok buruşmuş, kirlenmişti. Eve girer girmez orada bir sessizlik olduğunu anlamıştı. Salondaki büyük saatin «tik - tak» larından başka bir ses duyulmuyordu.

— Kimse yok mu, diye bağırdı.

Annesinin evde olmaması onu şaşırtmıştı. Mutfağa koştu. Masanın üstünde birkaç sandviçle annesinin yazdığı küçük bir pusula duruyordu. Bir arkadaşının hastalandığını haber alınca ansızın evden çıkıp gitmek zorunda kalmıştı. O gece geç vakte kadar dönmiyecekti.

Saate baktı. Konsere yetişmek için acele etmesi gerekiyordu. Elini, yüzünü yıkadı. Ağzını tıka basa doldurarak bir sandviç yedi. Ondan sonra giyinmek için yatak odasına koştu. Çamaşırlarının durduğu çekmeceyi açtı. Bir türlü temiz bir gömlek bulamıyordu. Annesinin yıkanmaya gönderdiği çamaşırlar geri gelmemişti. Üzüntüyle:

— Şimdi ne yapacağım, diye söylendi. Temiz gömlek giymeden konsere çıkamam.

Hemen okula koşarak olanları müzik öğretmeni Profesör Esputa'ya anlattı. Adam kaşlarını çatarak onu dinledikten sonra:

— Hemen bizim eve git, dedi. Hanıma söyle, sana benim gömleklerimden birini versin.

Mrs. Esputa çabucak kocasının beyaz gömleklerinden birini getirdi, ama çocuğa çok büyük geldi. Kadın başka çare kalmadığını görünce gömleği iç taraftan toplu iğnelerle küçülttü. Ceketin altında hiçbir şey belli olmuyordu.

Çocuk böylece üzüntüsünden kurtulmuş olarak okula dönüp sahneye çıktı. Selâm verdi. Kemanı çenesine dayadı. Yayını kaldırdı. O anda sırtındaki iğnelerden birinin çıktığını hissetti. Gömleğinin pek çok toplu iğne ile tutturulduğunu bildiği için bunlardan birinin çıkmasıyla bir şey olmıyacağını düşündü.

Keman çalarken sağ kolu hızla bir ileri bir geri gidip geliyordu. Çok geçmeden bu kolundaki iğneler birer iki-

şer çıkmaya başladılar. Gömleğin kolalı manşetleri ceketinin kolundan fırlayıp sarktı. Omuzundaki, sırtındaki iğneler de çıkmış, gömleğin yakası kulaklarına kadar dikilmişti.

Seyirciler çocuğun hokkabaz numarasına benziyen bu haline kahkahalarla gülüyorlardı. O da utancından çaldığı parçanın sonunu unuttu. Sahnede şaşkın, ağlamaklı bakakaldı.

Sahneden içeri kaçtığı zaman hemen en karanlık bir köşeye saklandı. Hıçkıra hıçkıra ağladı. Kimseye görünmeden tam oradan uzaklaşmaya karar verdiği sırada öğretmeni karşısına çıkıverdi. Çocuğa pek kızgın görünüyordu.

— Konseri berbat ettin, diye onu azarladı. Bütün gün top oynayacağına okulunun konserine hazırlansaydın. Yaptıklarından utanmıyor musun?

Philip hiçbir şey söylemeden boynunu büküp evine döndü. Bu olay onu öyle üzmüştü ki, ömrünün sonuna kadar acısını unutamadı. Bir daha işle oyunu birbirine karıştırmadı.

Bununla beraber öğretmeniyle arası iyice düzelmiş değildi. Bir gün hiç yoktan münakaşa ettiler. Philip akşam evine dönerken artık müzik dersi almaktan vazgeçmişti. Olanları babasına anlattığı zaman adam önce hiç sesini çıkarmadan dinledi. En sonunda:

— Oğlum, anlaşılan sen artık müzisyen olmıyacaksın, dedi. Peki, ama ne olmak istiyorsun?

O anda aklına başka bir şey gelmiyen çocuk:

— Fırıncı, diye cevap verdi.

Bunu duyunca babasının ağzı bir karış açık kalmıştı, ama çok olgun bir insan olduğu için onun bu isteğini hoş görürlükle karşıladı.

— Öyleyse sana iyi bir fırında iş bulmalı, dedi. Hemen gidip bir bakayım.

Eve döndüğü zaman oğlunu yanına çağırdı.

— Philip sana iş buldum, dedi. Fırıncı Charlie ile konuştum. Fırını birkaç sokak ilerde. Sana ekmek ve çörek yapmasını öğretecek. Bu gece 8.30 da işe başlıyacaksın.

Bu haber çocuğu pek sevindirmemişti, ama babasına bir şey demedi. Mr. Sousa ciddî bir sesle sözlerine devam etti:

— Oğlum, buradaki fırıncılar pek okumuş, yazmış kimseler değiller. Düşündüm ki, sen onlardan daha çok okumuş olursan iş hayatında da hepsini geçersin. Onun için müzik derslerini bıraksan bile diğer derslere devam et. Akşamları

fırına gider istediğin şeyleri öğrenirsin.

O akşam saat 8.30 da fırına gitti. Gördüğü her şey ona yepyeni geliyor, fırıncıların ekmek ve çörek yapmaktaki ustalığına hayretle bakıyordu. Aradan birkaç saat geçince yorgun düştü. Ekmek pişerken yatıp uyudu.

Ertesi sabah erkenden kalkıp fırıncının pişirdiği ekmekleri bir arabaya doldurmasına yardım etti. Ondan sonra arabacıyla beraber ekmekleri dağıtmaya gitti. Saat 8'e kadar işini bitirmiş, evindeki kahvaltıya yetişmişti.

Babasına verdiği sözü tutup o sabah okula gitti. Akşam üstü okul dönüşü o kadar yorgundu ki, arkadaşlarıyla beyzbol bile oynamadı.

O geceyi de bir önceki gibi fırında geçirdi.

Sabahleyin ekmekleri dağıttıktan sonra okula gitti, ama yorgunluktan ders dinliyemedi. Gece yine istemiyerek fırının yolunu tuttu. Artık fırıncıları iş yaparken seyretmek hoşuna gitmiyordu. Tam ekmekler pişerken fırıncının üst katta yatan küçük çocuğu uyanıp ağlamaya başladı. Fırıncının karısı, Philip'e hemen koşup çocuğun beşiğini sallamasını söyledi.

Yarı uyur, yarı uyanık bir durumda beşiği sallamaya başlarken uykudan Philip'in gözleri kapanıverdi. Çocuk avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Çok geçmeden fırıncının karısı Philip'i uyandırıp epeyce azarladı.

Üçüncü sabah ekmek dağıttıktan sonra eve döndüğü zaman yorgunluktan neredeyse ayakta uyuyacaktı.

Babası yavaşça annesine:

— Çocuğun karnını doyur ve hemen yatağına yatır, dedi. Bugün okula gitmesin.

Uyuyabildiği kadar uyusun.

O akşam eve döndüğü zaman uykusunu almış, dinlenmiş gördüğü oğluna sordu:

— Hâlâ fırıncı olmak istiyorsun, değil mi?

— Aman babacığım, fırıncı olmaktansa ölmeye razıyım. O işi hiç sevmedim.

— Öyleyse senin için yapılacak en akıllıca hareket müzik öğretmeninle barışıp yeniden derslere başlamaktır.

O günden sonra Philip'le Mr. Esputa çok iyi dost oldular. Çocuk bütün gücüyle çalışıyor, öğretmenini memnun ediyordu. On üç yaşında iyi bir müzisyen olarak şöhret yapmıştı.

Bir gün kendi kendine keman çalarken bir adam geldi.

— Çok güzel keman çalıyorsun, dedi. Bak yavrum, sana bir teklifim var.

Ben Pennsylvania bulvarının yanındaki sirkin bando şefiyim. Eğer bizim bandoya girmek istersen seni alırım.

Sirkteki macera ve eğlence dolu hayat bir anda çocuğun hayalinden geçti.

— Çok isterdim, ama herhalde babam böyle bir şey yapmama izin vermez, dedi.

— Ona söyleme.

Bu teklif çocuğu şaşırtmıştı:

— Babama sormadan nasıl buradan giderim, dedi.

— Öyle, ama birçok babalar çocuklarına eğlence hakkı vermezler. Gel, sen benim dediğim gibi yap. Yarın gece kemanını alıp sirke gel. Hemen yola çıkarız. Şehirden uzaklaşınca babana bir mektup yazıp sirkte ne güzel bir hayat sürdüğünü anlatırsın. Belki o zaman sana karışmaz. Ama şimdiden söyliyecek olursan bırakacağını pek sanmam.

Philip adama sirk hareket etmeden gidip kararını bildireceğine söz verdi. Sirke girmekle önünde açılacak hayatı düşündükçe daha çok heyecanlanıyordu. Artık sırrını saklıyamıyacak hale gelince evlerinin yanında oturan samimî bir arkadaşına gitti.

— Ben yarın akşam evden kaçıp bir sirkin bandosuna katılacağım, diyordu. Çok para kazanacak ve bir gün sirkin bando şefi olacağım.

Arkadaşına bunları kimseye söylememesini tembih etti. Ama şaşkınlığından o çocuğun da içi içine sığmıyordu. Akşam yemeğinde farkında olmadan ağzından bir şeyler kaçırdı. O gece çocuk uyuduktan sonra geç vakit annesi, Mrs. Sousa'yı görmeye gitti.

Ertesi sabah babası Philip'e bayramlık elbiselerini giymesini söyledi. Çocuk o günün bayram olmadığını biliyordu, ama babasının arzusunu yerine getirdi. Beraberce gezintiye çıktılar.

Birkaç sokak geçtikten sonra Philip, Deniz Kuvvetleri Komutanlığına gittiklerini anladı. Acaba babası onu niçin oraya götürüyordu? Bu sorunun cevabını kısa zamanda öğrendi. Bir saat içinde Philip musiki alanında ilerleyebilmek gayesiyle Deniz Kuvvetleri Bandosuna yardımcı müzisyen olarak kaydolmuştu. Babası oğlunun böyle bir yere bağlanınca ordudan ayrılıp bir sirke kaçmıyacağına emindi.

Aradan yıllar geçti. John Philip Sousa, Deniz Kuvvetleri Bandosuna şef oldu. Bu aynı zamanda A. B. D. cumhurbaşkanının resmî bandosu idi. Sousa bando şefi olarak beş cumhurbaşkanının hizmetinde bulundu. Bu yıllar içinde bando birçok defalar memleket dışında konserler vermeye gitti. Bütün dünyada ün kazandı.

Sousa da tanınmış bir kompozitör oldu. Yüzden fazla marş yazdı. Onun için musiki tarihinde adı «Marş Kıralı» diye bilinir.

HANGİSİ DOĞRU

1. **Elektriği kim bulmuştur?**
   Edison - Markoni - Amper.
2. **Malazgirt zaferiyle Anadolu'yu zapteden büyük Selçuk hükümdarı kimdir?**
   Melikşah - Alp Aslan - Timurlenk.
3. **Sakarya nehri bu illerimizin hangisinden geçer?**
   Konya - Kocaeli - Balıkesir.
4. **Sünger nedir?**
   Bitki - hayvan.
5. **Balıklar ne ile solunum yaparlar?**
   Hava kesesi - akciğer - solungaç.
6. **Şu maddelerden hangileri çimento yapmakta kullanılır?**
   Kum taşı - kireç taşı - kil - granit.
7. **Birinci Cihan Savaşının sonunda Osmanlı İmparatorluğu ittifak devletleriyle hangi andlaşmayı yapmıştır?**
   Mudanya - Mondros - Montrö.
8. **Akvaryum nedir?**
   Suda yaşayan canlıların konulduğu cam kap - bir çeşit gaz - akyuvarların içindeki madde.

(Cevaplar sayfa 49 da)

HAYVAN DOSTLARI

Ferruh Özkartal

Ferda Demirtekin

Emine Çayırlı

Raziye Mercan

Nurcet Çadırcı

Emine Denizalan

Şehnaz Tuvan

Yakup Hotipoğlu

Ahmet Özdoğan

Selâhattin Hakman

Mehveş Dereli

Seçkin Dağdelen

Yaşar Dağdelen

Cemile Cansen

Hülya Kantarcıoğlu

Sevda Acar

Şeyda Aysel

Babur Şahinoğlu

Lâle Şeref

Zeki Aksu

Mehmet Göksu

Yasemin Kalyoncu

Şebnem Yiğitsoy

Sina Gülek

Mehmet Özyıldız

Eskimo Köyünde Bayram

BALİNA avcıları «Umiak» adını verdikleri ayı balığı derisinden yapılmış kayıklarla Eskimo köyüne dönüyorlardı. Köyden denize uzanan 4-5 kilometrelik buz parçalarının üstüne gelince kayıklardan indiler ve bunları iterek götürmek zorunda kaldılar. İki aydan beri buzların sonundaki açık denizlerde dolaşıyorlardı. Beş tane balina avlamışlardı.

Balıkçıların önünden onları karşılamıya gelen köylüler gidiyordu. Kuvvetli köpeklerin çektiği kızaklar parça parça balina yağları ile doluydu. O mevsimde elde edilen balina yağları yer altındaki buzlu depolara konacaktı.

Böyle başarılı bir av dönüşünü Eskimolar bayram gibi kutlarlardı. Bu yüzden avcılar bir an önce köylerine dönüp eğlenmiye can atıyorlardı. Yapılan eğlencelerin içinde herkese en heyecan vereni «Nalukatuk» denilen bir yarıştı. Bu yarışta Eskimolar sağlam bir bezin yahut bir derinin üstünde duran bir kimseyi o maddenin uçlarından tutarak havaya fırlatırlardı. Havaya atılan da gücü yettiği kadar yükseğe çıkmaya çalışırdı. Oyunların sonunda en çok kim zıplarsa o birinci seçilirdi. Balina avcılarıyla köylüler yolda işte bu oyunun nasıl olacağını konuşuyor, kimin birinci geleceğini önceden kestirmeye çalışıyorlardı. Bayram üç gün sürecek, daha başka eğlenceler de olacaktı.

Ertesi sabah erkenden Eskimo köyünün bütün halkı bayram hazırlığına girişmişti. Kızlar kendilerine yeni ceketler hazırlıyorlar, kazaklarının yakasına yeni kürkler geçiriyorlardı. Yiyecekleri güzel şeyler için küçük çocukların daha şimdiden ağızları sulanıyordu.

Köyde yalnız bir evin halkı üzüntülü görünüyordu. Bir yıl önce Nalukatuk oyunlarında birinci gelen Mary adında bir kız, elleriyle dizini tutuyor, acısından bağırmamak için dudaklarını ısırıyordu. Kardeşi Joe yarı kızarak, yarı acıyarak ona şunları söylüyordu:

— Kayığı çekmek için dün buzların üstünde öyle delice koşacak ne vardı sanki? Kayığı başkası da çekerdi. Tam düşüp dizini incitecek zamanı bulmuşsun! Nalukatuka giremiyeceksin. Of, çok kötü oldu bu!...

Çocukların ihtiyar nineleri köşede yerde oturuyordu. Eskimoların şeker gibi emdikleri taze balina derisini küçük dört köşe parçalar halinde kesiyordu. İşini bırakıp başını kaldırdı.

— Kızı daha beter üzme, Joe. Zaten yeter derecede canı yanıyor.

— Ama ben herkesle Mary kazanacak, diye bahse girmiştim. Dizini kırmasaydı mutlaka kazanırdı.

Mary kardeşini neşelendirmeye çalışarak:

— Üzülme Joe, dedi. Dizimde çıkık falan yok. Yalnız biraz incindi o kadar. Eğer çok şişmezse Nalukatuka girerim.

Mary içinden bu sözleri nasıl söyliyebildiğine şaşıyordu. Çünkü dizinin acısı dayanılmıyacak kadar çoktu.

İhtiyar kadın Mary'nin yanına gelerek ayağındaki su geçirmez, içi kürklü deri çizmelerin bağlarını gevşetti. Sonra dizini yokladı.

— Pek hareket ettirme, dedi. Belki yarına kadar geçer. Üzülmenin bir faydası yok.

Joe bayram hazırlığı olarak neler yapıldığını görmek için evden çıktı. «Umiak» denilen kayıklar yana yatırılıp geniş bir daire şeklinde dizilmişti. Oyunları seyredecek olanlar bunlara sırtlarını verip oturabileceklerdi. Fazla hareket etmeyince dondurucu rüzgâra karşı mutlaka böyle kuytu bir yerde oturmak gerekirdi.

Kayıkların ötesinde açık denize kadar göz alabildiğine buzlar uzanıyordu. Ama Joe çok uzaktan gelen seslerden buzların kırılıp çatlamaya başladığını anlıyordu. Toprakta öbek öbek çiçekler açmıştı. Her yıl karların eridiği mevsimde toprak canlanır, şenlenirdi. Bir an içinde Joe'nun gözü arkadaşı Bill'e ilişti. İki çocuk haftalardan beri zıplama yarışını kim kazanacak diye münakaşa ediyorlardı. Joe, kızkardeşi Mary'nin bu yıl da birinci geleceğini söyliyerek öğünüyordu. Bill ise Saidie adındaki başka bir kızın şampiyon olacağından emindi. Ona çok güveniyor, kazanmasını istiyordu, çünkü akrabasıydı. Birkaç gün önce iki çocuğun arasındaki bu tartışmaya bir başka mesele daha eklenmişti. Joe, Bill'e birkaç tane ayı balığı dişi vererek karşılığında onun köpeğini almak istiyordu. Bill, zıplama yarışları yapılıncaya kadar böyle bir alış verişe yanaşmıyordu. Yalnız :

— Eğer gerçekten kardeşin birinci gelirse köpeği size verip, dişleri almaya razı olurum, diyordu. Eğer Saidie kazanacak olursa köpeği ona hediye etmeyi düşünüyorum.

Joe, Bill'i görünce hemen yanına yaklaşıp sordu :

— Nasıl, benim köpek büyüyor mu?

— Köpek daha senin olmadı, unutma.

Joe içinden, «acaba Bill, Mary'nin başına gelen kazayı duydu mu,» diye düşündü. Hâlâ kardeşine olan güveni sarsılmamış gibi davranarak :

— Mary kazanınca köpeği değişeceğine söz vermiştin. Yoksa unuttun mu, dedi. Her yıl hep o birinci olur, bilirsin.

Bill sert bir sesle :

— Görelim bakalım, dedi. Nalukatuk bugün olacak.

Joe, Bill'den fazla dostluk görmediği halde onu kızdırmağa çekiniyordu. Aklı fikri köpeğini almaktaydı. Bu, cins bir köpekti. Joe'nun ailesinin kızağını çeken köpeklere rehberlik eden köpek artık çok ihtiyarlamıştı. Bu, cins yavruyu yetiştirip onun yerine koyacaktı. Bill'lerin ise zaten iyi bir kılavuz köpekleri vardı.

Ertesi günü Mary hâlâ evinde hareketsiz oturuyordu. Joe'ya dizinin biraz daha iyileştiğini söylemişti. Çocuk bu sözlerin doğru olabileceğini pek sanmıyordu. Yoksa Bill'le arasındaki köpek meselesini biliyor muydu? Ama bunu kendisinden başka birinden duymuş olamazdı ki...

Ortalığa yayılan güzel yemek kokularını içine çekerek bayram ziyafeti için açık havada yemek pişiren kadınların yanına gitti.

— Yemeklerinizi tadayım da iyi olmuş mu söyliyeyim, dedi.

Teyzesi :

— Gene arsızlığa başladın Joe, dedi. Sen git de Nalukatuk hazırlıklarına yardım et.

— İyi ama erkeklere yardım etmem için önce bir şeyler yiyip kuvvetlenmem lâzım.

Kadın gülerek bir çanağa sıcak yemek doldurdu.

— Al bakalım. Mary ne yapıyor?

— Çok iyi. Tabiî her zamanki gibi birinci gelecek.

Böyle söylemişti, ama aslında Mary'ye o kadar güvenemiyordu. Köpek elden gidecek diye üzülüp duruyordu.

Meydanda bir kalabalık

toplanmıştı. Kuvvetli erkekler daire şeklinde durarak büyük bir deri parçasını yerden 120 - 130 cm. yükseklikte tutuyorlardı. Derinin üstünde çok yüksekte iki sırık arasında gerilmiş bir tel vardı. Geçen yılın şampiyonunun yaptığı dereceden 15 cm. daha yükseltilmişti.

Yana yatırılmış kayıklardan birinden davul sesleri geldi. Nalukatuk oyuncuları koşarak meydana çıktılar. Mary ile Saidie en öndeydi. Joe kardeşinin topallamadan yürüdüğünü görünce rahat bir nefes aldı. Oyun kurallarına göre bir önceki yılın şampiyonuna en sonra sıra gelirdi. Her oyuncu sıra ile derinin üstüne çıkıp ayakta duruyor, adamlar kendisini havaya fırlatırken o da bütün gücüyle zıplamaya ve dengesini bozmamaya çalışıyordu. Bunu istediği kadar deneyebilirdi. Her zıplayışında seyirciler heyecandan bağırıp çağırıyorlardı. Oyunda ustalaşmış olanlar havada hareketler yapıyor, kollarını, bacaklarını açıp kapıyorlardı. Seyirciler böyle şeylerden çok hoşlanıyordu. Oyunculardan hiçbiri Mary'nin geçen yıl çıktığı yüksekliğe erişememişti.

Mary'den önce sıra Saidie'nindi. Daha ilk zıplayışında havada dimdik durup Mary'nin geçen yıl kırdığı rekoru geçti. İkinci ve üçüncü zıplayışlarında tele değecek kadar yaklaştı.

Şimdi sıra Mary'ye gelmişti. Derinin üstüne çıkarken Joe'nun heyecandan kalbi duracak gibi oldu. Mary kendini alıştırmak için birkaç kere zıpladı. Havada ellerini çırparak, dizlerini birbirine vurarak gösteriler yaptı. Etrafındakilere belli etmiyordu, ama zıplarken dizi çok acıyordu. Derinin üstüne düşerken kuvvetini sağlam bacağına vermeye çalıştığı halde yine de dizi acıdan zonkluyordu. Dişlerini sıkıyor, zıplamaya devam ediyordu. Ne olursa olsun birinci gelmeyi aklına koymuştu bir kere.

Joe artık kızın yüzündeki ıstırap dolu ifadeyi görmeye dayanamıyordu.

— Yeter Mary, vazgeç, diye yalvardı.

Kız havada başını salladı. Bu kadar dayandığına göre mutlaka Bill'le yaptığı pazarlığı biliyordu. Kardeşini hayal kırıklığına uğratmak ister miydi hiç!

Güzel bir çıkışla geçen yıl kırdığı rekoru aştı. Ondan sonra bütün gücünü toplayarak bir kere daha zıpladı ve tele değdi. Mary kazanmıştı!

Davullar çalınırken Joe kardeşinin aşağı inmesine yardım etti.

— Bana yaslan Mary, dedi.

Onun hayatını tehlikeye attığı için acı bir pişmanlık duyuyordu. Ama söyliyebildiği tek şey şu oldu:

— Bende çok güzel bir kürk var. Ondan kendine yeni bir ceket yap. Onu zaten sana hediye edecektim.

Kızın gözleri parlıyordu.

— Her şeyi biliyordum, dedi. Bill bana yaptığınız pazarlığı anlatmıştı. Köpeğin senin olmasını öyle istiyordum ki...

— Hayır Mary, köpek ikimizin olacak. Bugün gösterdiğin cesareti her zaman anmak için adını «Mary Nalukatuk» koyacağım.

Mary'yi eve götürürken gelecek kışı düşünüyordu. Kuzey Buz Denizinden soğuk rüzgârlar eserken o da büyüklerin arasına katılacak, kendi kızağıyla onların peşinden ava gidecekti. Yolda mola verilip dinlenme ve konuşma vakti gelince dostlarına o cins kılavuz köpeğini nasıl elde ettiğinin hikâyesini anlatacaktı.

BİZİM KASABADA KIŞ

Duvarları badanalı tertemiz,
Kar altında kiremitsiz damları;
Evleri ufacık tefecik bizim kasabanın.
Kambur kumbursa da kaldırımları,
Gönülleri ferah insanlarının.
Ayın şavkı vurarak geceleri,
Aydınlatır daracık sokaklarını.
Gezin bakın bütün evleri,
Kadınlar yün eğirir, ders çalışır çocuklar;
Ocak başında bulursunuz dedeleri.
Nineler masal anlatır tatlı tatlı,
Beş numara gaz lâmbası ışığında.
Gelinler şerbet yapar, mısır patlatır,
Gülüşler, kahkahalar arasında.
Sopasını vura vura dolaşır her gece,
Bürünmüş kalın gocuğuna bekçi baba.
Çocuklar düşlerinde rahat rahat,
Saklambaç oynar kimi, kimi körebe.
Uzaktır büyük büyük şehirlerden,
Kuş uçmaz kervan geçmez yerdir ama,
Yine de güzeldir bizim kasaba...

Sabih ŞENDİL

Mağaradan Çıkış

FIRTINA çıkacağını gösteren flâmalar asılmıştı. Barney Wilson, adadaki fenerden inerken rüzgârın şiddetlendiğini gördü. Arkadaşı Tom'la balıkçı köyüne yakın bir koyda buluşacaklardı.

Barney'in neşesizliğinin sebebi fırtına değildi. Fener bekçisi olan amcasının Molly adında bir yavru fok balığı vardı. Molly, küçük bir kedi yavrusu gibi insanlara alışıktı. Şimdi de çocuğun peşinden geliyordu. Oysa ki, Tom'un onu yanında görmesini istemiyordu.

Yılda iki kere fok balıkları büyük sürüler halinde adanın yanından geçerlerdi. Son geçişlerinde fener bekçisi bunlardan birini kayaların arasında ölü bulmuştu. Yanında yavrusu da vardı. Adam yavruyu alıp fenerdeki odasına götürmüş, kendi eliyle beslemiş ve ona Molly adını vermişti.

Barney'le amcası Molly'yi çok severlerdi, ama onlardan başka adada yaşayan diğer bütün insanların ya kendileri balıkçıydı, ya da ailelerinde balıkçı vardı. Bunlar, fok balıkları ağları parçalayıp balıkları yedikleri için o hayvanlara düşman kesilmişlerdi.

Tom'un babası balıkçıların içinde çok sözü geçen bir kimseydi. Fener bekçisinin bu zararlı hayvanlardan birini beslediğini duyunca çok kızmıştı :

— Foklar denizde balıkçılara zaten pek çok zarar veriyor. Adamızda fok beslenmesine nasıl göz yumabiliriz, diye ileri geri bazı şeyler söylemişti.

Son zamanlarda balıkçıların çoğundan buna benzer şikâyetler duyulmağa başlamıştı. Barney bunlardan sonra amcasının Molly'yi ne yapacağını düşünüyordu. Başını çevirip bütün bu dedikodulara sebep olan hayvana baktı. Molly kumların üstünde peşinden gelirken kendisine yetişmek için güçlük çekiyordu. Barney :

— Koş, diye bağırdı.

Fok biraz daha hızlandı. Yüzgeçleriyle kumları iki tarafa savuruyordu. Barney bir kahkaha atarak :

— Paytak paytak koşuyorsun, dedi. Yorulacaksın. Dur seni kucağıma alayım.

Kucakta taşınmak hayvanın hoşuna gitmişti. Memnun olduğunu göstermek için burnunun ucuyla çocuğun çenesine dokundu.

Barney uzaktan arkadaşını görünce onu neşeyle selâmladı. Ama Tom'un yüzü asıktı. Fok'a bakarak :

— Niçin her yere bunu da götürüyorsun, diye sordu.

— Molly'yi çok seviyorum. Sen bu hayvancıktan ne istiyorsun anlıyamadım gitti.

— Senin de baban balıkçı olsaydı o zaman böyle konuşamazdın. Foklar sularımızdaki balıkları tüketiyorlar. Siz de amcanla tutmuş bir fok besliyorsunuz.

Arkadaşının böyle kaba davranması Barney'yi üzmüştü, ama bunu belli etmedi.

— Molly yalnız bizim verdiğimiz balıkları yiyor, dedi. Balıkçıların az balık tutmasının sebebi foklar değil. Bu mevsimde hep böyle olur.

Foku yavaşça yere indirdi. Ondan sonra arkadaşına:

— Haydi Tom, bugün keşiflerimize devam etmiyecek miyiz, diye sordu. Umarım ki, o mağaraya açılan ikinci bir yol bulabileceğiz.

Tom hiçbir şey söylemeden deniz kenarındaki yüksek kayalıklara doğru yürüyordu. Molly, Barney'den aldığı bir emirle denize gitti. Kolaylıkla yüzüyor, hava almak için ikide bir suyun yüzüne *çıktığı anlarda hâlâ* sahibinin peşini bırakmadığı anlaşılıyordu.

Deniz günün o saatinde her zaman olduğundan daha kabarık görünüyordu. Yalnız fırtına çıkması beklendiği halde epeyce durgun sayılırdı. Ufukta balıkçı kayıkları vardı. Tom bunları göstererek :

— Fırtınadan önce her halde ağlarını çekerler, dedi. Bu hafta yine az balık çıkacak. Bundan sonra Molly'nin ortalarda dolaşmasına bilmem ki göz yumarlar mı?

Barney bu sefer iyice kızmıştı :

— Fırtına çıktı diye kabahati Molly'ye atamazlar ya, dedi.

— Bütün balıkçılar Mollynin adaya uğursuzluk getirdiğini söylüyorlar. Bu akşam ondan kurtulmak için amcanla konuşacaklarmış.

— Olamaz öyle şey! Amcam başkalarının sözüyle bu zavallı hayvana bir şey yapar mı sanıyorsun? Molly'yi hayvanat bahçesine de gönderemeyiz. Fok balıkları sürü halinde buradan bir daha geçtikleri zaman bizim Molly'yi de salıvereceğiz. Onlarla beraber gitsin.

İki çocuk daha fazla bir şey konuşmadan deniz kıyısında yürüdüler. Bir yere gelince kumsal darlaştı. Kendilerini yüksek bir kayalığın altındaki mağaranın giriş yerinde buldular. Tom elinde taşıdığı feneri yaktı. Barney de ıslık çalarak Molly'yi çağırdı.

Mağaranın giriş yerinde tabanı epeyce alçaktı. Met dalgaları kumları sürüklemiş, çukurlarda yer yer su birikintileri kalmıştı. Çocuklar mağaraya açılan başka bir yol arıyorlardı. Bu yüzden nereye çıkacaklarını merak ederek mağaranın iç tarafına doğru yürüdüler. Bulundukları geçide açılan oda gibi bir boşlukla karşılaştılar. Burasını o zamana kadar hiç görmemişlerdi. Barney:

— Şurada biraz dinlenelim. Keşif seyahatine sonra devam ederiz, dedi.

Bir zaman sonra odaya girdikleri yerden su aktığını gördüler. Çok geçmeden sular, oturdukları yere doğru yayılmaya başladı. Barney endişeli bir sesle:

— Mette denizin buraya kadar geleceğini hiç düşünmemiştim, dedi. Yoksa fırtına çıkacağı zaman deniz her zamankinden daha mı çok kabarıyor?

Tom korkuyla gözlerini açarak:

— Bilmem, diye cevap verdi. Ne olursa olsun buradan çıkmalıyız.

Dışardaki geçitte su önce dizlerine kadar geliyordu. Sonra bellerine, hattâ göğüslerine kadar yükseldi. Suyun içinde ilerlemiye devam ettiler. Molly de onların yanısıra yüzüyordu. Bazı çukurluklara gelince ayakları yerden kesiliyor, yüzmek zorunda kalıyorlardı. Barney feneri arkadaşından almıştı. Bir koluyla onu suyun üstünde tutuyor, yana yatarak öteki koluyla yüzüyordu. Daha sonra geçtikleri yer sığlaştı. Genişledi ve sona erdi. Artık oradan öteye gitmeleri imkânsızdı. Barney :

— Mağaranın başka yolu yokmuş, diye söylendi. Boşuna ümide kapılmışız.

Orada durmak zorunda kalmışlardı. Su bir zaman yükseldikten sonra bellerine çıkınca durdu. Feneri suyun üstünde tutmaktan Barney'nin kolları yorulmuştu. Yakında artık buna lüzum kalmıyacağı aklına gelince içine bir korku düştü. Fenerin gazyağı bitmişti. Biraz sonra kendi kendine sönecekti.

Molly yanlarından ayrılmış, mağaranın duvarının yanında yüzüyordu. Hayvanın acayip bir hali vardı. Suya batıp çıkıyor, çırpınıyor, bağırıyordu. Tom kızgınlıkla :

— Niye böyle gürültü yapıyor, dedi. Aklını mı kaçırdı yoksa?

— Molly'nin yemek saati geldi. Her halde eve gitmek istiyor.

Tom üzüntülü bir sesle :

— Ben de çok acıktım, diye söylendi.

Fokun sesleri mağarada yankılar yapıyordu. Bir ara sesler kesildi. Suya dalmıştı. Sonra karşı duvarın önünde yeniden gürültü yapmaya başladı. Barney'nin yanına geldi. Çırpındıkça su sıçratıyor diye kızıyorlardı. Barney : «Haydi git!» diye bağırdı. Ama Molly ağzıyla çocuğu gömleğinden çekiyor,

BİR KARDEŞİMİZİ JİKLET YÜZÜNDEN KAYBETTİK

29 aralık 1960 tarihli Akşam gazetesinin birinci sayfasında, içimizi sızlatan bir haber okuduk. Onu bir daha beraberce ve ibretle okuyalım:

Kuyucak (Hususi) — Sağlık Köyünden 6 yaşında Ayten Güç adında bir kız, çiğnemekte olduğu jikletin yemek borusuna yapışması neticesinde boğularak ölmüştür.

daha çok çırpınıyordu. Bir şey yapamıyacağını anlayınca yeniden dalıp gözden kayboldu. Barney bu sefer meraklanmıştı. Heyecanla bağırdı :

— Molly mutlaka dışarı çıkacak bir yol buldu. Yoksa suyun altında hiç bu kadar çok kalmazdı.

Sabırsızlıkla geri dönmesini beklediler. Bu sefer suyun üstüne çıktığı yere çok dikkat ettiler. Barney feneri arkadaşına vererek oraya gitti ve suya daldı. Elleriyle kayaları yoklayarak geçecek bir yer arıyordu. Hava almak için suyun üstüne çıktı. İkinci dalışında duvarın alt tarafında yarım metre kadar bir açıklık bulunduğunu anladı. Tom'a :

— Çıkacak yolu buldum, dedi. Ben şimdi dalıp şuradan geçeceğim. Sen de peşimden gel.

Derin bir nefes alarak daldı. Delikten geçerken sırtı kayalara çarptı. Yüzerek, sürünerek bu dar yeri geçmeğe çalıştı. Ciğerlerinde hava kalmamıştı. Ağzını açmamak için kendini güç tutuyordu. Kayalara tutunarak gövdesini ileriye çekiyordu. Ağzından hava kaçtı. Biraz su yuttu. O anda bir ışık gördü. Nasılsa suyun yüzüne çıkmıştı.

Bundan sonra hatırladığı şey soğuk havayı derin derin ciğerlerine çekişiydi. Kumların üstüne uzanmıştı. Biraz sonra Tom ile Molly'nin de yanında olduklarını farketti.

Kayalıkların arkasında met sularının doldurduğu havuz gibi bir yer vardı. Mağaradan yüzerek buraya çıkmışlardı. Barney yorgun yorgun :

— Haydi artık gidelim, dedi. Molly'nin karnı aç.

Tom :

— İyi ki, o da bizimle gelmiş, diyerek hayvanı kucağına aldı. Onu okşıyarak yürürken şunları söylüyordu : «Eğer Molly'nin karnı acıkmasaydı bizi mağaradan çıkarmazdı. Babam başımızdan geçenleri öğrenince kolay kurtulduğumuz için kimbilir nasıl sevinecek.. Tabiî, bundan sonra Molly'ye düşman olmak aklından geçmez. Hattâ ona kendi tuttuğu balıkları bile verir. Artık onu babamla beraber bütün köy halkı sevecek.»

MAVİ MAĞARA

Dünyadaki en güzel ve en tuhaf mağaralardan biri «Grotto Azura» denilen Mavi Mağaradır. Buradaki her şey tatlı bir maviliğe bürünmüştür.

Mavi Mağara, İtalya'da Napoli körfezindeki Kapri adasındadır. İçi yarı yarıya deniz suyu ile doludur. Mağaraya deniz seviyesinden 130 cm. yükseklikte bir açıklıktan girilir. 58,5 metre uzunlukta, 33 metre genişliktedir. Kubbe gibi olan tavanı 16,5 metre yüksekliktedir. Suyun kenarında sıra sıra pembe mercanlar vardır. Suyun dibindeki kum ve çakıl taşları gümüş gibi parlar. Mağaranın içindeki her şeyin mavi renkte görünmesinin sebebi güneş ışıklarının buraya su damlalarının arasından geçerek girmesidir. Dünyadaki başka hiçbir mağarada bu kadar güzel renkler kaynaşmaz.

★

ALTAMİRA MAĞARASI

Zamanımızdan 12.000 yıl önce yapılmış olan resimler İspanya'daki Altamira mağarasında hâlâ eski canlılığıyla durmaktadır. Bu resimleri 1879 yılında beş yaşında bir kız çocuğu keşfetmişti. Bir asilzadenin kızı olan bu çocuk babasıyla beraber mağaraya girmişti. Küçük olduğu için mağarada babasının giremiyeceği bir yere kadar yürümüş, oradan elindeki mumun ışığıyla aydınlanan resimleri görmüştü.

Altamira mağarasındaki resimlerin çoğu yaban domuzu, bizon gibi vahşi hayvan resimleridir. Bunlar siyah, kırmızı, kahverengine boyanmıştır. Tahminlere göre ilkel insanlar bunları ava çıkmadan önce kendilerine uğur getirsin diye yapmışlardı. İspanya'da ve Avrupa'nın daha başka yerlerinde içinde böyle resimler bulunan başka mağaralar da vardır.

★

GAYZER NEDİR?

«Gayzer» kelimesi İzlândalıların dilinde «fışkıran» demektir. Bu ad ilk defa oradaki bir sıcak su kaynağına verilmiştir. Ondan sonra yeryüzünden fışkıran diğer sıcak su kaynaklarına da gayzer denilmeye başlanmıştır.

En kuvvetli fışkıran gayzerler Amerika Birleşik Devletlerindedir. Bunlardan biri devamlı olarak saatte bir kaynar su fışkırtır. Bu fıskıye bazan elli metre kadar yükselir. Beş dakika kadar devam ettikten sonra sular kesilir. Daha yükseğe su fışkırtan başka gayzerler de vardır, ama bunlar belirli zamanlarda fışkırmaz.

Gayzer toprak altında kendi kendine işliyen bir tulumbaya benzer. Derinlerde çok sıcak kayalar arasında ısınan sular buharlaşır. Bunlar yükselerek toprak üstüne yaklaşır. Yeter derecede çok su buharı gelince bunlar soğuk suları da ısıtarak kuvvetle iter ve böylece gayzer fışkırır.

★

KALDIRIMLARIN BUZ TUTMAMASI İÇİN...

Bu yıl Stockholm şehrinin kaldırımlarında biriken kar ve buzları temizlemek için yeni bir sistem yapılmıştır. Yeraltındaki borulardan geçen sıcak su ve glikol karışımı kaldırımlarda buz tutmasına engel olmaktadır.

Kızılay Dostları Kardeşlerimiz

Aliye Simavi **Süleyman Simavi** **Hamdi Simavi** **Sedat Simavi**

Yukarıda resimlerini gördüğünüz Aliye Simavi, Süleyman Simavi, Hamdi Simavi, Sedat Simavi kardeşler Şişli'deki 19 Mayıs İlkokulu öğrencilerindendir. Bu kardeşlerin biriktirdikleri paralardan her yıl seve seve yüzer lira bir zarfın içine koyup Kızılay'a hediye ettiklerini bu hayır kurumunun idarecilerinden öğrenmiş bulunuyoruz. Buna çok sevindik. Aynı zamanda, bu sevimli kardeşler, Doğan Kardeş Dergi ve Kitaplarının da büyük dostlarıymışlar. Bunu haber alınca sevincimiz büsbütün arttı. Allah böyle iyilikseven kardeşlerimizin sayısını arttırsın!

OBLEK YAĞIYOR

(Baş tarafı sh. 8 de)

lerini kullanarak bu korkunç şeyi durdursunlar.

Çocuk :

— Elimden bir şey gelmiyor efendim, diye cevap verdi. Sihirbazların tüneli de oblekle dolmuş. Onlara nasıl haber vereyim?

— Öyleyse ben bazı sihirli kelimeler söyliyerek bu durumdan kurtulmaya çalışayım. Aksi gibi aklıma böyle bir şey de gelmiyor.

Akıllı uşak artık dilini tutamıyordu. Kırala :

— Bütün bunlar hep sizin kendini beğenmişliğinizin yüzünden başımıza geldi, diye söylendi. Hepsi sizin kabahatiniz. Ülkeniz de, sarayınız da bu iğrenç maddenin içine gömülecek. Aptalca sihirli kelimeler düşüneceğinize hiç olmazsa bir kerecik vicdanınızın sesini dinleyin. Biraz yüreğiniz sızlasın. «Yaptıklarıma pişman oldum» deyin.

— Ne dedin? Ben mi pişman olacak mışım? Kırallar pişman olmaz.

— Canınız isterse. Yerinden kıpırdamıyan, memleketinin başına felâket getiren bir insana kıral denilemez ki... Pişmanlık duymuyorsanız, kıral değilsiniz.

Kıral, bu sözleri duyunca derin derin düşündü. Ağlamıya başladı.

— Hakkın var çocuğum, dedi. Bunlar hep benim kabahatım. Ah, ne kadar pişmanım.

Kıralın içinden gelerek söylediği bu sözlerde sanki sihirli bir kuvvet vardı. Daha ağzından «pişmanım» kelimesi çıkar çıkmaz güneş açmıştı. Artık oblek yağmıyordu. Yerlerde birikmiş olanlar eriyip ortadan kayboldu.

Noyan, kıralı çan kulesine götürdü. Kıral orada çanları kendi eliyle çalarak halka o gün tatil yapılacağını haber verdi. Bu tatil dört mevsimde tabiatın verdiği ayrı ayrı şeyler için kutlanacak bir bayramdı. Kıral artık yağmurun, güneş ışığının, sisin, karın insanlar için ne kadar değerli olduğunu öğrenmişti.

«HANGİSİ DOĞRU» NUN CEVAPLARI

1. Edison. 2. Alpaslan. 3. Kocaeli. 4. Hayvan. 5. Solungaç. 6. Kireçtaşı, kil. 7. Mondros. 8. Suda yaşayan canlıların konulduğu cam kap.

★

OYUN - EĞLENCENİN CEVAPLARI

1.

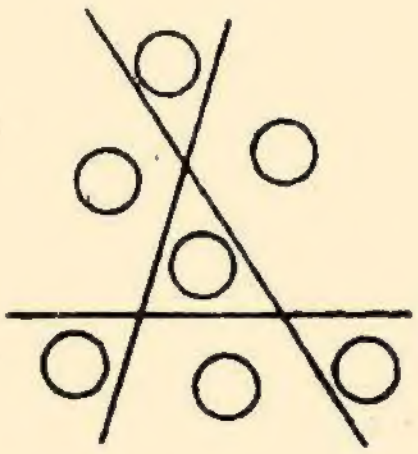

2. Maymun, deve, kaplan, karga.

Her Doğan Kardeş okuyucusu, bir tek YENİ okuyucu bulsa, Doğan Kardeş'in okuyucu sayısı birden bir misli çoğalır.

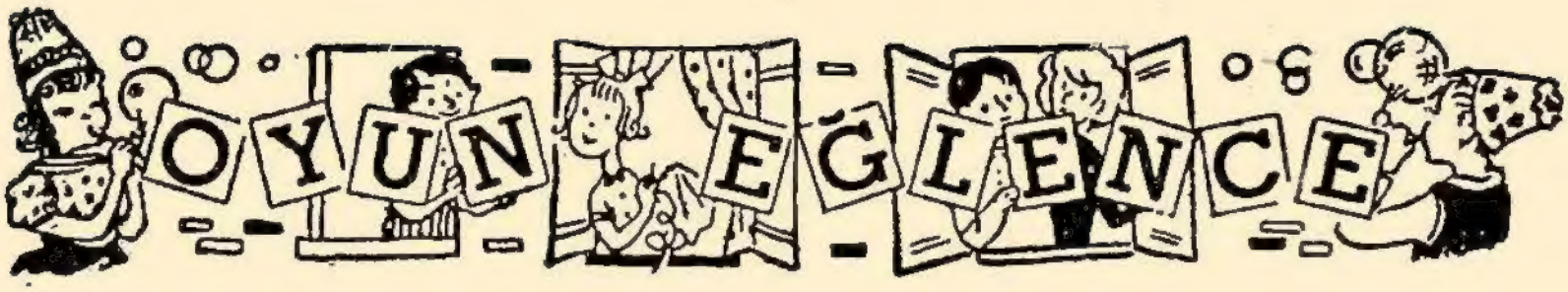

GÖZLERİNİZE İNANMAYIN

Her zaman gözleriniz size doğruyu söylemez. Bazan iki doğru birbirine eşit olduğu halde göz yanılmasiyle birini diğerinden daha uzun veya daha kısa görebilirsiniz.

Sağdaki şekillerin altındaki sorulara cevap vermeden önce dikkatle bakın. Bakalım gözleriniz sizi aldatacak mı?

1. Hangisi daha büyük?

2. Hangi yarım daire daha uzun?

3. A, B, C, D çizgilerinin hangileri paralel?

4. Hangisi en uzun?

5. Şapkanın genişliği mi, yüksekliği mi daha çok?

6. Yelpazenin ucu tam bir daire şeklinde mi?

Şe.1

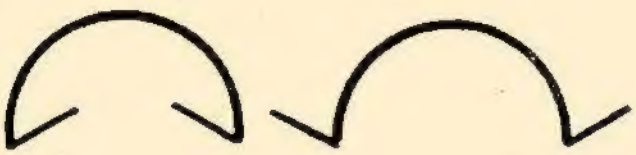
Şe. 2

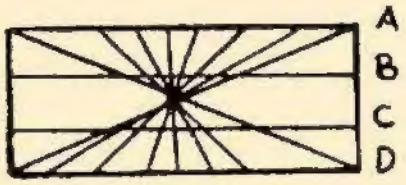

Şe.3

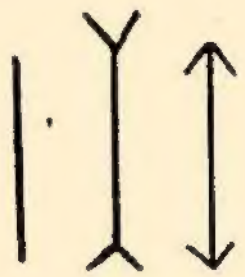
Şe.4

Şe.5

Şe.6

Cevapları !

1, 2, 4, 5: hepsi aynı uzunlukta.

3: Bütün çizgiler paralel.

6: Evet.

★

BİR ZEKÂ OYUNU

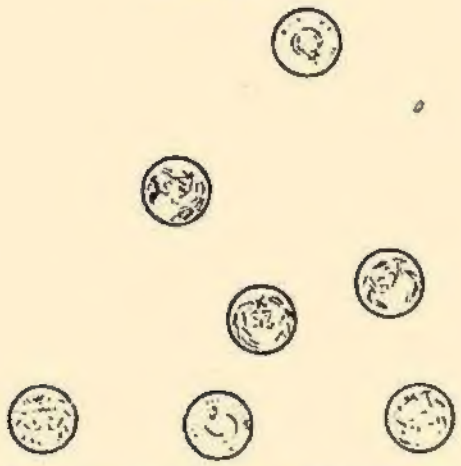

Yalnız üç doğru çizerek bu paraları birbirinden ayırabilir misiniz?

Elinize kalemi alarak bir, iki deneme yapın. Bakalım başarabilecek misiniz?

(Cevabı sh. 49 da)

Geleceğimizi düşünelim

En güzel, en mânalı okul hediyesi Doğan Sigorta'nın Tahsil ve Çeyiz sigortalarıdır.

Doğan Sigorta, çocuklarını seven, onların geleceğini düşünen ana - babaların hizmetindedir.

Bu satırları ana ve babalarınıza okuyarak siz de geleceğinizi güven altına alın.

Bir Doğan Kardeş Dergisi abonesi, sizi her ay hatırlatır. Onun için arkadaşlarınıza, doğum günlerinde, bayramlarda bir «Doğan Kardeş Abonesi» hediye ediniz. Doğan Kardeş'in yıllık bonesi yalnız 10 liradır.

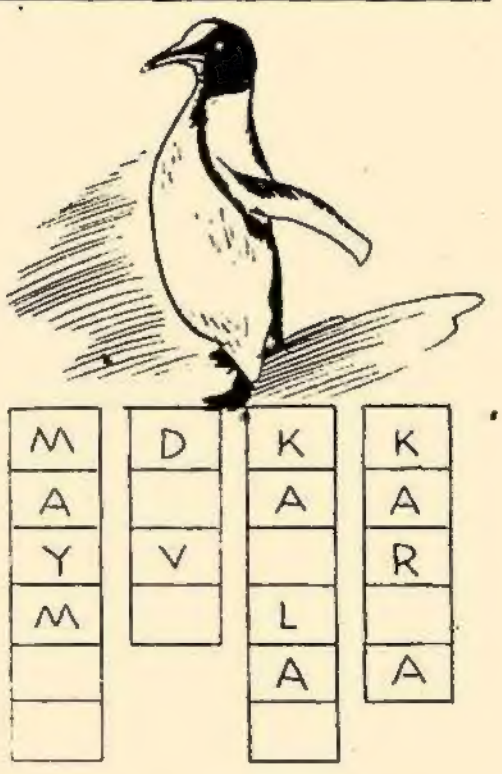

Yukarıdaki boş kareleri doldurursanız 4 hayvan ismi çıkacak.

(Cevaplar 49. sayfada)

AVCI DAYININ MACERALARI

ALEV İLE ATEŞ ÇİZEN MISTIK

ELİMİZE SAĞLIK ATEŞÇİĞİM ÇOK GÜZEL BİR KAR-DAN ADAM OLDU

DERS ÇALIŞMA ZAMANI GELDİ. EVE GİDİP ÖDEVİMİZİ YAPALIM.

GÜNEŞ KARLARI ERİTİR, KARLAR SU OLUR. SULAR ISININCA NE OLUR ONU DA SEN SÖYLE...

SULAR ISININCA DA BUHAR OLUR. BUHAR-LAR GÖKTE Bİ-RİKİR BULUT-LAR OLUR.

AFERİN ÇOCUK-LAR, İYİ ÇALIŞTINIZ VE OYUNU HAKETTİ-NİZ.

TAM İKİBUÇUK SAAT ÇALIŞTIK, DERSİMİZİ EK-SİKSİZ HAZIR-LADIK.

AA... BAK GÜNEŞ ÇIKMIŞ. BİZİM KARDAN ADAM ERİYİP SU OLMUŞ-TUR.

MIS TIK

ERİYİP SU OLMAKLA KALMAMIŞ BUHARLAŞIP BULUT BİLE OLMUŞ.

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.